

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Marakodás.

Budapest, január 23.

(v.) A magyar nemzet szellemi közéletében ádáz háború dúl néhány nap óta: a képzőművészeknek egymás ellen régóta fegyverkező két tábora mérkőzik egymással e háborúban. Vásznaik mellől a csatatérre sietnek a piktorok; ecsetjük kardpengévé, palettájuk paizzsá változik át s döngetik egymást irgalmatlanul. Hígyjék el nekünk a piktor urak, hogy ebben a harcban — nagyon furcsán festenek. S hígyjék el nekünk továbbá, hogy a közvélemény jogos megütközéssel szemléli dulakodásukat.

Képzhetünk művészek közt komoly, sőt elkeseredett konfliktust, amely rokonérzést vált ki a közönségből és tiszteletet gerjeszt még akkor is, ha a művészek excentricitása s izgékony-sága a tusában itt-ott áthágná a megengedett korlátot. Ha például a művészi ábrázolás stílja szolgálatot okot a meghasonlásra; vagy ha két művészeti irány különbözik egymással össze; vagy ha egyszóval művészi irány hívei arról vitáznak, hogy a nemzeti jellegnek milyen mértéke érvényesüljön a képzőművészetben: — ha ilyen tartalmú disputák okoznak viszályt, a közönség szeretete kíséri a mérközést, amelynek nem a tartalma s amelyből, bármilyen legyen az eredménye, csak haszna származhat a nemzeti művelődésnek. Az ilyen háborúban nincsen sem győző, sem legyőzött, gyümölcse csak üdvös lehet, egyes peripetiáiban a vetélkedő szellemi erő értékes alkotásokat produkálnak, melyek okulással és gyönyörűséggel jutalmaznak a szemlélőt. Képzőművészeink mostani tusája nem ilyen fajtájú, hanem közönséges marakodás. A legjobb akarát sem talál benne semmi épü-

lelet; látványosságnak csunya, hatása a közönségre visszatelezést keltő és lesújtó.

A magyar nemzet szereti művészetét, noha a mostoha viszonyok nyomása alatt nem nagyon gazdagon táplálja művészeit. A társadalomban hatalmasan fejlődik a szép iránt való érzék, a közönségnek örvendtesen csiszolódik a művészi ízlése s kivált néhány év óta a képzőművészet alkotásaiért való lelkes érdeklődés kezdi felváltani a régi elfásultságot. Ha valaha helyén való volt azoknak a testvéri ösztentartása, akik a művészi szép hivatásos kultuszának szentelték életüket, éppen most volna igazán szükség erre a harmóniára. Jól jegyezzék meg művészeink: minden társadalomban annyi az idealizmus, amennyit a művészet tudott beleje nevelni. A magyar képzőművészet csodálatos haladást mutat fel; világhírű lángelméket nem teremtett ugyan az utóbbi időben, de izmos tehetségeket, nagy tudású és finoman érző talentumokat annál bővebben. Egetverő géniuszok hijában talán nem imponál a mi művészetünk kifelé; de azt elismeri a külföld is, mink magunk pedig hálás örömmel látjuk, hogy a magyar művészgárda alkotásai nemcsak megközelítik, hanem becsületesen el is érik a modern európai színvonalat. Művészi életünk biztató felpezsdülésének kezd is már jelentkezni a legörvendesebb vívmánya abban, hogy közönségünk valósággal szomju-hozza a művészi szépet s ha aranyaival nem is, de legalább tapsaival dusan honorálja művészeink sikereit. S ebben az időpontban áll be éppen az a kellemetlen csere, hogy művészeink a társadalom silány opportunizmusához alkalmazkodnak, a helyett, hogy ők ültetnek át a közönségbe a maguk idealizmusát.

A két ellenséges tábor marakodásának mi a tartalma? Fájdalom, ki kell mondanunk: a tulhajtott feltékenység, talán az irigység. A régebbi és kétségtelenül tekintélyesebb tábor, amelynek a Mücsarnok a főhadiszállása, művészeti hazaárulással bélyegezte a Nemzeti Szalon tervezte nemzetközi mükiallítását, amely a mai kor valamennyi világhírű művészenek legjobb alkotásait akarja Budapesten bemutatni. A harc kigyulladására ennek a tervnek a kipattanása adott alkalmat. Mihelyt kitűdött a hír, félreverték a Mücsarnokban a harangot. Micsoda lelkiismeretlenség az amugy is sanyargó magyar művészekre rázudítani az idegen mesterek versenyét! Amugy is gyér művásárló közönségünknek kinyitni a szemét s fokozni az igényeit ilyen invázió által, milyen károsítása ez a magunk művészi termelésének! Nagy garfai ilyes vádak szó-laltak meg a Szalon szándéka ellen. E vádak mi felületeseknek és ledéreknek tartjuk, mindenekeft pedig méltatlan megbántását látjuk benne a magyar művészek értékének és sértő kicsinylését képzőművészetünk színvonalának. Azt nem lehet elhitetni a magyar közönséggel, hogy a modern idegen mesterek műveinek szemlélése után a magyar piktorok képeinek itthon nem akad többé vevője. Mi ellenkezőleg azt véljük, hogy az a nemzetközi tárlat, mely a modern művészet világremekeit hozza közibénk, még fokozni fogja közönségünknek a magyar képzőművészet magas színvonalára iránt való respektusát. Az pedig, hogy a remekek látása után senki sem fog kisebb értékű alkotásokra pénzt költeni, egyenesen képtelen föltéves, amelynek éppen az ellenkezője igaz. A művészi lángelmék halhatatlan művei az esztétikai étvágyat fokozzák. Aki látta Rafaelt,

TÁRCA.

The queen.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: *Abrányi Emil.*

Gyulafehérvárról a minap egy tiszteletre-méltó angol gentleman-nel utaztam haza Budapestre. Zalathnáról jött, ahol évenként két-három hónapot szokott tölteni, mint az angol részvényesek tulajdonában levő aranybányák felügyelő-igazgatója.

Mister Herbert A. Whitaker egy ideig haragudott az egész világra és szidott mindnyájunkat, akik a boerok pártján vagyunk, a helyett, hogy elismernék Angliáigazát; elismernék, hogy Anglia a hetvenes években megmentette Transvaalt a néger törzsek inváziójától, hatvan millió forintot költött és sok derék katonáját áldozta föl a holland parasztokért; elismernék, hogy cudarabb hálátlansággal senkinek sem fizettek, mint Angliának a hipokrita holland parasztok, akik most minden angolt ki akarnának dobni Afrikából. És milyen alávaló, erkölestelen ez a „vallásos” nép! Reggel, délben, este bibliát olvasnak, de konkubinátusban élnek a tulajdon nőtestvéreikkel. Ezért van annyi nyomorok, ijesztő torz-szülött, ocsmány difform-alak az angolok ellen harcoló boerok soraiban. Mivelt és igazán erköles ember hogy lelkesedhetik ilyen hálátlan, immorális bandáért?

Igyekeztem meggyőzni mister Whitakert, hogy a magyar mindig nagyrabecsülte a brit nemzetet, de ne csodálkozzék rajta, ha most nemcsak a magyarok részvéte, hanem az egész világ szimpátiája a holland parasztok felé fordul. Ennek természetes lélektani oka van. Mi nézök — mert gyáva, önző nézői vagyunk mindnyájan ennek az

aránytalan viadalnak — két veredő közül mindig a kisebbel, a gyöngébbel rokonszenvezünk, még akkor is, ha nem ennek, hanem az erősebbnek, a nagyobbaknak van igazsága. Rokonszenvünk annál hatalmasabb, mennél bátrabban viseli magát a kisebb, a gyöngébb. Ez a vonzóerő a szimpatia törvénye. Olyan erős, biztos és megváltozhatatlan, mint az, hogy a delejtő mindig a sark felé mutat. És mi magyarok eo ipso szimpatizálunk a hős paraszttal, mert gyönyörű küzdelmük emlékeztet a mi szabadságharcunkra; és mert az angol Kitchener lord — fájdalom — Haynauhoz kezd hasonlítani. Ahhoz a Haynauhoz, akit Londonban éppen az angol serfözö-legények vertek kékre-sárgára vad gyűlölettel. Miért tették? Hiszen Palmerston kimondta, hogy Ausztriára szükség van. A hivatalos angol diplomácia szerette, hogy Ausztria győzelmével végződött a harc. Miért páholták el mégis Haynaut, a győztes Ausztria képviselőjét Londonban? Azért, mert a nép szimpátiájának semmi köze a magas diplomácia fagyos okosságához. Az angolok szimpatizáltak a magyarokkal, a legyőzöttekkel és elverték Haynaut és Haynau képen pofon ütötték az egész „szükséges” Ausztriát. Így áll a dolog, dear mister Whitaker! Az angolok magyar-szimpátiája tegye érthetővé ön előtt a magyarok boer-szimpátiáját.

Hiába magyaráztam az angolnak. Max Nordau angol-barát eikkét vágta elem a *Standard*-ból. Végre is témát kellett változtatnom. Az angol királynőre vittem át a szót. Csodálkoztam a királynő magas korán, de bator voltam megjegyezni, hogy a feleséges öreg asszony életerejé már hanyatlak és nem lehetetlen, hogy mostanában rohanvást gyöngülni fog és Albert Eduárd walesi herceg mégis csak király lesz valamikor.

Az angol ezt sem engedte meg. (Nehogy azt hígyjem, hogy talán valami lelkiábanat, valami *lelkifurdalás*-féle tásztiná mostanában agg Vik-

tóriát a sir felé.) Tiltakozva, szinte hevesen kiáltott föl:

— A királynő olyan egészséges, mint a makk! Fizikuma elpusztíthatatlan. Nem igaz, hogy beteg. Az sem igaz, hogy gyöngék a lábai és kocsin tolják ide-oda. Sohasem érezte magát jobban, mint most. A királynő megéri a századik esztendejét! Olyan bizonyos, mint az, hogy Transvaal és Oranje már is az angoloké!

Ez szerdán volt. Mister Whitaker csütörtökön és pénteken Budapesten maradt. Szombaton indult tovább. Mire Londonba érkezett, az orvosok lemondtak a királynő életéről. Es kedden a királynő meghalt. Hat nappal azután, hogy mister Whitaker száz esztendőzt jóslott neki. Ilyen hatalmas a halál. Csak egy újat mozdítja meg és eszázárokat, királynők mennek a sirba. Engedelmesen, mint a szegény közember, akit bömbölő ágyúk torka elő paranosol a hadi kommandó.

*

— Kedves, jóságos asszony volt Viktória királynő. Száz meg száz apróság tanuskodik erről. Az állatoknak mindig imádia. Különösen a kutyákat, a lovakat és a szamarakat. Szerette citálni *Schopenhauernek* ezt a mondását: „Az ember elfelejtene, hogy van őszinteség a világon, ha nem pillantana időnkint a kutyák becsületes szemébe!”

— Szép és igaz mondas. Beszéljen valamit a megboldogult királynő állatjairól.

— Szívesen. De csak a híresebbekről tehetek említést. Mert ha valamennyit föl akarnám sorolni: három tárecikk sem volna elegendő. Dátumban legelső *Zsakk*, a kék-selyem takaróval borított számár. A kis Viktória hercegnő ennek a számárnak a hátán járta be a kensingtoni parkot, ahol gyermek-éveit élte. Később, amikor már nagymama volt, ehhez hasonló számarat ajándékozott *Ninette* néven kedves unokájának, *Connaught* Viktória hercegnőnek. A windsori kutya-ól, a windsori kastély és a Buckingham-

Tiziant, Rubenst, Franz Halst, Meissoniert, az inkább fog képet vásárolni, mint az olyan, aki soha nem gyönyörködhetett ilyen alkotásokban. Hiszen ha alapos volna az az aggodalom, akkor képekre csakis olyanok költenének pénzt, akik semmiféle gallériát nem látogattak soha. Pedig tudja mindenki, hogy ki mennél gazdagabb gyűjteményeket nézett végig, annál nagyobb passzióval veszi magát a saját otthonában körül képekkel és szobrokkal. Tessék elhinni, hogy Tintoretto és Murillo, Van Dyck és Lenbach a legügyesebb ügyökei a képművészeti piacnak; náluknál jobban senki sem propagálja a vásárlást, pedig províziót sem kérnek.

Aztán furcsának is találjuk azt a gondolatot, amely a művészetben érvényesíteni akarja a védvamos politikát. Ha kimondják, hogy idegen mesterek műveit itt mutogatni tilos, ezzel erkölcsi védvamosot statuálnak a belföld művészeti termelése számára. Vajon végig gondolták-e a piktör urak ezt a gondolatot? Eszükbe jutott-e, hogy mi lesz, ha a szellemi munka egyéb ágazatai is ugyanilyen igényeket támasztanak?

Néztek csak az analógiákat. Ha igazuk van a piktöröknek, akkor poétáink is követelhetik, hogy ne ereszszék be az országba az idegen költők műveit, mert ugyan ki fogja Koroda Pál verseit megvenni, ha könyvesboltban Heinét, Byront és Bérangert is ott találja? S ugyancsak követelhetné Vavrincez Mór is, hogy tültsák ki az országból Beethovent és Wagnert, mivel a nevezett külföldi zeneszerzők a hazai komponisták anyagi érdekeit károsítják. A valóság pedig az, hogy minél több példányra kél el Heinenak, Goethenek, Bérangernek, Beethovennek és Wagnernek, annál nagyobb lesz a kelendőse a Koroda Pál és Vavrincez Mór műveinek is. Koroda Pál és Vavrincez Mór ezt belátják, nem is kérnek erkölcsi védvamosot. Okuljanak hát ezen a példán a Mücsarnokban is.

Ledéreknek is mondtuk ezeket a vádakokat. Hadd okoljuk meg ezt a jelzönket is. A Mücsarnok ugyanis vizet prédikál ugyan a Szalónnak, de maga bort iszik. Szilajul nekiron az idegen invázióknak, amelyet a Szalón tervez, de elfelejti, hogy ugyanabban az időben ő maga is ugyanilyen szándékkal viselő. Hisz csak a napokban olvastuk, hogy legközelebb a Mücsarnokban két idegen művész fog egy-egy külön kiállítást rendezni: egy

olasz és egy osztrák. Hát ha szabad a Mücsarnokban Dall'Oca és Hoffman műveit mutogatni, akkor ne volna szabad a Szalónban Stuck, Benjamin Constans, Benliure műveiből tárlatot rendezni? Kivel akarják elhíttetni, hogy ami a Városligetben hazafias dolog, az hazaárulással fajul a Kossuth Lajos utcában?

Hát itt hiba történt, végzetes hiba. De megtörtént ugyanilyen végzetes hiba a másik táborban is. A Szalón is megsértette a marakodásban a lojalitás törvényeit. Ott is a szenvedély szavára hallgaltak, nem a józan megfontolásra. A Szalón törzskarának egy fiatal tagja durva, izléstelen és igazságtalan támadást intézett a magyar művészeti irodalom egy régi, méltán közbecsülésben álló, önzéstelen és lelkes munkása ellen. Emennek higgadt, tisztességes hangu fejtegetéseire, amelyek megtámadták a nemzetközi tárlat eszméjét, a Szalónból gyalázkodással, gyanúsításokkal feleltek. Visszatetszést, sőt megbotránkozást keltett ez a támadás. Így nem szabad Magyarországon művészi kérdésekről beszélni. Az esztétikai ideál birodalmában csapások zivaját támasztani nem szabad. Akik a szépnék templomában sürgölődnek, azok sárral ne dobálódzanak. Azt a szeplőtlen olfárt ne mocskolják be invektívákkal. A közvélemény szigorúan tiltakozik ez illeden hang, e nyers modor, e brutális izléstelenség ellen. Akik a művészetet szolgálják, azoktól elvárja a közönség, hogy becsüljék meg a mások meggyőződését s a közönség izlését.

Mikor művészeink két táborba szakadtak, mi aggodalom nélkül szemléltük ezt a kettéválást. Egy kicsit szükség is volt rá, mert a régi táborban akkortájt tulerős volt az érdekek tömörülése. Fialat tehetségeket nem igen hagytak ott érvényesülni, s a régiiek is kénytelenek voltak megtanulni, hogy a kottériák vonzó erejének bajos ellenszegülni. Emlékeztünk csak vissza a nagybányaiak kiszorítására s arra a hallatlan esetre, hogy Horovitz Fülöp, az európai hírnevű magyar festő, kénytelen volt néhány évi hiábavaló erőlködés után ismét Bécsbe visszatelepülni. Ez ellen az irányzat ellen tiltakozott a kettéválás ténye; a Szalón azért jött létre, hogy hajlékot adjon az üde tehetségeknek, a fiatal nemzedéknek, mely nem akarta feladni függetlenségét s féltékenyen őrizte a művészi egyéniség legnagyob kincsét: az önállóságot.

A közönség kettőt várt a különválástól: nemes vetélkedést a két tábor közt s azt, hogy a Szalón és a Mücsarnok nemcsak serkenteni fogja egymást, hanem ellenőrizni is. Az eredmény, sajna, más lett. A serkentés elmaradt, féltékenység jött helyette. Elmaradt az ellenőrzés is és kaptunk helyette marakodást.

Kérve kérjük művészeinket, álljanak meg a végzetes uton. Becsüljék meg egymást. Becsüljék meg magasztos hivatásukat, s becsüljék meg azt a közönséget, mely igaz szeretettel kíséri munkájukat. Minden háborúnak békekötés a vége. Kössenek hát békét ők is, őszintén, becsületos és tartós békét. Ez a marakodás elfordítja művésztinktől a közönség rokonszenvét, megbolygatja szellemi életünk harmóniáját s helyrehozhatatlan kárt tesz legdrágább nemzeti javainkban.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, január 23.

Daniel Gábor főlemerkedett az elnöki székből. Főlemerkedett a t. Ház is. Csak egy-két kuruc maradt ülve, de alig látszott tünetésük. S aztán elhangzott egy formás, okos és tapintatos megemlékezés Viktóriáról, aki meghalt. Melegség és elismerés volt a szavakban, őszintén érzés a szavak mögött. S a t. Ház Daniel indítványa szerint elhatározta, hogy az országgyűlés érzelmeit tudomására hozza az angol parlamentnek, még pedig annak tiszteltreméltó elnöke útján.

Ez volt a magyar törvényhozás megemlékezése, amelyről lapunk más helyén számolunk be.

S utána az elnök Daniel Gábor még így szólt:

— Most pedig a parlament gyásza jeléül az ülést felfüggesztem.

Csak félóra múlva nyílt meg újból az ülés, melyet a mai napon egészen kitöltött a közegészségügyi vita. Major Ferenc ugyanis olyan széles alapon pertraktálta a közegészségügy nagyobb és kisebb problémáit, hogy már ugy tetszett, kibeszéli az ülést egymaga. Aztán még Pichler Győző hozta szóba a budapesti pékműhelyek ismeretes skandalumait. S így éppen csak hogy annyi idő maradt, hogy Szell Kálmán megfelelőhessen a fölvetett kérdésekre. Pichlernek megmondotta, hogy a botrányos pékmanipulációk orvoslására gondja lesz. Major Ferenc kiesnyes vadjaira szem-

palace ló-istállója ebben a nemban a legminta-szerűbb. A Buckingham-palota istállójában láthatók a nagy, cerimóniás paripák, az izabellaszínű lovak, krém-színű farklak, az sörénnyel. Ezeket fogják az aranyos dísz-hintóba koronázás napján, tizenkettőt párosával. Mivel pedig Viktória királynő hatvanhárom évig uralkodott, ezeknek az izabellaszínű paripáknak hatvanhárom évig nem akadt semmi dolgot az angol birodalom történetében. De tenyésztésükre annyi gond fordítanak, fajuk tisztaságát annyira megőrzik minden vér-kezesztéstől, hogy az izabellastállomány mindig egyformán nagyszerű, noha időközben sokan kidőltek közülük és mások foglalták el a helyüket.

— És a windsori kutya-ól?

— Nem ő az, hanem valóságos csarnok, a windsori kastély függelék. Még a prince consort, a királynő férje, gondolta ki a hozzávaló terveket. Mikor a királynő „leghűbb barátjainak” a látogatására indult, először is egy tölgyfalú kirakott nagy teremben tartott pihenőt. Itt a falakat szaz meg száz kutyanak az arképe borítja, részben fotográfiaik, részben olajfestmények és akvarellek. Sok képen Anglia nagy állatfajtajének, *Landseer*-nek a nevével találkozunk. Sok képen a festője maga Viktória királynő és Albert, a királynő férje. Az elhunyt kutyaik képein egy-egy markétnyi selyemször ékíti a faragott kereteket. Az ólak mentén véges-végig hosszú fődött folyosó vonul: a „királynő verandája”. Ennek a segítségével Viktória királynő rossz, esős időben is akadálytalanul látogathatta kedves állatait. *Minden kutya-pár olja kényelmes fülkéből és hozzávaló kis kertből áll. A fülkék télen meleg vízzel töltött földalatti csövezékek fűti. Itt a temperatura mindig egyenletesen kellemes. Türelőbb hámszögű tavacskák: nyívdános fűdő áll az összes kutya rendelkezésére. A királynő kutya minden erőltetés nélkül, szabadon lakhatnak együtt a fülkékben, nem nagyság és race, hanem kölcsönös szimpatidjuk szerint. Végre a beteg kutya számára van teljesen berendezett kórház is a minta-télap hátul-*

ján. A windsori kutya-állomány összesen ötvenöt válogatott kutyából áll.

— Ah, hány millió szegény, elhagyott, éhező, országutakon elhulló ember cseréinél föl a sorsát ezekkel a boldog windsori kutyákkal!

— Napjában kétszer viszik sétálni őket: reggel és délután. Délután négy órakor van a nagy ebéd ideje. Téli, ha zord az idő, *villáreggelit* is kapnak. *Spot*, a superbe fox-terrier, *Roy*, a nagyszerű borz-eb, *Marco*, a kis, szellemes spitz, *Beppo*, a Pomerániából küldött hosszuszőrű toutou, *Darlay*, a dán dog: ezek voltak a leghíresebb és legkedvesebb kutyák. A királynő birtokain minden park tele van kutyaik sirjaival és emlékköveivel: „Itt nyugszik *Dash*, aki olyan barátságosan ugatott a fiatal, megkoronázott királynő elé, amikor visszatért a Westminster-apátságból!” — „Itt nyugszik *Eos*, a pompás agár, aki Albert herceggel jött Angliába, sohasem hagyta el fenséges urát és 1841-ben halálozott meg.” — Ott van eltemetve *Quiz*; arrább *Dachel*, a német kutya, a páratlan vadász; még arrább *Sharp*, aki egy ceruzát, egy keztyűgombot sem engedett kivinni a királynő szobáiból és még az udvarhölgyeket is lefogta, ha véletlenül a királynő vagy John Brown, a mindenható mas távollétében nyultak valamihez. *Sharpnak szobra van.* Státuája kutya ábráról, amint érzi a királynő keztyűjét. Bronzba öntötték *Boat* és *Boyt* is, az újabb idők két favoritját. — *Landseer*, a kitünő művész, kétszer festette le *Lórit*, a papagályt, akit egyszer *Mendelssohn* a saját kezével vitt ki a szobából, mert mindig belerikantott a királynő énekeses aki együtt vőnült meg szuverén asszonyával. — A szamarak közt híres *Ninette*, a kis Connaught Viktória hercegnő fehér szamara; *Jenny*, aki szintén fehér, huszonötéztendő és Windsorban született; *Toufik*, az egyiptomi szamar, akit Kairóban Wolsley tábornagy vásárolt és küldött ajándékba Viktóriának. — A lovagló paripák sorából *Sheehaid*, *Sanger*, *Empereur*, *Jessie* és *Jaquet* említendő, akik valamennyien kiváló szerepet játszottak a királynő

fiatalabb korában. — A Buckingham-palota lovai közt csak az izabella-színű paripák historiai jelentőségük. Itt inkább a kocsiszín nevezetes, ahol a III-ik György koronázására 200.000 frankon készült udvari hintó áll. Ezt a kocsist használták Viktória királynő koronázásakor és férjhezmenetelekor is. Legutoljára 1861-ben ült benne a királynő. Ragogyó pompában mindjárt a fél-gála kocsit következik utána. Ez a királynő és a prince consort számára készült és 1845-ből való. A királyi család minden tagjának megvan a maga külön dísz-kocsija, szöglőtein apró koronákkal. Csak nagy cerimóniak idején használják. Van ezeken kívül még *hatvan-nyolcan landauer* a kocsiszínben. Közönséges kocsikázásra való, tehát nem érdekesek.

— Azt mondják, hogy a megboldogult királynő maga volt az egyszerűség, a takarékoság.

— Valóban az volt. Rendes toalettjehez mindig csak egy-gombos keztyűt viselt és kerek kikötőte, hogy tíz shillingnél drágább keztyűt ne vásároljanak neki. A ruhák kelmejeire és szabására sem adott sokat. Amikor tulságos egyszerűségét a szemére lobbantották, azt szokta válaszolni, hogy az angol nő tulságig frivol és tulságig pazar és hogy ő példát akar adni nekik a házias érnységben. — Mind a mellett az udvartartás hivatalos költségeiből ez a koronás polgárosszony sem vonhatta ki magát.

— Mennyire ragott a civillistája?

— Háromszáznyolcvanöt ezer font sterlingre, vagyis kilene millió hatszázhuszonöt ezer frankra. A királyi ház költsége ebben az összegben négy millió háromszázötvenkét ezer frankkal, az udvari személyzetre fordított kiadások három millió kétszáznyolcvanegy ezer ötszáz frankkal szerepelnek. A királynő privát chatouille-ja egy millió ötszáz ezer frank évi penzióból áll. A királynő gyermekei esinos pénzebe kerülnek a brit államnak. A walesi herceg egy millió, a walesi hercegnő kétszázötven ezer frankot kap évenként; és gyerekeik nevelésére kilenyszáz ezer frank az évi já-

ben pedig nagy hatással bizonyította, megnyitott aránylag rövid idő alatt a közegészségügy fölívárogztatására. Hiszen egyetlen szám is sokat megmagyaráz. A belügyi budget egy ötödörse — közegészségügyi feladatoknak van szánva. De azonkívül — s ez nem titok — már a legközelebbi időben javaslatot fog betervezni gyermekmenedékhelyek felállításáról. De minden téren erős munka folyik, hogy a közegészségügy terén mutatkozó bajok orvosoltassanak. Ha ez semmi: akkor hol kezdődik a valami?

A képviselőház élénk helyesléssel hallgatta a miniszterelnök válaszait. A belügyi vita befejezésére azonban már nem telt az időből s hofnap még a rendőrség, tételénél lesz egy kis vita. Pichler Győző már fel is iratkozott hozzá.

A képviselőház ülése január 23-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Daniel Gábor.*

A kormány részéről jelen vannak: *Szell Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, *Hegedűs Sándor*, *Darányi Ignác.*

(A belügyi tárca.)

Elnök: 1/2 12 órakor megnyitja az ülést.

Major Ferenc statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a közegészségügyi viszonyok nem oly rózsásak, mint ahogy azokat hivatalos szintben állítják. A ragályos és fertőző kórok legnagyobb százalékát a közegészségügyi intézmények hiányosságának lehet köszönni. Kifejezi reményét, hogy a miniszterelnök lesz az aki a rossz viszonyokat szánalmi fogja. De addig jogosnak véli a rossz viszonyok leplezetlen feltárását.

Hozzáteszi az orvosi kar tarthatatlan helyzetét, melyet sürgősen megjavítandónak tart. Ez nem várhat a közigazgatás reformálására, hanem sürgősen, államosítás útján megoldandó. Vidéken tisztességes helyzetet kell biztosítani az orvosoknak s akkor majd a városokból lehet kapni pályázókat.

A közegészségügyet rendeletekkel megjavítani nem lehet, ide pénz pénz és harmadszor is pénz kell. A képviselőház szívesen megszavazza a közegészségügy érdekében, csak kérni kell azt.

Az iszákosságnak is gátat kell vetni. Családi és egyéb morális szempontok követelik ezt. Szintén rendezendő a tébolyda-ügy is. A törvényeségi orvosi vizsga lealázó az orvosokra nézve. Mert ott nem szakembereket vizsgáltatják az orvosokat szakdolgozóknak. Ezt eltörölni kell.

Egyébként azt hiszi, hogy a miniszterelnök figyelembe fogja venni az ő felszólalását s reformálni fogja a közegészségügyet az egész vonalon. (Helyeslés.)

Szell Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Azt hiszem, hogy dacára annak, hogy a közegészségügy terén történetekről már egyik mult bejegyzésben szerencsés voltam számot adni a t. képviselőháznak akkor, mikor gróf Zichy János ur kritikájára feleltem és igazoltam annak a kritikának helytelen voltát: megérdemli az ügynek véghetetlen nagy fontossága, hogy pár szóval reflektáljak azokra, ami-

ket ma Major Ferenc képviselő ur, tegnap pedig Papp Samu t. barátom ezen nagyfontosságú kérdést, az adminisztrációnak ez emiens jelentőséggel bíró részét illetőleg mondták.

Ma or Ferenc képviselő ur előadásában igen sok figyelemre méltó igen sok szakszerűt hallottam és a kritikában, amelyet gyakorolt, sokat, ami jogosultsággal bír. De megvallom igazán, Major Ferenc képviselő ur két kézzel dolgozott ebben a kérdésben és én két kézzel láttam. Megláttam és tapasztaltam — és ezért köszönettel tartozom — a Jákob kezét. Amidőn beszéde végén elismeréssel és szíves méltánlással emlékezik meg több dologról, ami a közegészségügy terén történt. De nem tudok megelégedezni arról, hogy beszéde elején Essau kezével nyult hozzám, mert akkor magáévá tette azt, amit gróf Zichy János ur a multkor mondott. . . .

Major Ferenc: Nem ugy volt!

Szell Kálmán miniszterelnök: . . . hogy a közegészségügy terén nem történt semmi és aláírja mindazt, amit gróf Zichy János ur mondott.

Hát, kérem, az aláírással tessék egy kicsit várakozni, mert ha elbirtelenkedve a mai beszéde után aláírja azt, amit gróf Zichy János ur mondott, akkor nagy ellentétbe jön önmagával, mert ellentétbe jön azzal, amit szíves volt nem egy részében a közegészségügy terén történetek elismeréssel és méltánlító kritikával fogadni. Többek közt a t. képviselő ur szíves elismeri, hogy számos irányban, a fertőző betegségek körül való óvintézkedések, az orvosok kitanítása tekintetében sok történt. Elismeri — és köszönettel tartozom ezért — hogy a trachoma-ügyben, még pedig nagy részben egyéirtőleg azokkal, amiket a mult esztendőben szíves volt előadni, megtert a belügyi kormányzat mindent, amit meg lehetett tenni. Miután ezzel az ügyvel különösen foglalkozott a t. képviselő ur, csak tájékozásul van szerencsém ezt az eredményt a következőkben ismertetni.

A trachoma betegségek, ezen nagyon veszélyes szembetegségek felkutatására és vizsgálására a legnagyobb gondot fordítottuk, mert azt hittük, azt hitte a közegészségügyi kormány, hogy első feladata az, konstatalni, hol vannak ezek a fertőző fókuszok és hol kell a vizsgálatokat ennél a nagyon veszedelmes és ragályos nyavalyánál szigorubbakká tenni. Így történt most, hogy a trachoma-betegek száma nagyobb az 1900. évi kimutatásban, mint volt azelőtt. Ennek azonban nem az am az oka, hogy a trachoma-betegek száma szaporodott, hanem szorgosabb, erősebb ilyületek alá helyeztettek.

És most már csakugyan el lehet mondani, hogy a közegészségügyi kormányzat ismeri azokat a helyeket, amelyekből ez a betegség, az országból kivéve, keletkezik. Már most nemcsak a vizsgálatok terén jártunk el szigorubbban és eredménytel, hanem az óvintézkedések és a gyógyítás terén is. 1900-ban 42 trachoma-orvos volt alkalmazva, 18 körörorvosnak előrebiztosított trachoma-pótlék volt megállapítva és 26 kör- és közegési orvos jutalomban részesült. Ezenkívül 9 trachoma-kórház állították föl. Nem lehet tehát mondani, hogy ezen a téren semmi sem történt. (Helyeslés és a jobboldalon.)

Ami a bába és a gyermekhalandóság ügyét illeti, ez két olyan kérdés, amelyvel, mondhatom, szíves egész melegevel foglalkozom és ahol nem maradok meg egyszerűen a bürokratikus elintézés szabályai között, hanem igyekszem a két kérdésnél mindazt megtenni, ami az adott viszonyok között megtörténhetik. (Általános helyeslés.) Már a multkor fel-említetttem, hogy igenis mind a két irányban sokat

tettünk; például a gyermekhalandóság kérdésében, tessék elhinni számokkal bizonyíthatom, hogy harmadik esztendő óta nem történt annyi, mint az előző esztendőben. Évenként 8—10.000 gyermeknek, 10.000 magyar embernek megmenetést tüzte ki lelatadatul az az akció, amelynek kiescsosodásaként éppen a legközelebbi napokban gyermekmenhelyek felállítására vonatkozólag törvényjavaslatot fogok a tisztelt képviselőház elé terjeszteni. (Éljenzés a jobb- és baloldalon.) Ezen a téren tehát nagyon sok történt. De történt a szülészeti ügy terén is, abban a kérdésben, amelyvel foglalkozom, és pedig annak a kitűnő európai szaktudósának, aki öneláldozóan áll segítségemre és működik velem közre ez ügyben, — Tauffer Vilmos tanár urnak támogatásával, mint a belügyi kormányzat ezen kérdésben kormánybiztosával. (Helyeslés.)

Állítottunk föl tanfolyamokat nagy számmal, állítottuk föl ezután is; nem fogom most elsorolni azokat, hiszen a multkor erről megemlékeztem. Ez az ügy, t. képviselőház, oly lendületet vett az utóbbi két-három év alatt, hogy meg vagyok győződve, annak a népesség szaporodására, emelkedésére és a halandóság csökkentésére vonatkozó eredményei a legközelebbi esztendőben teljes és kétségbevonhatatlan mértékben mutatkozni fognak. (Helyeslés jobboldalon.)

A harmadik s az adott viszonyok között talán a legnehezebb, mert pénzkérdés — és a pénz pedig akadály minden téren, fájdalom itt is — a gümökör elleni védekezésnek a kérdése. Ezzel is foglalkozom, még pedig olyan eszme alapján, amely, azt hiszem, ezt az ügyet is előbbre fogja vinni és nagyot fog rajta lendíteni. Én t. i. a pénzügyminiszter ural egyéirtőleg azzal az eszmevel foglalkozom, nem lehetne-e célra egy, nézetem szerint egészen igazolt, sorsolási kölesónnel ezt az ügyet egy nagy lépéssel, egy nagy lökessel előbbre vinni. (Általános helyeslés.) Foglalkozom ezzel és remélem, hogy ezen a téren is valami eredményt fogunk elérni.

Ami már most a többi kérdéseket illeti, amelyeket a t. képviselő ur fölvetett, azokban ellentétet közle és közöttem nem találok. Ezt készségesen elismerem. Az elműgy terén magam is annak a nézetnek helyességét vallom, hogy igenis az államnak kell e téren a teendőket a kezébe vennie és lehetőleg nagyobb számmal kell állami intézeteket életbeieptetni. Addig is, mig ez megtörténhetik, s e célra kellő mértékben áldoz, két intézkedés történt a mult esztendőben ez irányban.

Az egyik az, hogy a pozsonyi közkórházban egy elmeosztályt állítottunk fel, amelybe két-háromszáz elmebeteg elhelyezhető; azonkívül a kezelésben alatt álló intézetekben: az angyalföldiben, a nagy-szebeniben stb. azon vagyok, hogy minél több elmebeteg elhelyeztethessék el és azért azt a módszert követem tavaly óta, hogy ahol a hozzátartozók a beteget kivárvál magukhoz és szorgos vizsgálat mellett konstatalható, hogy ez a közbiztonság veszélyeztetése nélkül történhetik, kibocsátom őket azért, hogy helyet adjak másoknak. Azt hiszem, ez is helyes álláspont és helyes intézkedés. Ezzel az iránynyal a gyógyítást kereső betegek részére máris emelni tudtuk a helyek számát. (Helyeslés jobboldalon.)

Ami a tiszt orvosi vizsgálatot illeti, abban igaz van a t. képviselő urnak. Foglalkozom a kérdéssel és azt hiszem, ebben a dologban nemcsak a szintén előterjesztést fogok tehetni.

A közegészségügyi törvény módosítása hasonlólag napirendre fog kerülni kétségtelenül. Hiszen egy-

randóság. A német anya-császárné, Frigyes császár özvegye és II. Vilmos anyja, kétszázézer frankot kap; az edinburgi hereg kétszázötven ezer frankot; Connaught hereg hatszázötven ezer frankot. A királynő minden leány-gyermeke százötvenezer frank járandóságban részesül. A királynő rokonsága — egészen az unokatestvérekig — fejenként háromszáz és százötvenezer frank közt váltakozó összeget kap penzió fejében. A királynő ezenkívül évenként háromszázhuszonöt ezer frankot kap *jólkony-célokra* és évenként kétszázézer frankot kélhet el *szájt belátása és tetszése szerint*. Ennyibe kerül a királyi család a brit nációknak.

— A legegyszerűbb királyi háztartás is tömérdek pénzbe kerül. Ime a bizonyosság.

— Kilencszázharmincegy személy környékezte a királynt. És ebben a roppant számban még ninesenek benne a eszlédek. Ebben a számban csak azok vannak, akik huznak egyetmást a civillistából. A prince consort föllépése előtt nagy zavarok színhelye volt az udvar. A kancellárba való fa-mennyiség fölött az intendáns rendelkezett, de begyujtani csak akkor lehetett, ha erre a főkamár megadta az engedélyt. A főkamár hatáskörébe tartozott, hogy az udvari kocsikat *kivülről* megtisztogassák; a belső tisztogatás ellenben az intendánsnál függött. Megtörtént, hogy a kocsis-ablakok majd kivülről, majd belülről voltak piszkosak, mert a két rendelkezés nem vágott össze. Ha valaki bemehetett a windsori kastély parkjába, akadály és bejelentés nélkül a királynő legintimebb lakosztályáig halhatott. Az inasok kényük-kedvük szerint jártak ki a kastélyból és őrizetlenül hagyták a folyosókat. Egyszer Guizot, a híres francia államférfi, aki Lajos Fülöp királyt Viktória királynő látogatására Windsorbá kísérte, éjnek idején sürgősen keresett valamit a palota földszintjén és eltévedt a kihalt folyosón. Bolyongása közben ajtóra bukkant. Azt hitte, célnál van. Benyitott és — a királynő ült előtte, lebontott hajjal, éjjele pongyolában, lefekvésére készen.

— Hány kastélya volt a boldogult királynőnek?

— Vagy tizenkettő. A Buckingham-palotán kívül lakhatott Windsorbán. Osborneban, Frogmoreban, Kensingtonban, a Saint Jamesi kastélyban, Balmoralban, Claremontban, Kewben, a Hampton Court, Cumberlandi és Holyroodi palotákban.

— Sok színekurát volt kénytelen eltűrni a jóságos királynő, ugy-e bár?

— Sokat. Nagy részük még a régi jó idők-ből maradt fenn. Ma már nines semmi értelmű és jogosultságuk, de a hagyomány föntartja és a civillista gazdagon dotálja őket. A királynő championja például, akinek az az egyetlen tiszte, hogy a koronázás napján kiáll a piacra és nagy hangon kijelenti, hogy kész fölvenni a kezytűt mindazok ellenében, akik tagadni mernék, hogy királyát vagy királynőjét jogosan megilleti a trón: 6000 frankot kap a civillistából. Egy másik gentleman, aki hátrálva háromszor mélyen meghajtja magát, amikor az uralkodó, vagy a helyettese fölolvassa a tróbeszédet a Lordok házában: ezért a funkeióért 50.000 frank honoráriumot kap. Ellenben a poeta laureatus — akinek a hivatalnál nem is tekinthetjük színekurát, mert a szuverén-erények diesítőése néha átkozottul nehéz — nem kap több fizetést, mint a legkisebb rangban levő udvari foghó.

— Most már nem kell a kegyes, nagy királynőnek se udvari poeta, se hátrálva hajlongó gentleman, se udvari foghó, se az a tömérdek lakáj, akit az udvartartás rákényszerített.

— Nem. Milyen leszármazás! Mennyi ós! Apai ág III. György volt a nagyapja. III. György unokája volt II-ik Györgynek; II-ik György egyetlen fia I-ső Györgynek; I-ső György, a hannoveri ház első királyja, fia Zsófiának, aki felesége volt a hannoveri választó fejedelemnek és leánya Erzsébetnek, az I-ső Jakab leányának; I-ső Jakab, VI-ik Jakab néven skót király, utóbb I-ső Jakab néven angol király és Angliának első

uralkodója a Stuart-házból, anyja, Stuart Mária skót királynő révén, aki unokája volt IV. Jakab skót királynak és nejeinek, Margitnak, VII-ik Henrik király leányának; VII-ik Henrik első uralkodója Angliának a Tudor-házból, fia Beaufort Margitnak, aki dedunokája volt Gaunt Jánosnak, a III-ik Eduárd negyedik fiának, akinek a legidősb fia IV-ik Henrik címén első szuverénje a Lancaster-háznak; III-ik Eduárd, legidősb fia II-ik Eduárdnak, az I-ső Eduárd legidősb fiának, aki viszont a III-ik Henrik legidősb fia; III-ik Henrik fia Jean Plantagenetnek, a II-ik Henrik hatodik és legifjabb fiának; II-ik Henrik, a Plantagenet-ház első szuverénje, fia Geoffroy Plantagenetnek és Matildának, I-ső Henrik egyetlen leányának; I-ső Henrik, a normann házból, utolsó fia I-ső Vilmosnak, akit a história hódítónak nevez; I-ső Vilmos, fia Ördög Róbertnek, első normann uralkodója Angliának, király a fegyver jogán és az asszonyok révén távol való rokona hitvalló Eduárdnak. Vagyis Viktória legitim vére Anglia első királyának a véreből eredt, a nagy Alfréd véreből, aki ősapja volt hitvalló Eduárd királynak. És anyja révén Viktória Guelf bajor heregtől, a Brunsvik-ház alapítójától származik, aki viszont egyenes leszármazása Odoákernek, a herulok híres fejedelmének, aki az V-ik században nyakára hágott Romulus Augustulusnak, az utolsó nyugat-romai császárnak és harcalt az osztrogót Theodoról Itália birtokáért. Anyai ágon egyik leghíresebb őse Bölcs Frigyes, száz választófejedelem, a Luther hű barátja és hatalmas védője. És ez a felséges legitím-vér, ez a tömérdek királyi ós mind nem védte meg az elmulástól. Jött a szennyes, demokrata halál és elvitte, mint a legutolsó angol közkatonát, akinek a holttestét keselyűk falták föl valami elhagyott afrikai esataterén; mint a legrongyosabb esavargót, aki embertől, Istentől elhagyva sóhajtott ki értéketlen lelkét Angliának valamelyik havas árkaiban.

törvény, amely annyi esztendővel ezelőtt keletkezett, még a régi adminisztratív rendszer keretében és abból a keretből vont eszméket vett fel, a dolog természeténél fogva nem felelt meg most, vagy esetleg a rejtőn idejében a maga céljainak. Azonkívül a közegészségügy maga, a profilaktikus intézkedések kérdése, az óvintézkedések kérdése, a közegészségügyi, rendőri és egyéb hatósági teendők ügye évről-évre fejlődik és ennek a fejlődésnek tapasztalatait a törvényhozás az alkotandó törvényben hasznosítani fogja.

Ami a furdóügyet illeti, maga a képviselő ur könnytelen elismerni, — itt megint a Jákob kezét fordította felem — hogy hiszen én voltam az, aki országos bizottságot hívtam össze és szerveztem, tehát országos fontosságúnak deklaráltam ezt a kérdést egy gazdasági, mint szociális és közegészségügyi szempontból; azon is vagyunk, hogy a furdóügyet törvényjavaslattal rendeztük s ebbe a törvényjavaslathoz lehetőleg oly elveket fektettünk le és oly intézkedésekről gondoskodjunk, amelyek ezt az ügyet társadalmi, gazdasági, közegészségügyi szempontokból előbbre vigyék, fejlesszék és lehetőleg megoldásra juttassák. Annak a bizottságnak, amint méltóztatik tudni, magam vagyok az elnöke, magam elnökölök benne, magam fogok elnökölni benne ezentúl is és csak nagy közszóval tartozom az országban, úgy itt benn a központonban, mint künn a vidéken, azoknak a szaktérfeleknek és azoknak az igazán melegen érző emberbarátoknak, akik engem ebben a kérdésben támogatnak, mert ennek köszönhető, hogy az adott viszonyok között meg lehet csinálni ezt a törvényjavaslatozt.

Már most az általános kritika eredményeképpen, ahol aztán az Ezsau keze jött elő, engedje meg a képviselő ur, hogy figyelmessem mennyire nem áll az hogy semmi sem történt és semmi sem történtik.

Majör Ferenc: Nem is mondtam!

Szell Kálmán miniszterelnök: De hát az ön auktora, gróf Zichy János azt mondta (Ugy van! Ugy van a jobboldalon.)

Majör Ferenc: Az sem mondta. (Zaj.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Nem engedek belőle. (Derültség a jobboldalon. Elnök csepenget.) Azon peremptórius elítélés után nekem csak jól esik, ha annak a t. képviselő trnak legközelebbi szomszédságában olyan képviselő, aki a dologhoz ért a dologgal foglalkozik, meg a dologot figyelemmel kíséri, nekem az igazat és nem neki, aki neki vezére. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Már most ennek rezerultumául, meg az illusztrálásul csak még három adatot hozok fel. Már a multkor hivatkoztam a haandóság eszkenésére, amely, hála isten, 32 százalékról 27 százalékra esett. Most hivatkozom a szaporodásra. Pedig ez a közegészségügyi kérdésnek egyik nagy momentuma és rezultuma. A természetes népszaporodás 1899-ben Magyarországon olyan kedvező volt mint évtizedeken keresztül soha. 1892-ben a magyar anyaország népessége 195.821 lélekkel szaporodott. Horvát-Szlavonországé 33.000-rel és a magyar birodalomé összesen 228.938 lélekkel. Ez mégis csak valami és a mellett bizonyít, hogy habár mi minden betegnek nem tudunk meggyógyítani és minden orvost nem tudunk nagy fizetési dotációba helyezni, — amú egyébiránt egy kissé ellentétes, mert ha minden ember meggyógyul, akkor az orvosnak nincs mivel foglalkoznia — (Általános derültség), de mindenesetre történt annyi, amennyi az adott viszonyok között történetik.

Még csak egyet. Azt mondtotta a képviselő ur és most is ragaszkodik hozzá, hogy deára az ő bírálatának, nagyon elenyésző esekélyiséget fordítunk a közegészségügyre. Ez sem állja meg a kritikát, mert a beladminisztrációra fordított kiadásaink, azok, amelyeknek a somuzata ebben a költségvetésben van, kitesz 41 millió 843.000 koronát; ebből az összegből a közegészségügyre fordítunk 8 millió 700.000 koronát, tehát az egész belügyi adminisztráció költségeiből 20 százalékot fordítunk közegészségügyünkre állami dotációból, nem véve a törvényhatóságok, városok és községek dotációját. Hát annyira vidépaláni, fitymáni és annyira erős kritikával sújtani eljárásunkat, hogy itt minden történet, ami az állategészségügyre szolgál, de az emberek egészsége tekintetében nem történik semmi, nem lenetett akkor sem, mikor gróf Zichy János tette és nem lehet most sem, mikor a t. képviselő ur mondja, a kinek egyébiránt szakszerű előadását én teljesen méltányolom, akinek irányomban való elismerését köszönnetl honorálom, de nem lehet szó nélkül elfogadnom, amikor ő a maga részéről ezt így is aláírni kész.

Ezek voltak azok, amelyeket ez alkalommal elmondani szükségesnek tartottam. (Általános élénk helyeslés.)

Pichler Győző szóba hozza a fővárosi péksegédek botrányos helyzetét s kéri a miniszterelnököt, orvosolja azokat. A péksegédek 16—18 óráig dolgoznak naponta, undorító, piszkos helyiségben. Még a vasárnapi munkaszünetet sem tarthatják meg. Ilyen viszonyok teremtik meg a szocializmust minden téren. A munkások érdekében kéri a miniszterelnököt, utasítsa az illető közegeket, a fővárosi rendőrséget, hogy a pékműhelyek tisztaságát szigorubbán ellenőrizze.

Az államrendőrség tételénél

Pichler Győző kéri a Házat, hogy beszédét holnap mondhasa el. (Helyeslés.)

Elnök az ülést bezárja.

BELFÖLD.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen folyó ügyeket intéztek el.

A horvát bán Budapesten. Gróf *Khuen-Hédervary* Károly horvát bán ma reggel Budapestre érkezett s a miniszterelnökkel és a pénzügyminiszterrel konferált. Hír szerint a konferenciának a horvát pénzügyi egyezmény volt a tárgya.

A delegációk. Az osztrák birodalmi tanács egybehívásával aktuális lett a delegációk egybehívásának kérdése is. Jeleztük már, hogy a január utolsó napján összeült Reichsrath, ha folytatják is a esekhez az obstrukciót, ki fogja küldeni a delegációt, mert az obstrukcióból a közügyeket ki fogják kapesolni. A delegációk egybehívásával összefüggő kérdések megbeszélése végett *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter és *Kriehammer* hadügyminiszter tegnap Budapesten jártak, s a magyar kormány tagjaival tanácskoztak.

Összeférhetetlenségi ügyek. A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma *Apáthy* Péter elnökével ülést tartott, amelynek napirendjére a *Szell* Kálmán gróf *Andrássy* Tivadár, *Miklós* Ödön, gróf *Tisza* István, gróf *Berchtold* Artur, gróf *Károlyi* István, *Ferlitka* Kálmán, *Zámory* Béla, *Bekics* Gusztáv és *Bartha* Miklós ellen tett összeférhetlenségi bejelentések voltak kitézve. A bizottság kimondta, hogy a *Szell* Kálmánra vonatkozó bejelentés tárgyatlan és alapatlan; a *Tisza* István grófra vonatkozólag bejelentett esetekben a bizottság már határozott és ezért a mostani bejelentés tárgyatlan; a *Bekics* Gusztávra és *Bartha* Miklósról vonatkozó bejelentés tárgyatlan és az *Andrássy* grófra, *Miklós* Ödönre, *Károlyi* István grófra *Berchtold* Artur grófra, és *Ferlitka* Kálmánra vonatkozó bejelentések alapján összeférhetlenség esetéről nem lehet szó. A *Zámory* Kálmánra vonatkozó bejelentés tárgyalását elhalasztották.

Hermannstadt. *Bécs*ből táviratozza tudósítónk: *Nagy-Szeben* város képviselőtestülete azzal a kérrrel fordult a bécsi tudományos akadémiához, hogy mondjon történeti kutatások alapján véleményt arról, vajjon jogosult-e, hogy a város megtartsa a *Hermannstadt* nevet?

A tudományos akadémia mai ülésén előterjesztették ezt a kérrést s elhatározták, hogy tanulmányozás és véleményadás céljából külön bizottságnak adják ki *Nagy-Szeben* képviselőtestületének kérrését.

Bárha nagy erőfeszítésünkbe kerül, egyelőre megjegyzés nélkül teszszük közé bécsi levelezőnknek ezt a hihetetlen tartalmú táviratát. Várjuk a cáfolatot, ha pedig valónak bizonyulna a hír, várjuk a nagy-szebeni képviselőtestületnek kérelmetlen felelősségre vonását. Az már csak még se járja, hogy egy magyar város az osztrák akadémiánál vádolja be a magyar törvényhozást. Ha ezt a hallatlan dolgot csakugyan megeselekedték *Nagy-Szebenben*, hadd tudják meg, hogy büntetlenül ekkora merészségre vetemedni nem lehet. Reméljük azonban még mindig, hogy ez a hír kohlmannynak fog bizonyulni.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt ma este 6 órakor látogatott értekezletet tartott, melynek napirendjére a kereskedelmi tárca költségvetése volt kitézve. A tanácskozás előtt *Barta* Ödön indítványára a párt egyhangulag a következő határozatot hozta:

Miután Magyarországnak, mint kiválóan nyers-termelő országnak minden téren észlelhető válság okai között legjelentékenyebb az, hogy a mai nap fenntartott vamszövevény és az utolsó napjait elő vámtarifa keretében nyersterményeink kelő védelemben nem részesülnek; másrésztől pedig a silány osztrák ipartermékek részere nyújtott fokozott védelem tolytán Magyarországnak nyersterményei ellen a külföldi államok retorzióját provokálják, a mellett, hogy a magyar ipar fejlődését is lehetlenné tették és miután az időpont, amelyben Magyarország jövőendő sorsa felett úgy e tarifa újalkotása, mint a kereskedelmi szerződés megújítása által dönteni kell — közeledik, az e tárgyban szeressé teendő munkálatok megjeítésére a párt saját kezéből bizottságot küld ki azon utasítással, hogy e bizottság a vámtarifa újalkotása és a kereskedelmi szerződés megújítása alkalmából az ország gazdaságára bármily irányban érvekel bíró mozzanatokra szigoruan ügyeljen, az e téren működő összes testületek munkálatait rendszeres tanulmány tárgyává tegye és működéséről a párt plénumának havonta összehívandó értekezletén jelentést tegyen.

A bizottság tagjai lettek *Kossuth* Ferenc elnöklete alatt *Barta* Ödön, *Komjáthy* Béla, *Pichler* Győző, *Thaly* Ferenc, *Papp* Elek, *Justh* Gyula, *Tóth* János, *Mezőssy* Béla és *Brázay* Kálmán.

Nagyszabású vita fejlődött ki a tulajdonképpeni napirendnek, melyben a pártnak csaknem összes jelenlévő tagjai részt vettek. Egyhangulag határozatba ment, hogy a párt a kereskedelmi tárca költségvetését

általánosságban sem fogadja el. Álláspontja kifejtését *Pichler* Győzőre bízta. — Végül elhatározták, hogy amennyiben a Házban indítvány tétetnek, hogy a képviselők — mint szó van róla — egy napi fizetésüket a munkás-betegsegélyző pénztár céljaira ajánlják fel, a párt ez indítványhoz örömmel hozzájárul.

A szabadelvűpárt szervezkedése. *Marosvásárhely*-ről táviratozzák: A szabadelvűpárt ma szervező és jelölő gyűlést tartott. *Bihari* Sándor elnök aggorka miatt lemondott és helyébe dr. *Kabdebő* Ferenc köljegyzőt választották meg. Az első választókerületben *Lukács* Béla helyébe *Gerő* Béla polgármestert jelölték, a második kerületben dr. *Bernády* György helyébe dr. *Fenyvesi* Soma ügyvédet, aki a jelölést nem fogadta el, hanem *Tauszik* Hugó bankigazgatót ajánlotta, aki a gyűlésbe meghívattán, elfogadta a jelöltséget. *Bernády* indítványára *Szell* Kálmán miniszterelnökhez bizalmi táviratot intéztek.

A fumei választás. A fumei községi választás — mint onnan jelentik — minden nagyobb emóció nélkül fog megtörténni. Az autonom párt végrehajtó-bizottsága ugyanis a békeség okáért az autonomisták listájába bevette a következő öt liberális jelöltet: dr. *Dall'Asa* Szaniszlót, dr. *Gellicich* Miklóst, *Meynier* Károlyt, dr. *Catti* Györgyöt és *Gherbaz* Hermant. E megállapodás következtében a liberálisok nem tognak külön választási listát felállítani, hanem ők is elfogadják az autonomisták listáját. *Mayländer* a tegnap tartott pártértekezleten a következőkben fejezte ki pártjuk álláspontját:

Az autonom-párt a megpróbáltatások nehéz napjaiban megragadott minden alkalmat, hogy újra rendes viszonyok lépjenek életbe; ez a párt adta ki legelőször a béke jeiszavát. E szó következtében fogadja a miniszterelnök az autonom-párt képviselőit és őt, a párt vezetőjét, ahol arra törekedtek, hogy Fiume javára megváltoztassák a kormányznak hamis értesüléseken alapuló véleményét és hogy a város és a magyar haza között az egyetértést ismét helyreállítsák. E munkájukban azonban nem esekély akadályul szolgált az, hogy Fiumében nem volt oly férfi, vagyis oly, nálunknál kevésbé exponált alak, aki az ügy méltányos és kielégítő rendezésének tervét biztos kézzel keresztül tudta volna vinni. A béke reménye épp ezért csak *Szell* Kálmán mult évi február 14-iki beszédével töltött biztosabb alakot. Ez a beszéd valóságos program volt, mely minden fiemei szívében visszaugra leit. A kormány feje kimondotta, hogy a fiumeiek kívánságának kedvező megoldásához szükséges, hogy a fiumeiek a magyar államvezetéshez alkalmazkodjanak. A magyar állam szuverenitását — ugymond *Mayländer* — nem is vonta kétségbe Fiumében soha senki; mert ha ez megtörténnék, bizonytalanság állna be viszonyainkban s széjelrombolnák vele azt a hagyományt, mely őseinket 1795-ben arra bírta, hogy városukat Ausztriától elszakítsák és ezzel Ausztria legutolsó tengeri városkáját a magyar birodalom legelső kikötővárosává fejlesszék. Részletesen idézi a miniszterelnök beszédének főbb pontjait, majd áttér azokra a törvényekre, melyeknek behozatalát a fiumeiek sérelmeseknek találták; különösen a közigazgatási bizottság intézményére mutat rá, mely Fiume város szervezetében csak a város és az állam kárára működhetik. Az autonom-párt bizottságának ílhadata a tárgyalások tolyamán az volt, hogy a város önkormányzatát és olaszágát továbbra is biztosítsák. Mibelyt a reprezentanza megkezdí működését, azonnai meg fogják tenni a lehetőlegnek megfelelő mód sításokat.

A fiumei hovatók dr. *Barsics* Erasmus elnökllete alatt tartott gyűlésükön elhatározták, hogy a választásban nem vesznek részt.

Az új orvos-doktori szigorlatok.

Budapest, január 23.

Wlassics Gyula miniszteriumában már négy év előtt nagyjában készen volt azon új szigorlati rendnek a tervezete, amelyet a miniszter az új esztendő első napjaiban kiadott. A régi rendnek tartahatalanságát már mindenki belátta, de *Wlassics* nem az az ember, aki immár tekintélyes számú reform-alkotásait kora-szülőtként bocsátána világgá; nem végez félmunkát, hanem hosszas megfontolással, a szakkörök véleményeinek ismételt meghallgatása mellett és a nemzeti közvélemény nyilatkozatának igénybe vételével dolgozik.

Abban a helyzetben vagyunk, hogy az egyetemi ügyosztály kitünő főnökének, dr. *Tóth* osztálytanácsosnak, szivesége folytán, aki az új szigorlati rendtartás szövegét rendelkezésünkre bocsájtotta, bővebben foglalkozhatunk a nagyfontosságú miniszteri reudelettel. Ennek megjelenése a magyar közoktatásügyi kormányzatnak csakugyan nem esupán amolyan „belügye”, hiszen az orvosi nemzedék nevelése mindnyájunkat érdekel, akiknek csak valaha valamiféle testi baj fájdalmat okozott vagy — adja Isten ulyan, hogy minél ritkábban — fog még okozhatni.

Az eddigi érvényben volt orvos-doktori szigorlati rendnek, amely 1873-ban és 1874-ben kelt, hosszú idők tapasztalatai mind több és több hiányát derítették fel. A budapesti és kolozsvári tudomány-egyetem orvos-tanári

testületei már több ízben utaltak azokra a hiányokra, amelyeknek legfőbbjei röviden ezekben foglalhatók össze:

A régi rend a természetrajzi tárgyakat, a szorosan orvos-tudományi tárgyak rovására, vizsgáló tárgyakul hagyta meg. Eredménye volt ez annak a hagyományos régi felfogásnak, hogy az orvos egyáltalán természettudós is legyen. Az állat-, ásvány- és növénytan vizsga tárgyakként való meghagyása azonban a bonctannak, az orvosi tudomány ezen egyik alapvető tárgyának, tanulását az első évben nagyon is megnehezítette és korlátozta a közismeretű dolog volt, hogy a hallgatót a tanév végén leteendő természetrajzi vizsgálatokra való készülése miatt a bonctannak tanulását, különös pedig annak gyakorlati művelését, elhanyagolni kényszerültek.

Második nagy hiány volt az, hogy a régi rend az u. n. orvos-doktori előszigorlatnak (természettan, vegytan, bonctan és élettan) a 4-ik félév végén, vagy az 5-ik félév folyamán való letevését a hallgatók tetszésére bízta, a gyengébb tanulók, akik az előszigorlatnak a jelzett időben való letételét elmulasztották, a kórodákba az itt már szükséges elméleti ismeretek nélkül léptek s így ezeknek kórodai kiképzetésük is csak nagyon fogyatékos lehetett.

A kórodai tárgyaknak igen nagy hátrányára volt az is, hogy a bonctan és élettan gyakorlati vizsgálása az elméleti vizsgálattól (előszigorlat) el lévén választva és a tanfolyam végén teendő I. orvos-gyakorlati szigorlat körébe lévén utalva, a hallgató kénytelen volt az 5-ik tanév alatt is — a kórodai tárgyak rovására — újból a bonctannal és élettannal foglalkozni.

Öreg hiba volt az is, hogy a régi rend az orvos-gyakorlati tárgyak olyan specialitáit, amelyek a kórodai főtárgyak kapcsán kellő terjedelemben nem taníthatók s nem is tanulhatók, de amelyeknek ismeretét a mindennapi élet szükségletei a gyakorló orvostól okvetlenül megkövetelték, teljesen mellőzte.

Wlassics rendelete beszámol a régi rendnek itt röviden összefoglalt hibáival. Ez utóbbiak felismerése csakugyan önként szolgáltatta a reformnak azon főbb szempontjait is, melyeket az új rendtartás megalkotásánál figyelembe kellett venni. Ilyenek: a természetrajzi tárgyakból az első év végén teendő vizsgálatok eljuttatása, a bonctan és élettan elméleti és gyakorlati vizsgálásának egyesítése, az úgynevezett elméleti tárgyakból a kórodai tárgyak hallgatása előtt kötelezőleg leteendő szigorlat rendszeresítése és végül az orvos-gyakorlati tárgyak egyes fontosabb specialitásainak a szigorlati rend megállapításánál való tekintetbe vétele.

Fontos új elvi határozatok tartalmaz az új rendtartásnak bekezdő szakasza, midőn egyfelől egy évi kötelező kórházi gyakorlat kimutatását, másfelől pedig azt is megkívánja, hogy a tanidőnek legalább egy része hazai egyetemeken töltsék el. Az orvosi pálya végre is eléggé gyakorlatias jellegű pálya s az egészség végre is elegendő fontos dolog ahhoz, hogy a gyakorlatnak ez a kimutatása megkívántassék. A gyógyszerkönyv, a közegészségügy és törvényszéki orvostan terén fennálló hazai törvényeink, szabályaink és intézményeink ismerésének szüksége pedig teljesen igazolja a legalább részben itthon végzendő tanulmányok tekintetében támasztott kívánalmakat. Elvlegre önmagis nélkül mondhatjuk azt is, hogy hazai orvos-tanáraink között a tudományunk Európaszerte ismert tekintélyei vannak. A fontos rendelet bekezdő szakasza különben így hangzik:

Magyarországon az orvos-doktori oklevélinek és az egyetemes orvos-gyakorlat jogának elnyerése meghatározott tanulmányoknak tiz egyetemi félévén át végzéséhez. — melyből legalább 4 félév hazai egyetemen tölthető el, — az alább elsorolt szigorlatoknak valamely hazai egyetemen való sikeres letételéhez és a doktori ölavatás után valamely arra feljogosított köz- vagy nyilvánossági jelleggel terühözött kórházban, illetőleg valamely cs. és kir. közös hadseregbeli, vagy m. kir. honvéd egészségügyi intézetben előtöltött egy évi gyakorlati kimutatásához van kötvé.

Nem hazai egyetemen nyert orvos-doktori oklevelek — kivéve a köcsönösség eseteit — honosítási eljárás alá esnek, amit külön szabályok állapítanak meg.

A mi már most a szigorlatokat és tárgyaiikat illeti, azokat az új rendtartás közelebből megjelölve így csoportosítja:

A) Szigorlat a tanfolyam alatt.

I. Első orvosi szigorlat:

Szóbeli vizsgálat a természettanból.
Szóbeli vizsgálat a vegytanból.
Szóbeli és gyakorlati vizsgálat az élettanból.
Szóbeli és gyakorlati vizsgálat a bonctanból.

B) Szigorlatok a tanfolyam után.

II. Második orvosi szigorlat:

Szóbeli és gyakorlati vizsgálat a karbonbonctanból.
Szóbeli vizsgálat az általános kör- és gyógytanból.
Szóbeli vizsgálat a közegészségtanból.
Szóbeli vizsgálat a törvényszéki orvostanból.

III. Harmadik orvosi szigorlat:

Klinikai és szóbeli vizsgálat a belgyógyászatból.
Klinikai és szóbeli vizsgálat a sebészetből és gyakorlati vizsgálat a sebészeti műtétből.
Klinikai vizsgálat a szemészetből és gyakorlati vizsgálat a szemészeti műtétből.
Klinikai vizsgálat a szülészetből és nőgyógyászatból, gyakorlati vizsgálat a szülészeti műtétből.
Klinikai vizsgálat a gyakorlati orvostan egy speciális tárgyából (l. 31. §.)

A szigorlati tárgyak megállapítása szempontjából figyelembe vétetett, hogy tekintettel azon körülményre, hogy az illetékes kormányzati ágak a törvényszéki és egyéb hatósági orvosoktól amugy is külön minősítő vizsgálatok letételét kívánják meg, a közoktatási kormányzatnak, illetőleg az egyetemeknek feladata tulajdonképp főleg csak a gyakorló orvosi kiképzésre szorítkozhatik. Nyilván ezért vette az új rendtartás azon szakmákat, amelyek tisztai vagy törvényszéki orvostani minősítő vizsgálat tárgyát képezik, csak oly mérvben figyelembe, amilyen mérvben azoknak ismerete általában a gyakorló orvosokra nézve okvetlenül szükséges.

Fontos újítás az is, hogy a szigorlatoknak megtartása tekintetében a vallás- és közoktatásügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg kinevezett kormányképviselőt utján felügyeletet gyakorol. Ez a rendelkezés az orvos-doktori szigorlatoknak azon jellegét, hogy azok nemcsak tudományos fokot tanúsító erőpróbák, hanem egyúttal u. n. államvizsgák is, világosan kidomborítja. A polgárainak jólétéről gondoskodó állami szemében az orvos-doktori fokozat nem jelent csak egyszerűen tudományos címet, amelyet az egyetemen bizonyos felavatási szertartások mellett osztozhatnak. Gyakorlati képzés is az, amely jöhet ad a felavatottnak, hogy embertársainak az állam polgárainak testi báját szabad meggyőződésébe, legjobb tudomása szerint orvosolja. Valamely új orvos-doktori szigorlati rendtartásnak megállapítása éppen ezekre tekintettel is olyan tény, amely méltón számíthat a nemzeti közvélemény legtagyabb rétegeinek érdeklődésére és fontos dolog valósítani meg Wlassics Gyula, amikor a 27 év tapasztalatai között mindig gyengén sikerültek bizonyult régi rendtartás helyett újat alkotott s alkotásai sorát ezzel a közvélemény által máris nagy örömmel fogadott új alkotással gyarapította.

R. J.

KÜLFÖLD.

Ausztria a válaszon. A csehek még az új osztrák Reichsrath első ülése előtt diskreditálni iparkodnak a Koerber-kormányt. A prágai lapok teljes határozottsággal az osztrák miniszteriumban beállott válság híret terjesztik. A *Národní Listy* ma azt írja, hogy bármennyire cáfolgatják is hivatalosan, mégis igaz, hogy a trónbeszéd szövegeése alkalmából a miniszteriumban nézeteltérés volt. Koerber tegnapi kihallgatása az uralkodónál és az igazságügyminiszter látogatása Ruzek cseh miniszternél, ezzel a nézeteltéréssel függ össze. A *Hlas Naroda* szerint a válságot néhány nap alatt meg kell oldani.

A *Národní Listy* azonban nem elégszik meg az egyszerű kabinetválsággal, hanem most már *alkotmányváltásról* ír, még pedig a következőképpen:

A parlament munkaképességének helyreállítására irányuló kísérlet hiábavaló, ha az alkotmányt meg nem változtatják. Ha Koerber nem kap föltalalmazást az alkotmányváltoztató parlament összehívására, akkor mihamarabb leköszön és a parlament is feloszlik. A változástól kivívó ut: az *alkotmány reviziója*.

Bécs, január 23.

A keresztény-szocialista pártvezetőség által elfogadott és a választókhöz intézendő manifestum hangsúlyozza, hogy a keresztény-szocialisták folytatni fogják a harcot a keresztény reform eszméjéért és a német nép nemzeti jogaiért; ők azt tartják, hogy a nemzeti kérdésben az összes német képviselők együttműködése egyedül helyes út és ezért ragaszkodnak a német szolidaritáshoz, egyébként pedig minden irányban megóvják teljes függetlenségüket, fellépnek minden obstrukció ellen és mindent elkövetnek, hogy a parlament munkaképességét lehetővé tegyék. A

manifestum végül kiemeli, hogy a keresztény-szocialisták álláspontja az osztrák-magyar kiegyezéssel szemben ösmeretes és abban áll: vagy igazságos kiegyezést kell kötni, vagy semmilyen.

Bécs, január 23.

Az urakháza osütörtökön két órával később ül össze a képviselőház ülése után.

Az angol trónváltozás.

Budapest, január 23.

Huszonnygy órával Viktória királynő elhunytá után VII. Edvárd király letette az esküt az alkotmányra, fogadta a titkos tanács hűség-esküjét s hűséget esküdött az új királynak a parlament mindkét háza is. Ezalatt pedig elképzelhetetlen sokaságban érkeznek a részvét-nyilatkozatok a világnak minden részéből, hogy enyhítsék a nagy nemzeti gyászt, mely a brit birodalmat eltölti s temetésre készül az ország, amely felszázadnál hosszabb időn át nem ismert trónváltozást. Komoly és feszült érdeklődéssel tekintenek a gyász közepett az új király proklamációja elé, melyet a háromgy királyságban és a világ minden részében találató brit gyarmatokban ünnepies kürt-harsogással fognak kihirdetni a király heroldjai.

A királynő utolsó órái.

London, január 23.

Viktória királynő utolsó óráiról még a következő részleteket közlik:

A királynő egész éjjel nagyon nyugtalan volt, sokat hanykolódott s ápolói sehog sem tudták csillapítani. Az orvosok becsták a betegszoa ajját és az ápolónökon kívül senkit sem bocsájtottak be. Reggel nyolc órák a királynőnek ereje rohamosan kezdett hanyatlani s az orvosok kijelentették, hogy a katasztrófa bekövetkezése közvetlenül várható. E kijelentés után a család összes tagjait behívták a haldokló királynőhöz s ettől fogva nála maradt a winchesteri püspök is, mint a királynő udvari káplánja, aki az egész napot nála töltötte. A királynő déltájban néhány percre eszméletére tért s úgy látszott, mintha a körülötte állókat megismerte volna, aztán elszenderedett. Negyedfél órák az orvosok a királynő szive működésének fokozódását állapították meg, de ez csak rövid ideig tartott, mert a beteg négy órák már szinte csettelenül fekiadt az ágyon. Így volt ez hetefél óráig, mikor az uralkodónő utolsó sóhajtott. Ekkor a család összes tagjai a beteg-szobában voltak.

A rendőrfőnököknek, aki a királynő személye körül való szolgálatot végezte, jutott az a föladat, hogy a kastély előtt álló tömeggel a királynő halálát tudassa. A rendőrfőnök kinyitotta a kastély kapuját, levette kalapját és így szólott:

— *Gentlemen, the Queen is dead!* (Uraim, a királynő meghalt!)

Cowes, január 23.

A királyi család tagjait tegnap délután háromszor hívták a királynő beteg-ágyához, utoljára 3 óra 30 percek. Időnkint a királynő visszanyerte eszméletét. A yorki hercegné éppen abban a pillanatban lépett a szobába, mikor a királynő végső sóhajtott. Ejsfélkör közöttét hivatalos hirdetmény szerint a parlament ma összejel, hogy hűséget esküdjék a királynak.

London, január 23.

A lapok magántáviratai jelentik Cowesből: Mikor a királyi családot utoljára hívták a királynő beteg-ágyához, elsőnek Vilmos császár és a walesi herceg léptek be a szobába. Mikor a királynő rövid időre visszanyerte eszméletét, még ki tudta fejezni örömét, hogy gyermekei megjelentek és különös halájt Vilmos császár odajövetelért.

A német császár megjelenésére, mondja a távirat, mindig halásan fognak visszaemlékezni. A császár elutazására egyelőre még nem tettek előkészületeket. A császár előreláthatólag még itt marad néhány napig.

A temetés.

London, január 23.

Viktória királynő holttestét Osbornéból Windsorba szállítják s ott a *frogmorei királyi mauzóleumban, férje mellett*, fogják örök nyugalomra helyezni.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlösselegess teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

specialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

Berlin, január 23.

A német trónörökös még ma Angliába utazik dédapja temetésére.

Páris, január 23.

Franciaországot Viktória királynő temetésén külön küldöttség fogja képviselni, melynek az élén De la Jaille altengernagy lesz.

London, január 23.

Cowesi jelentések szerint egyelőre a királynő holttestének közszemlére tételét sem Osborneban, sem Windsorbán nem tervezik. Az elhunyt királynő holtteste az osbornei kastély ebédlőjében van kiterítve, amelyet gyászkapolnává alakítottak át. A mai nap folyamán a szolgaszemélyzet beboosátja a holttesthez. A koporsót valószínűleg holnap viszik át Windsorbába.

A temetés napját még hozzávetőleg sem lehet tudni.

London, január 23.

Holnap az osbornei udvari kápolnában a királyi családhoz tartozók és a királyi háztartás tagjai számára gyász-istentiszteletet tartanak.

Vilmos császár Londonban két pompás koszorút rendelt a maga és az császárné nevében és a koszorúkat az istentiszteleten személyesen teszi a koporsóra.

A német fejedelmi személyek közül eddig Arnulf bajor herceget és Bernát szászmeiningeni örökös herceget jelentették be.

London, január 23.

Vilmos császár az egész napot Osborneban töltötte s csak holnap reggel tíz órakor utazik Portsmouthra át Windsorbába. Ott fogja bevárni a koporsót.

A temetés részleteit még nem állapították meg. A frogmorei mauzóleumban már készülnek a temetésre. A koporsót holnap, vagy pénteken viszik a windsori kastélyba, vagy a Buckingham-palotába. Ha Londonba hozzák a koporsót, akkor közszemlére fogják állítani a Westminster-apátságban, vagy a St. James-templomban.

London, január 23.

A Reuter-ügynökség jelenti Osborneból: A királynő holtteste még a halottas szobában fekszik. Katonák állanak sorfalat a szobába vezető lépcsőn, az ajtó előtt két tiszt áll őrt. Egy udvarhőgy és két indiai szolga virraszt a virágokkal körülvett halottas ágy mellett. Az elhunyt királynő vonásai szelidek és nyugodtak. Karjai keresztibe téve pihennek a mellén, melyen egyszerű aranykereszt van. Feje jobbra hajlik.

Bécs, január 23.

A Pol. Corr. jelenti: Viktória királynő temetésén ő felsége képviselőtében Ferenc Ferdinánd főherceg fog megjelenni.

VII. Edvárd király.

London, január 23.

Az új király elhatározta, hogy ezt a címet veszi föl: VII. Edvárd király, India császára.

London, január 23.

Ma délelőtt 10 órakor a király a conaughti és yorki hercegekkel, Keresztély schleswig-holsteini, Lajos battenbergi herceggel, a kinstár első lordjával és Clarendon gróffal az Alberta yachtra szállt, hogy Portsmouthba és onnan Londonba jöjjen. Mikor a király a hajóra lépett, kiülték a királyi lobogót. A közelben lévő Australia hadihajónak az Albertáról jelekkel tudomására adták, hogy üdvözléseket ne tegyen.

A király és kísérete egy órákor érkezett Londonba, a Viktória pályaudvarba. A király kivánságára minden hivatalos üdvözlés elmaradt. A király, aki épp úgy, mint a többi herceg, polgári ruhában volt, zárt kocsiában, kíséret nélkül azonnal a Marlborough-Houseba hajtattott. A közönség néma tisztelettel üdvözölte a királyt.

London, január 23.

A Marlborough-Houseból a király kísérelével és néhány testőrtől kísérve a Saint-James palotába hajtattott, ahol a peerek, a miniszterek, bírák és képviselők, kik a titkos tanácsnak tagjai, mindnyájan udvari, vagy állami egyenruhában, már együtt voltak, köztük a londoni lordmayor is, ki hivatalból tagja a titkos tanácsnak, a hova az aldermanekkel együtt husz diszkocsival vonult be.

A winchesteri herceg, mint a titkos tanács lord-elnöke, közölte a tagokkal Viktória királynő halálát és a walesi herceg trónra léptét. Azután felszólították a királyi hercegeket és a titkos tanács legkiválóbb tagjait, hogy menjenek a királyért, aki velük nemsokára azután belépett a terembe.

VII. Edvárd király rövid beszédet intézett a titkos tanács tagjaihoz, melyben közölte a titkos tanácsal azt az elhatározását, hogy címe: VII. Edvárd Nagy-Britannia és Írország királya, India császára lesz, mire a lord-kancellár leletette vele az esküt az alkotmányra.

Azután a titkos tanács tagjai tették le rangjuk szerint a hűség-escüt, amely után kezét csókolták a királynak.

Ezzel véget ért az ünnepség.

Mikor a király St. James-palotából visszatért a Marlborough-Houseba, az utcákon lelkes ovációkban részesítette a közönség.

A proklamációt holnap délelőtt 10 órakor hírnökök fogják kihirdetni a St. James-palota előtt.

London, január 23.

A titkos tanácsnak a St. James palotában történt fogadásához a király és környezete katonai egyenruhát öltött. A király nem olvasta beszédét, hanem szabadon és nagy nyomatékkal beszélt.

Abban a pillanatban, mikor a király beszélni kezdett, a Saint-James Parkban felállított ágyuk a megtörtént trónra-lépés jelétől sortűzrekeszt adtak.

A király és a conaughti és yorki hercegek holnapig Londonban maradnak. A királynő holttestét valószínűleg csak holnapután szállítják át Windsorbába.

London, január 23.

Edvárd király, alig egy órával anyjának halála után, az összes uralkodóktól részvét-levélváltásokat kapott, amelyekben egyszersmind a legjobb kívánásokat fejezik ki az új királynak.

A király legidősebb fia még most a yorki hercegi címet viseli ugyan, de azt hiszik, hogy a király még ma ki fogja nevezni walesi hercegnek.

London, január 23.

A Times a következő szavakkal üdvözlözi az új királyt:

A trón sohasem üres és az uralkodó halálának pillanatában a nemzet azonnal az új uralkodóhoz fordul. Ő, akit oly sokáig mint walesi herceget ismertünk és aki ezzel a címmel a nemzet szeretetét és tiszteletét is megnyerte, most királyi örököt követeli. Az új király sokáig készült erre az állására és az a szerep, amelyet mint walesi herceg, a királynő képviselőjeként az utóbbi években játszott oly nagy volt, hogy trónra-lépésekor hatvan évi tapasztalatot és az összes királyi funkcióknak alapos ismeretét hozza magával. Nincs a világon állás, amely oly nehéz volna, mint a trónörökösé. Nem akarjuk képmutatón azt állítani, hogy az új király hosszú pályafutásában nem lett sok olyan ami éppen azok, akik őt tisztelik és csodálják, a legszívesebben meg nem történnék szeretet nélkül tekinteni, de máskéülönben viselkedése, azokéval összehasonlítva, akik előtte foglalták el ezt az állást, szinte páratlan volt. Sohasem feledkezett meg a királynő és a nemzet iránt való kötelességeiről. Nem követte elődjeinek példáját, akik intrikákra buzdítottak, vagy éppen intrikákat kovácsoltak. Mindenkor gondosan ügyelt arra, hogy egy hajszálnyival se lépjen túl azon a határon, amelyet neki az alkotmány megszabott; sohasem fogta valamely frakciónak a pártját és nem kompromittálta azt az állást, amelyet neki el kellett foglalnia. A korona valamennyi szolgálójához mindenkor egyformán kedves, szeretetreméltó és udvarias volt. Környezete mindig nagyon szerette, mert mindig jókedvű és barátságos volt, örült a mások szerencséjének és résztvett a mások fájdalomában. Mindenkor hű barát és lovasias ellenfél volt. Műveltsége igen nagy, de a mellett nem pedáns. Magánlevelezése tanuskodik idővilágosodott szelleméről. Tapintata és egyenessége szinte közmondásos. Az új király gentleman találtól-talpig.

A parlament hűség-escüje.

London, január 23.

A parlament ma egybegyűlt. Valamennyi képviselő gyászruhában jelent meg. Az alsóházban az első bejelentve Viktória királynő elhunytát, így szólt:

— Az a kötelesség vár ránk, hogy utódjának, VII. Edvárd királynak, hűség-escüt tegyünk. Azután előbb az elnök, majd a ház többi tagjai sorra letették az esküt.

A felsőházban a lord-kancellár volt az első, aki a hűség-escüt letette. Utána a yorki és canterburyi érsekek, majd a yorki herceg, a conaughti herceg és a többi lordok tették le az esküt.

Holnapután indítványokat tesznek, hogy a királynak anyja elhunytá alkalmából a parlament két házában részvétét és trónralépése alkalmából üdvözléseit fejezzék ki.

A trónváltozás.

Az angol királyi korona a Braunschweig-Lüneburg házbán, fia- és leányágon egyenes vonalban örökletes. Az uralkodó elhalálása esetén a korona közvetlenül átszáll a trónörökösre, most Albert Edvárd walesi hercegre, előzetes koronázás, avagy a parlament előzetes elismerése nélkül. A koronázás utólagosan szokott megtörténni, a Westminster-apátság templomában; a szertartást Canterbury érseke, Anglia primása, végezi. Viktória 1837. június 20-án lépett trónra és egy év múlva, 1838. június 28-án koronázta meg magát. Az angol király címe: Nagy-Britannia és Írország egyesült királyságának, valamint európai, ázsiai, amerikai, afrikai, ausztráliai gyarmatainak és birtokainak királya, India császára a hitvédője, Lancaster és Cornwall hercege, Bothesay és Skócia hercege, Braunschweig-Lüneburg hercege.

A király trónra-lépésekor esküt tesz az alkotmányra a titkos tanács (Privy Council) előtt és közcékkori díszbe öltözött hírnökök által kihirdetett trónra-lépéséről szóló üzenetét a St. James-palota előtt, London utcáin és az összes gyarmatok fővárosaiban. Az érsekek, püspökök és főbírák, mert újabb királyi megerősítés nélkül egyedül ezek tartják meg tisztségüket, ezután hódoló-kiballgatásra gyülekeznek a St. James palotában és kezét csókolnak az új királynak.

A parlament trónváltozás esetén régebben hat hónap alatt föl volt oszlatandó; 1867-ben azonban megszüntették ezt a szabályt. Hanem a parlament tagjainak újból le kell tenniük a hűség-escüt; ezért tart az alsóház ma délután ülést.

A kormány elveszti megbízását az uralkodó halálával. A Salisbury-kabinet ennek megfelelőleg beadta lemondását és csak akkor folytathatja működését, ha a király megerősíti kinevezését és a miniszterek letették az esküt a király kezébe. Semmi kétség az iránt fönn nem foroghat, hogy Albert Edvárd változtatás nélkül hagyja a Salisbury-kabinetet. A kormány funkcióinak megszűnése magyarázza meg, hogy a walesi herceg nem a miniszterelnökkel, hanem a londoni lordmayorral közölte a királynő halálának híreit.

A gyász-szertartás iránt a lord-kamarás, Earl of Clarendon, a nemzeti gyász iránt Norfolk herceg, mint Earl-Marshall of England, intézkedik.

London, január 23.

Az illetékes körök azt hiszik, hogy az angol trónváltozás nem jelenti egyáltalán az angol politika változását is és különösen arról vannak meggyőződve, hogy az angol politika Dél-Afrikában az eddigi fog maradjon s hogy az új király nem fog új minisztériumot kinevezni. Általában remélik, hogy az Anglia és Németország között való jó viszony ezután is megmarad s hogy ha lesznek is a két ország között vitás kérdések, a király mindig rajta lesz, hogy békés és barátságos uton találjanak kiegyenlítést. Sokat beszélnek arról, hogy Vilmos császár és a walesi herceg között nagyon feszült, szinte barátságtalan viszony volt; ez azonban csak a régi időkre vonatkozott. A két uralkodó, különösen a legutóbbi négy esztendő óta, nagyon jó barátságban él egymással.

Berlin, január 23.

A sajtó kivétel nélkül azt a véleményt fejezi ki, hogy Albert Edvárd nem viseltetik ellenséges indulattal Németország iránt. Az igaz, hogy néhány év előtt ilyen volt a hangulata, de ma már határozottan barátságos érzelmekkel van Németország iránt. A Berliner Tagblatt szerint tény, hogy valamikor Vilmos császár és az új király között feszült volt a viszony, de azóta szívesebb lett egymáshoz a két uralkodó. A walesi herceg lelkes barátja volt Gambettának, de nagy idő mult el azóta és a franciák most szenvedélyesebben gyűlölik az angolokat, mint a németeket.

Általános az a vélemény a német sajtóban, hogy az angol trónváltozás a politikában nem fog fordulatot előidézni.

Magyarország részvéte.

(Az országgyűlés.)

A magyar képviselőház tagjai szokatlanul nagy számban gyülekeztek össze a mai ülésre. A folyócsa népének kizárólagos témája az angol nép gyász volt; ezt a szomorú nagy eseményt tárgyalták minden csoportban a legnagyobb részvét és rokonszenv hangján. Dániel Gábor, a képviselőház alelnöke, aki a távollevő Perczel Dezső helyett a mai ülés vezetésére designálva volt, csakhamar visszavonult a miniszteri szobába, ahol Széll Kálmán miniszterelnökkel megállapították annak a részvét-nyilatkozatnak a szövegét, amelyben a magyar képviselőház kifejezést ad részvételek és az alkotmányosság miatta állama iránt való rokonszenvének.

Mikor Dániel Gábor a Ház ülést megnyitotta, a falketűbe ülötött képviselők esendben foglalták el helyeiket, majd pedig fölálltak s úgy

hallgatták végig azokat a magyar képviselőház és a gyászoló nép méltóságához illő szép szavakat, melyekben az elnök a szomorú eseményről megemlékezett:

T. Ház! (Az elnök és a Ház tagjai felállnak.) Szomorú kötelességet teljesíték, mikor jelentem, hogy *Viktória*, Nagy-Britannia királynője és India császárnője, tegnap este fél 7 órakor elhunyt!

Ritka hosszú uralkodása alatt megszilárdult Anglia alkotmánya és felvirágozott közgazdasága. Népei benne az alkotmányos uralkodó mintaképét tisztelték, életében rajongó szeretettel veték körül és most mély gyászszal állnak ravatalánál.

Ebben a gyászban szíve legmélyebb fájdalommal osztozik a magyar nemzet is, amelynek alkotmánya épp oly régi, mint az angol és amely mindig szeretettel csüngött azokon az uralkodókon, akik meg bírták tartani és becsülni az ősi alkotmányt és a népek szabadságának szeretetét.

A t. Ház engedelmével tehát ezennel lerovom a kegyelet adóját az angol királynő halálán és az elnöki székből kifejezést adok a t. képviselőház mély fájdalomának és legbensőbb részvételének. Kérem a t. Házat, méltózzassék elhatározni, hogy a magyar országgyűlés képviselőházának ezen érzelmeit az elnök az angol nemzet parlamentjének, annak tiszteletreméltó elnöke útján, tudomására hozza. (Általános helyeslés.)

Most pedig a képviselőház gyászának jeléül az ülést fél órára felfüggesztem.

(A kormány.)

Székely Kálmán miniszterelnök a kormány nevében a következő részvét-táviratot küldte *sir Francis Plunkett*, bécsi angol nagykövetségnek:

Az a súlyos csapás, amely az angol nemzetet imádott királynője elhunytával érte, a magyar nemzetet is a legfájdalmasabban érintette. Fenkőlt uralkodónk, akinek elhunytát siratják, mintaképe volt a nőnek és az uralkodónak. Uralkodása gyarapította a brit birodalom nagyságát, megerősítette a nemzet szabadságait. Nagy nemzetük iránt táplált hagyományos rokonszenvenkünl fogva legbensőbbben részt veszünk nagy fájdalomukban. Kérjük excellenciát, juttassa illetékes helyre legmélyebb részvétünk kifejezését.

(Budapesten.)

A Budapesten lakó angol alattvalók mindenütt látható jelét adják gyászuknak. Az angol főkonzulátus Váci-körut 26. számú helyiségeiben s *Thornton Conway* Károly főkonzul lakásán, a Hungária-fogadóban részvétet tettek ki s az ivatek már eddig is sok angol és magyar ember irta alá. Részvétét a többi közt *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter és báró *Harkányi* Frigyes is kifejezte. A főkonzulátuson megjelentek a délután folyamán *Daranyi* Ignác földmívelésügyi miniszter, gróf *Andrássy* Aladár és neje, gróf *Apponyi* Lajos m. kir. udvarnagya, *Pietre* Edgard francia alkonzul, gróf *Széchenyi* Imre és neje, *Szalay* Péter miniszteri tanácsos, posta- s távirat-elnökigazgató, *Bariaktornics* N. s. z. főkonzul, *Fulszky* Agostonné, gróf *Pejacevich* Arthurné, gróf *Apponyi* Lajosné, gróf *Csáky* Albin és neje, gróf *Pestetich* Andor és neje, *Pejacevich* grófné, báró *Steininger* vezérőrnagy, *Archibald* *Graham* *Campbell* és fia, *William* *Smith* stb.

A Nemzeti Kaszinó a következő táviratot intézte az angol királynő elhunytá alkalmából, a most trónralépő királyhoz, aki tudvaleg már két évtized óta tiszteletbeli tagja a kaszinónak:

„Ő felsége Albert Edvárd, Anglia királya és India császárnéjának

London.

A Nemzeti Kaszinó igazgatói kéri felségedet egyesületük nevében, méltóztassék részvétük és rokonszenvük őszinte kifejezését elfogadni, annak a pótolhatlan veszteségnek az alkalmából, amelyet felséged és hű alattvalói szenvedtek.

A Nemzeti Kaszinó igazgatósága.

A Hungárián gyászolók leng s a földszinti társalgóban az angol kolónia tagjai gyülekeznek, hogy megbeszéljék a gyász módjait.

A főkonzul tegnap este kevéssel tíz óra előtt kapta meg a hivatalos táviratot a királynő haláláról s nyomban értesítette az érdekelteket. A gyász hírére a budapesti angol klub is kitűzte a gyászlobogót s fekete zászló leng az Angliából ide került munkások rendes gyülekező helyén, a Váci-ut 102. számú házon is.

Az eddigi terv szerint a temetés napján Budapesten is lesz gyászistentisztelet a hold-utcai skót templomban, ahol *Moddy* *András* anglikán lelkész mondja a prédikációt.

(Ferenc József király távirata.)

Bécs, január 23.

Ferenc József király az angol királyhoz a következő táviratot intézte:

Jó anyád elhunytá mélyen meghatott és benső részvétet fejezem ki neked e pótolhatatlan veszteség alkalmából. A megboldogult sok éven át hűséges, kegyes barátom volt és a kölcsönös baráti rokonszenven ez az érzése volt mindig politikai viszonyunknak is alapja. Remélem, hogy ezen felejthetetlen anyád elhunytá semmit sem változtat és hogy mindketten a tradícióhoz ragaszkodva, jövőre is biztosítani fogjuk népeinknek a kölcsönös kitünő viszony áldásait.

Ferenc József.

A külföld részvéte.

Berlin, január 23.

A birodalomgyűlés mai ülésén gróf *Bülow* birodalmi kancellár a következőket mondotta:

Uram! Az angol királynő ő felsége (a Ház tagjai felállnak) 63 éves uralkodás után 82 éves korában örök nyugalomra tért. Hosszu uralkodása alatt *Viktória* királynő mindig arra törekedett, hogy Németország és Anglia között békés és barátságos legyen a viszony. Nemesak a közel rokonság, amely császári házunk és az angol királyi ház között van, hanem a Németországot és Angliát összekötő sokféle gazdasági, politikai és kulturális érdekek is arra indítanak bennünket, hogy a brit népnek tisztelt uralkodójáért való gyászban ösztönözünk résztvegyünk. Meg vagyok róla győződve, hogy a tisztelt Ház érzelmeivel találkozom, amikor ennek a részvételnek itt kifejezését adok.

Azután gróf *Ballestrem* elnök a következőket mondta:

Ama gyászos hír kapásán, melyet a birodalmi kancellár ur velünk az imént közölt, mi is teljes szívből részt veszünk e mélyen megrendítő gyászban. Konstatálom, hogy a birodalomgyűlés a fenkőlt királynő emléket mindenkor nagy tiszteletben fogja tartani és az érte való gyászban szívből részt vesz. Kérem hatalmazzanak föl, hogy ezt a nyilatkozatot a császár ő felségének és *Frigyes* öszvegy császárné ő felségének a birodalomgyűlés nevében tudomására hozzam. Kimondom ezt a birodalomgyűlés határozatával.

A ház azután áttért a napirendre.

Kinossan feltűnt, hogy a képviselőházban a részvét kifejezése majdnem egészen üres padok előtt ment végbe. Mikor gróf *Bülow* kancellár felkelt, hogy megemlékezzék Angolország gyászáról, mindössze husz képviselő volt az ülésteremben.

Berlin, január 23.

A *Reichsanzeiger* az angol királynő elhunytá alkalmából a következőket írja: A sok fejedelmi család között, amelyeket a tiszteletreméltó uralkodónő halála mély gyászba ejtett, a mi uralkodóházunk is a császár felsége nagyanyjának és *Frigyes* császárné anyjának elvesztét siratja. A német nemzet csatlakozik a brit birodalom gyászához, amelyet a néptől igazán szeretett királynőért érez, akinek neve a történelemben örökké fog élni.

Páris, január 23.

Loubet elnök tegnap este táviratilag fejezte ki részvétét az angol királynak. Ma reggel valamennyi miniszter az angol nagykövetségre ment, hogy részvétét kifejezze. Az *Elysée*-palotán és valamennyi miniszteriumon félárboera eresztették a lobogókat. *Loubet* elnök, nem fog megjelenni a *Théâtre Française* mai előadásán és a két képképző megnyitására, amelyekre megígérte megjelenését. Az elnöknek e hó 31-ikére kitűzött parlamenti ebédje is elmarad.

Róma, január 23.

Gróf *Gianotti* főszertartásmester a király nevében, *Guiccoli* marquis kamarás, *Margit* királyné és *Visconti Venosta* külügyminiszter a kormány nevében kondoleált az angol nagykövetségen.

Bécs, január 23.

A király ma délelőtt negyedtizenegykor az angol nagykövetséghez hajtatott s a nagykövetség személyesen fejezte ki részvétét *Viktória* királynő halálán. A király, aki erre az alkalomra ezredesi egyenruhát öltött, negyedóraig volt a nagykövetnél, aki az uralkodót kecskijáig kísérte. A királyi családnak Bécsben levő tagjai, az udvari főméltóságok, a közös és az osztrák miniszterek részvétüket fejezték ki az angol nagykövetségnek.

Bécs, január 23.

Az angol nagykövetség a királynő halálának hírére félárboera eresztette a brit lobogót. Nemsokára azután az angol nagykövetségen megjelent a *Cumberlandi* herceg, majd később *Eulenburg* herceg német nagykövet. Éjjel után megjelent gróf *Goluchowski* külügyminiszter, hogy kifejezze részvétét. A ma érkezett első írásbeli részvénytáviratok között van *Fallop* koburgi herceg is.

Gróf *Goluchowski* külügyminiszter *Viktória* királynő elhunytá alkalmából részvét-táviratot küldött *Albert Edvard* királynak s megbízta gróf *Deym* londoni osztrák-magyar nagykövetet, hogy az angol kormányt a külügyminisztérium nevében részvétét fejezze ki.

Bécs, január 23.

Az angol nagykövetségi templomban hozzáfogtak a diszítésekhez, amelyek a gyászistentisztelet alkalmával a templomot ékesíteni fogják.

Páris, január 23.

A párisi lapok *Viktória* királynő halálát a legnagyobb jelentőségű eseménynek mondják. A *Matin* sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonít az angol királynő elhunytának, mint annak idején *Bismarck* herceg halálának. Majdnem valamennyi lap konstatálja, hogy *Viktória* királynő uralkodása Angliát nagysága tetőpontjára emelte, de most a transvaali háború elitélése mellett hanyatlást jósolnak Angliának. Azt mondják továbbá, hogy a trónváltás bizonyára nagy változásokat fog előidézni Anglia politikájában is.

London, január 23.

Az összes reggeli lapok gyászkerettel jelentek meg s majdnem kizárólag az elhunyt királynővel foglalkoznak. Visszapillantást vetnek életére és uralkodására, de betegségével és halálának körülményeivel csak keveset foglalkoznak. Ezekről alig írnak többet, mint amennyit a hivatalos orvosi jelentések közöltek.

Washington, január 23.

Az angol királynő halála hírére *Mac Kinley* elnök rögtön részvét-táviratot küldött a királynak a maga és az amerikai nép nevében. *Hay* külügyminiszter *Landowne* külügyminiszternek kondoleált az Egyesült-Államok kormánya nevében.

Róma, január 23.

A miniszterelnök elrendelte, hogy *Viktória* királynő temetése napjáig az összes középületeken és hadihajókon a zászlókat félárboera bocsássák.

Nis, január 23.

Viktória királynő halála alkalmából öt heti udvari gyászt rendeltek el.

Berlin, január 23.

A hadsereg rendeleti közlönye *Vilmos* császárnak *Osborne*-ban e hó 23-án kelt hadparancsát közli, amelyben a császár gyászának ad kifejezést az angol királynő elhunytá fölött és elrendeli, hogy a hadsereg összes tisztje két héten át és az 1. gárda dragonyos ezred tisztjei, mely ezrednek tulajdonosa volt az elhunyt királynő, három héten át gyászt viseljenek.

Nis, január 23.

A skupstina mai ülésén *Jovanovic* *Alexa* miniszterelnök közölte, hogy a skupstina legutóbbi ülészése óta *Umberto* király vértanu halállal kiragadott népe köréből és ma az a hír érkezett, hogy *Viktória* angol királynő kilehelte nagy népének szentelt nemes életét. Az összes képviselők felálltak e kiáltással: Béke hawaii! *Nesstorovic* elnök ezután indítványozta, hogy skupstina jegyzőkönyvével fejezte ki mély fájdalomát a két nemes uralkodó halála fölött. Az indítványt egyhangulag elfogadták és az ülést berekesztették.

Róma, január 23.

A szenátusnak mai rendkívül ünnepélyes ülésén *Visconti-Venosta* külügyminiszter meleg szavakban emlékezett meg *Viktória* királynő haláláról és azt mondta: Nem feledhetjük el, hogy a királynő dicső és jótékony uralkodása alatt Olaszország újjászületés idejében Anglia kormányánál és népénél szimpatiaira és támogatásra talált. Ennek emléke egybeűződik a barátság érzelmeivel, mely a két nemzet közt fennáll. (Élénk helyeslés.)

Az elnök a Ház részvételének kifejezése mellett csatlakozik a miniszter szavaihoz és indítványozza, hogy a császári házhoz részvét-táviratot intézenek. Ezt az indítványt egyhangulag elfogadták és a gyász jeléül az ülést berekesztették.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Január 15-én

uj előfizetés nyit a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

HIREK.

Budapest, január 23.

— **Személyi hír.** *Ferlicsa* Kálmán országgyűlési képviselő, a szabadelvű-párt szimpatikus tagja hosszabb betegségéből teljesen felépült, ma először jelent meg a képviselőház ülésén, ahol nagyszámú barátai páriklónbőség nélkül nagy örömmel üdvözölték.

— **A primási udvarból.** Dr. *Kohl* Medárd püspök ma délután a gyorsvonattal Budapestről Esztergomba utazott. Távolléte alatt a hercegprimás körül való teendőket dr. *Walter* Gyula pápai prelátus, primási irodavezető végzi, aki ebből a célból ma Esztergomból Budapestre érkezett.

— **A honvédelmi miniszter betegsége.** Báró *Fejérváry* Géza állapotában ma megint örövendete javulás tapasztalható. *Szell* Kálmán miniszterelnök telefonon kért értesítést a Hercezel-szanatóriumból a miniszter állapotáról s a megnyugtató bulitint megtelefontozta a király kabinetirodájának. Ma délelőtt a következő látogatók jártak a Hercezel-szanatóriumban. *Wlassics* Gyula és *Lukács* László miniszterek, *Bernáth* Géza államtitkár, *Vojnárovich* Sándor altábornagy, *Feszy* Béla, *Besseney* Ferenc, dr. *Neumann* Armin, *Madarász* Imre, *Rátay* László, *Papp* Elek, dr. *Arányi* Miksa, *Olay* Lajos és *Földváry* Miklós országgyűlési képviselő. Délután még a következő látogatók jegyezték föl a nevüket: *Krieghammer*, *Lobkowitz* Rudolf herceg hadtestparancsnok, gróf *Apponyi* Lajos és felesége, gróf *Apponyi* Gyula, gróf *Szapary* István, nemeskür *Kiss* Pál és neje, gróf *Széchenyi* Aladár, báró *Dániel* Ernő, *Rohonyi* György altábornagy és neje, *Bolla* Kálmán altábornagy, *Zelenka* Pál püspök, *Hanskarl* tábornok-hadbíró, *Csesznák* Benő altábornagy, *Habrovsky* tábornok, báró *Fidák* Miklós és felesége, *Gajari* Odón, *Tabódy* József, *Gereczka* alezredes, gróf *Széchenyi* Pál és neje, *Prónai Horváth* Jenő ezredes stb.

A beteg gyógylétéről kezelő orvosai a következő két jelentést adták ki:

(Délelőtt 10 órakor.) A beteg közérzése elég jó; bélgörése engedett; az északa megszakítással 4 és fél órát aludt; hőmérséklete 36,4 Celsius fok; szív- és tüdőfunkciója változatlan. Értékes 60; táplálkozás kielégítő, kötséte megváltoztatták.

Hercezel, Müller, Kuntze.

(Este 7 órakor.) Délelőtt kissé bágyadt. Jelenleg közérzet jó. Hőmérséklet 36,4 Celsius fok. Szív- és tüdőfunkciója változatlan. Értékes 60, alig kihagyó. Táplálvétel kielégítő.

Hercezel, Müller, Kuntze.

— **Debrecen népsége.** *Debrecenben* befejezték a népszámlálást. Örövendete eredménye az, hogy a többi városok feltűnő szaporodása mellett is megőrizte a nagy magyar város népsége tekintetében a rég elfoglalt negyedik helyet az ország városai sorában. Tíz évvel ezelőtt 58.000 volt a lélekszám Debrecenben, most 75.963 lelket számláltak össze, a szaporodás tehát 17.963 lélek, vagyis 31 százalék. Ennél a szaporodásnál nagyobb az eddig ismert városok közül csak *Szombathely* mutathat föl, ahol, mint már jelentettük, 43,80 százalékkal emelkedett a lakosok száma. *Debrecen* városa méltán büszke lehet a népszámlálás eredményére, mert bizonyos, hogy annak a nagy fejlődésnek, amely az utóbbi évtizedben a *kálmánista* Rómat Magyarországra egyik legelőzőségesebb és legmodernebb városává emelte. Az összehasonlított népségszám benn a városban 48.888 lélek lakik, a városhoz csatolt szállóskertekben 10.755, a mezőségeken 10.370, az erdőszegében 3104 lelket irtak össze, míg a katonaság 2526 főre rug.

— **Gróf Csáky Albin előadása.** *Csáky* Albin grófné, a *Mária Dorottya*-egylet javára készülő előadást február 22-ikére halasztotta, mert az előkészületekhez szükséges eredeti kosztümök beszerzése és elkészítése sok időt vesz igénybe. *Csáky* grófné megszerezte a legkiválóbb kosztüm-munkákat és maga adja a tanácsokat és utbaigazításokat a ruhák elkészítésére. A szereplők között lesznek a főrangú hölgyek és urak legkiválóbbjai; már eddig is megígérték közreműködésüket: *Széchenyi* Hanna grófné, *Fejérváry* Tódor grófné, aki két énekszámot ad elő; *Blaskovich* Elemérné és *Csáky* grófné leánya. *Tordai-Grail* Erzsébet három költeményt fog elszavalni.

— **Magyar orvosok a Virchow-ünnepen.** *Virchow* Rudolf, a berlini egyetem világhírű orvosának 1897-ban ünnepelte orvosai avatásának félszázados jubileumát. Az agg mester most október 13-án ült be nyolcvanadik életévét. Ebből az alkalomból orvosárszai, tanítványai és tisztelői internacionális alapon nagyszabású ünnepséget rendeznek Berlinben. Az ünnepségen résztvesz a magyar orvosnári-testület is és átadja az ünnepeltnek a kar üdvözlő iratát.

— **Egy volt nagykövete halála.** Gróf *Hoyos* László, az osztrák-magyar monarchia egykori berlini s később párisi nagykövete, ma Bécsben 68 éves korában meghalt.

— **A Vörösmarty-szebor javára.** *Reich* Vilmos ur Pécsről 5 koronát küldött be hozzánk. (Ezzel gyűjtésünk eddigi eredménye 3437 korona.)

— **Natalia is a Milán sorsára jutott.** Szerbia a legalkalmazkodóbb ország a világon. Sándor kibékült Milánnal: éljen Milán. Haragban van Milánal, tehát: le Milánal. Egy szív, egy lélek az egész kis fura állam. Ugy dobog és úgy érez, ahogy az idő szerint a legéjszéribb. Mostanság a gyermeki szeretet jegyében kedélykednek odalenn. A multkoriban eltöltötte a rendőrség az olyan képes-levelezőlapok terjesztését és készítését, amelyre a Milán királyi arcképe van nyomtatva. Hogy azonban ne legyen félreértés, bály az, amit megalkotott, most tovább ment és Natáliát is kitöltötte az ország területéről, tudniillik a Natáliás anzik-királykat. Sőt az is megessett a napokban a Milán király-utóban, hogy a rendőrség közegei behatoltak egy kereskedő magánlakásába, és leakasztották a falról Natália királyné arcképét s bár a kereskedő erőlyesen tiltakozott e brutalitás ellen, össze is tépték. Annak a natáliának a képét, akinek a fia az idő szerint Szerbia királya — és a *Milán király-utóban*. Hát még mindig van ilyen utca Belgrádban?

— **Rektorválasztás az egyetemen.** A budapesti tudományegyetemen a *Rapaics* Rajmund lemondásával megüresedett rektori széklet ma törlöttök be. Az egyetemi fakultások tanártestületei a mult heten választották meg a rektorválasztó tanárokat. Minden kar négy-négy tanárt küldött ki; a hitudományi kar: *Berger* Ev. János, *Demkó* Györgyöt, *Klinger* Istvánt és *Szekely* Istvánt; a jogi kar: *Concha* Győzőt, *Kovács* Gyulát, *Kemethy* Károlyt és *Vécsy* Tamást; az orvosi kar: *Kéty* Károlyt, *Moravics* Emil Ernőt, *Navratil* Imrét és *Bécsy* Imrét; a bölcsészeti kar: *Czobor* Bélát, *Heinrich* Gusztávot, *Lengyel* Bélát és *Fejérváry* Lászlót. A választást *Ponori-Theurek* Emil prorektor vezette. Két jelölt volt: dr. *Kisfaludy* A. Béla és dr. *Berger* Ev. János, aki már egy ízben volt az egyetemnek rektora. A választást vezető prorektor és a jelöl dr. *Berger* nem szavazott, összesen 15 szavazat volt, ebből *Kisfaludy* A. Béla 10 szavazatot, *Berger* Ev. János pedig 5 szavazatot kapott és így *Kisfaludy* A. Béla lett az egyetem rektora. A választókból *Klinger* István, *Vécsy* Tamás, *Kéty* Károly és *Lengyel* Béla személyében nyomban bizottság kereste föl az új rektort, értszívén őt arról hogy megválasztották. *Kisfaludy* A. Béla rövid beszéd kíséretében kijelentette, hogy a rektorságot elfogadja.

Kisfaludy Árpád Béla, a tudományegyetem ma megválasztott új rektora, Gyömrőn született 1847-ben Gyömrőgyében. Középiskolát Komáromban, Veszprémben és Győrött a teológiát a bécsi Pázmáneumban és a Szent Agostonról nevezett felsőbb papképzőben végezte. Pappá szentelték 1873 július 21-én s nemsokára a hitudományok doktora lett. Rövid kaplankodás után a győri püspöki liceumban tanulmányi felügyelő és teológiai tanár 1877 január 2-ikan a budapesti egyetemen a dogmatika tanára s még ez évben udvari kaplán. 1890-ben a Szent István-társulat alelnöke s 1893 júliusában a Szent László-ról emelt dienesi prépost lett. Elnöke a Szent István-társulat kebelében működő tankönyvbíró bizottságunk tagja a tudományos és irodalmi osztálynak, melynek leosztási és szervezési munkájában tehényen részt vett. Önálló művein kívül szerkesztette a *Kalotás Szemlé* és *Pázmány* Péter összes műveinek a tudományegyetem nevében eszközölt kiadásában a *Kempis*-fordítást és a *Szentek tiszteletéről* című műveket recenzálta.

— **A beteg Verdi.** A zeneköltés agg zsenije, *Verdi* mester haldoklik. Ez olvasható az orvosi jelentés sora között. Az utolsó jelentés szétlép minden legesekélyebb reménységet is, az agylágyulás megszűnésének semmi nyoma. A kialvó zseni lassu haladásáról a következő milánói táviratok szólnak:

Milano, január 23.

Verdi állapotáról este nyolc órakor a következő orvosi jelentést adták ki: Napközben rövid tartamu izgatottság váltakozott hosszantartó álomossággal és a lélegzés és érverés gyakori szabálytalansággal. A betegnek gyenge léza van. A jobbaldali hűdés változatlan. A beteg állapota állandóan nagyon komoly.

Milano, január 23.

Verdi állapotáról ma reggel 8 órakor a következő orvosi jelentést adták ki: A beteg nyugtalanul töltötte az éjszakát, reggel 3 órakor azonban nyugodt lett. Hőmérséklete csaknem szakadatlanul 38 fok. Érverése 76-90. Állapota állandóan igen komoly, de nem rosszabbodott.

Délelőtt tíz órakor új jelentést adtak ki, amely szerint a hőmérséklet, az érverés nem változott és az agylágyulás megszűnésének semmi nyoma.

Milano, január 23.

Feladatott éjjel 10 óra 45 perckor.

Minden remény eltűnt. *Verdi* aligha éri meg a reggelt.

— **Házasság.** *Schwarz* Samu Alsó-Lendváról eljegyezte *Schwarz* Szidónia kisasszonyt Resznekől. *Vadász* Henrik, az *Egyetértés* kiadóhivatalának tisztviselője eljegyezte *Berger* Sárika kisasszonyt Nagyváradról.

— **Óbudai nyomor.** A főváros mostoha gyermeke az a félig falu, félig város, melyben még alacsonyok a házak s keskeny utcák mentén falusi alakok feledték a modern fővárosi életet. Pedig főváros ez is. Budapest harmadik kerülete, Ó-Buda, mely a fővárosi életből mindössze egy vonást vett át, azt a nyomorúságot, mérhetetlen szegénységet és nélkülözést, mely a nagy, modern metropolisokat jellemzi. Konstatálnunk kell, hogy a fővárosi ragyogásból ide nagyon kevés jutott, de annál több a fővárosi nyomorból, mely itt valóságos diadalt ül az emberek testén s három utca házaft beteggel, halddó, kínlódó, éhező gyermekképpel valóságos kórházba alakítja át. A fel-nöttek nem is igen láttuk az óbudai népkonyhában, melynek vezetői a legnagyobb erő-feszítéssel, a legbámulatreméltó gondossággal s lángoló emberszeretettel intézik a népkonyha dolgait. Ebéd idejére százával jönnek az éhező gyermekek s ugyszólván csak a gyermekek a vendégek a könyörületeség eme szertalánál. A fel-nöttek már lemondtak arról a jogról, hogy egynek. A gyermekek számára mondtak le! E lemondás azonban nem oldotta meg végképpen a köny-nyeket fakasztó, nehéz kérdést, mert a háromszáz gyermekek közül még legalább háromszáz van, aki irigykedve, sápadtan s kétségbeesetten nézi a népkonyha ajtaját, melyen belül nem eresztik. A népkonyhának nincs elég fedezete arra, hogy a többi szegénynek is juttasson az ebédből.

A nyomor azonban találokonyyá teszi az embereket. Az étkezési bérékat, melyekért már egyszer kijárt a meleg leves és a főzelék, a népkonyhát vezető urrök kettészakítják. A szegények pedig összeszedik ezeket az elszakított bérékat s valahogy nagy, kínos mesterkedéssel újból összeragasztják, hogy még egyszer megválthassák velük az ebédjüket. Ahol az emberek már eszlásra vetemednek, hogy a könyörületeség morzsáft újból felépiszkedhessék, ott a nyomor már teljesen halálhába kerítette az erkölcsöket is.

Ezekkel a rettenetes állapotokkal szemben pedig az ó-budai lakosság mit sem tehet. A főváros eddig minden lehető megtett, de a társadalom segítése egyre kevés. Az ó-budai ember nem mehet a Podmaniczky-utcai kenyeres boltba. Sem a lába nem bírja a nagy utat, sem a zsebe a hidvámot s így van aztán, hogy egy kis, hét éves gyermek, akitől megkérlezték, hogy vacsorára kap-e kenyeret, bánatosan rázza a fejét s így szól:

— Nem kenyeret eszünk vacsorára, hanem savanyu ugorok!

Az ó-budai nyomorultak segítségére két mód kínálkozott. Az egyik, hogy azok a nemes szívi ember-barátok, akik a Podmaniczky-utcai kenyeres boltban annyi éhezőn segítenek, fiók boltot nyitnának a főváros e szegény s elhagyott kerületében. A másik az, hogy a jótékony adakozók küldeményeik egy részét az ó-budai nyomor enyhítésére fordítatják.

— **Magántisztviselők mozgalma.** Felkérteünk a következő sorok közlésére:

A magántisztviselők arra a törvényjavaslatra vonatkozólag, mely a kereskedelmi alkalmazottak jogi helyzetének szabályozásával foglalkozik, mindeddig állást nem foglaltak. A kereskedelmi miniszter a szóban forgó javaslatot megküldötte a magántisztviselők hivatalos fórumának a magántisztviselők országos szövetségének, amely éppugy, mint minden más szak-testület, a javaslatot kapcsolatban meg fogja tenni észrevételét. De hogy a szövetség talál e valmit sérelmesnek avagy nem: ezt egyesek vagy frakciók nincsenek hivatva eldönteni és teljesen alapítalan az a híresztelés, hogy a magántisztviselők országos szövetsége külön törvényt kérne a magántisztviselők részére.

— **Egy hólavina áldozatai.** Nizzából jelentik: A 6. alpesi vadászszázalój 10 tisztje és 60 embere tegnap egy 2300 méternyi magaslaton kómjáraton volt, ahol egy hólavina érte utól őket. Nagy fáradsággal sikerült a leg3bb katonát kiásni a hóból és életre kelteni. *Két tisztet és hat embert eddig nem találtak meg.*

— **Két gyermek és egy anya.** Abban az ember-szummában, amit a nagyváros nyomorúsága napról-napra áldozatul követel meg magának, egy anya és két gyermek is befoglaltatik ma. Nem nálunk, hanem Bécsben. Egy *Lefkovic* Karolin nevű asszony, akinek az ura tönkrement iparos, annyira elkeseredett a nyomorúságán, hogy előbb a gyermekeit dobta le a harmadik emeletről az udvar kövezetére, aztán pedig 6 maga is utánuk ugrott. Az asszony szörnyet halt s ma déiben az Erzsébet-kórházban kiszüvedett a két gyermek is. A család tragédiáját félreértés okozta. A boldogtalan *Lefkovic* ugyanis régebben zsbárus volt Budapestén s akkor jóhiszeműleg harminc forintért lopott ruhákat vásárolt. Ezért egy havi fog-ságra ítélték Budapestén. *Lefkovic* felebezzett, de póre hozzára nyult s időközben Bécsbe költözött családjával együtt. A magyar hatóságok megtudták, hogy *Lefkovic* Bécsben tartózkodik s megkeresték a bécsi illetékes hatóságok kiszolgáltatás céljából. *Lefkovic*ot letartóztatták, de felesége nem tudta a letartóztatás igazi okát. *Lefkovic*nak még nem adták értésére, hogy felesége és gyermekei meghaltak.

— **Víz!** A főváros utcáin vészjóslóan hangzik a nép kiáltása: Víz! S mennyivel szerényebb ez az óhaj, mint a római népé, amely kenyéret és érkaszt követelt. Ivóvizet a népeknek, amelynek ma reggel óta valami barnás, sárral és minden piszokkal telt folyadékot érgetnek a vízvezeték csövekből. Hétszázézer embernek kellene innia ezt a vizet. Aki teheti, az savanyúvizet iszik, de akinek kenyérré is alig telik, az hogyan oltsa a szomját? Ezernyi mindig a baja a főváros vízvezetékeinek. És mégsem segítenek rajta. S megfertőzik az ember legdrágább kincsét, az egészséget a bacillusok tengeri tömegével, amely a viznek csufolt szennyes lében uszik. Nagyon komoly és megszívlelni való dolog ez, amely sürgős orvoslást követel. Radikálisan kell segíteni a fővárosi vízvezeték baján s tisztán ivóvizet kell adni a népeknek, amelynek a levegő után a legfertőzöttebb kincs ez. Mert kit terhel majd a súlyos felelősség, ha — amitől Isten óvjon — járványos nyavalyák árasztják el a lakosokat, amelyet megfertőzött a bűzödő folyadék. Huszonnyó órája, hogy ez az állapot tart s még egyre ilyen folyadékot ontanak a csövek. Sürgősen kell a bajon segíteni, mert hétszázézer ember egészsége megérdemel talán egy kis áldozatot is.

— **Farkas-hajza a rendőrségen.** Ma éjjel valaki riadt hangon azt telefonálta a rendőrségnek, hogy a Városligetben farkas jár.

— Hol? — kérdezte az inspekción tisztviselő.

— A Vurstliban.

— Mit csinál?

— Köszönöm, nem tudakozódtam nála, hangzott a maliciózus válasz.

Az inspekción tiszt a lapokban esatangoló farkas-hírek után hitt a városligeti farkasban. Behívatta a legügyesebb detektívét.

— Menjen ki, mondotta, nem használhatom.

— Miért?

— Nekem most nem a legügyesebb, hanem a legmarkosabb detektív kell.

Mikor a legmarkosabb titkos beállított, az inspekción szigorú utasításokkal látta el.

— Farkasról van szó.

— Ertem.

— A Városligetben.

— Igenis.

— Hozza be élve vagy halva!

A markos detektív megvakarta a füle tövét.

— Már inkább halva hozom, mint élve.

Azzal fordult, indult.

Hogy milyen volt a farkas-hajza, arról nem adhatunk számot, de hajnalban a detektív beállította az inspekciónhoz.

— Jelentem alásnan, mire kimentem, már letartóztatták.

— Kit?

— A farkast.

— Hol van?

— Hozzák a rendőrök.

— Elevenen?

— Tükrészen.

A jövő percben két rendőr tuszkolt az inspekción szobába egy torzonborz alakot.

— Itt hozzuk, kérem, jelentették tisztelettel.

— Kit?

— Farkas Izsákot. Más farkas jelenleg nem tartózkodik a Városligetben.

— **Becsület a halál után.** Mult év végén Szeged lakóit napokon át tartotta izgatottságban egy öngyilkosság, mely látszat szerint azt jelentette, hogy Schiller Károly pénzügyi titkár, a halálban keresett menedéket, miután előbb eljárt szótta a becsületét. Schiller ugyanis egynéhány száz forinttal nem volt képes elszámolni s mint-hogy az ügy előbb fegyelmi, azután fenyítési eljárás vont maga után, úgy mentesítette magát a szerencsétlen vádolt a következmények alól, hogy a bűnügyi tárgyalás napjának reggelén egy bucsuzó levélben még egyszer ismételte teljes ártatlanságát és azután szíven lötte magát. A hivatalos pótviszsgálat, melyet az öngyilkos kérelmezett, tegnap derítette ki, hogy a hiány eszupán számadási tévedés volt, semmi más. Pénz, becsület és élet forogtak a kockán. Pénz és becsület megkerült, eszupán az élet veszett kárba egy kis számadási tévedés miatt.

— **Öngyilkos kereskedő.** Békés-Csabáról telegrafálják, hogy Stern Mór terménykereskedő az ottani vasútállomáson halántékon lötte magát. Halálos sebbel szállították a szerencsétlen embert a kórházba. Stern az utóbbi időben olyan spekulációba bocsátkozott, hogy miattuk minden vagyonát elvesztette. Ezen való elkeseredésében lett öngyilkossá.

— **Tűz könyvtárban.** Pétervárról jelenti egy táviratunk, hogy ott a tudományos akadémia könyvtárában ma tűz ütött ki, amely hét nagy könyvszekrényt pusztított el. Az elégett szekrényekben külföldi akadémiák kiadványai voltak. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

— **A siketnéma szerelme.** Risztics Mihály 17 éves siketnéma nyomdász nemrégiben megismerkedett egy Elif Riza nevű 16 éves csinos leánnyal, aki Vácra járt a fővárosba. Risztics szerelmes lett a leányba és nemskára megkérte feleségül.

— Maga tréfál csak! — mondta neki a leány, amikor feleségül kérte.

A siketnéma megértette a leánnyal, hogy nagyon szereti, sőt szerelmének bizonyításul át is adta neki egész heti keresményét, 30 forintot. Azóta több nap teit el, de a leány nem mutatkozott. Risztics e miatt nagyon elkeseredett és ma délután lesbe állt a nyugati pályaudvar előtt. Tudta, hogy a leánynak oda kell érkeznie, mert bent van a fővárosban s haza akar menni Vácra. Nem sokáig kellett várnia, a szép Elif Riza feltűnt az egyik körüli villamos kocsiában. Risztics erre revolvert vett elő és elsütötte. A golyó szerencsére senkiben sem tért kárt. A revolveres siketnémat a rendőrség letartóztatta s azt állítja a szerencsétlen, hogy azért sütötte el a revolvert, hogy egy rendőr siessen oda s tartóztassa le a leányt, mert ez a 30 forintját kicsalta tőle s azóta nem mutatkozott. Elif Riza a lövés után leugrott a villamos kocsiáról és eltűnt. A rendőrség nem találja.

— **A rendőrség s a pemetefü-cukor.** A szenzációszerű újdonság, mely alább következik, tisztára a rossz Andriška esete, akit senki sem szeretett a családban, mert civakodó és kotnyeles gyermek volt. Egyszer azonban megtörtént Andriškával, hogy nagy beteg lett s kórúgya körül aggódva álltak meg a rokonok és a szülők. Az egyik is, másik is azon törte a fejét, hogy mivel ajándékozta meg a kis beteget s Andriška csakhamar a család kedvence lőn. A betegségének köszönhető, hogy elfeledték régi rakoneátlanóságát s úgy elhalmozták gondossággal, szeretettel és ajándékkal, hogy mikor Andriška néhány nap múlva már fölkel az ágyból, így szól:

— Istenem, de jó betegnek lenni!

Andriška esete csak arra való volt, hogy világosabban tüntesse ki a mi rossz gyermekünk, a rendőrség mai esetét. A rendőrség néhány nap óta ifluenzás. A főtisztek épügy tüszőgöng, mint a közrendőrök, amire a betörők nem mulasztják el, hogy kedves egészségükre ne kívánják. A betörők azonban rossz fiúk, más kívánnak s más gondolnak. A betörőkről tehát ez ügygyel kapcsolatban nem lehet egyebet mondani.

A jó, finom és nobilis ideák mindig a derék polgárok fejéből pattannak ki, akik szánakozva nézik a beteg s gondjuk van rá, hogy a vagyon és személybiztonság őrei mielőbb lábra állhassanak. Andriška betegsége idején sok ajándékot kap s erre a paradigmarra ma Markét Dezső, Dembinszky-utcai cukorgyáros is ajándékkal kedveskedett az ifluenzás rendőrségnek. Háromszáz skatulya pemetefü-cukorkát küldött Rudnay Béla rendőrkapitánynak szétosztás végett.

A rendőrség iránt Budapestben még soha sem mutatkozott ilyen szeretet és a népszerűség első, édes jelénél csak gratulálni lehet. Ha pedig úgy fordulna, hogy a néhány napos betegség után újból a régi keserű állapotok törnének vissza, ez a pemetefü-cukorka emlékeztető lesz arra, hogy egy napig népszerű volt a rendőrség is. Egy napig, mikor beteg volt.

— Istenem, de jó betegnek lenni!

— **Ellopott érszobor.** A svábhegyi Széchenyi-szobor ellopására emlékeztető szoborlopás történt ma reggel a fővárosban. A Teréz-kört 22-ik számú ház kapubejárata alatt, egy mélyedésben állott Pelschacher Gusztáv műépítész életnagyságu mellszobor. A szobor jól be volt a falba erősítve, mégis ellopták ma reggel. A házmeister hét hankor nyitotta ki a kaput s azután dolga után látott. Hét órakor vette észre, hogy a szobor nincs a helyén. Rögtön jelentést tett a szoborlopásról a háztulajdonosnak, aki a rendőrségre sietett és ott elmondta a dolgot. A rendőrség sürgősen értesítette a lopásról az összes őskavaskereskedőket; szigorúan meghagyva nekik, hogyha valaki jelentkeznék a szoborral, azonnal értesítsék a rendőrséget. Délelőtti órákban egy löthi uton lévő őcska vaskereskedés előtt egy tejszállító kocsis állott meg s két hatalmas sváb legény leemelte róla a nagy bronzszobrot, s eladára ajánlotta. A kereskedő tartotta őket szóval, ezalatt pedig rendőrről küldött. Amde a két legény előt gyanasnak tűnt föl a hosszas beszélgetés s egy-szer csak — otthagya a szobrot — felugrottak a kocsijukra és elhajtottak. A rendőrség most keresi a szoborlovajokat, eddig azonban még nem találta meg őket.

— **Halálozás.** Brachfeld Franciska asszony; a Brachfeld F. cég megalapítója e hónap 21-én hosszas szenvedés után Budapestben meghalt. Az elhunyt atyja a magyar szabadságharcban honvédtörzserős, utóbb a fővárosban gyakorló orvos volt. Korán övezgyesre jutva, erélyt el és kiartással megalapította fizetést és annak általánosan elismert jó hírvezet szerzett. Evek előtt betegkedni kezdett, mire üzletét fiának adta át s teljesen visszavonult családja körébe. A rokonok nagy száma gyászolja a nemes érzésű és jótékony urnó halálát.

— **A pekingi érsek.** Mgr. Favier, a pekingi érsek, visszatért Kínából és most nyakába vette Franciaországot, sorra járva a házakat, amelyekben halottat siratnak. A kínai háboruban elesett francia katonák rokonait vigasztaló szavakkal és emléktárgyakkal igyekszik fölemelni a pekingi érsek, aki kijelentette, hogy addig meg nem nyugszik, míg a görbe kínai kardokkal ütött sebeket gyengéd szavakkal be nem tapasztja. Ez persze csak amolyan virágos metafora, mert azok a sebek halált hoztak és agyagos kínai föld tapasztja be őket, amennyiben ugyan elföldelték odaát a tengeren túl az agyonvert francia katonákat. Szóval mgr. Favier csak a lelki sebekre céloz az al-hangzatos mondással: a gyászolók bánatát akarja elaltatni. Tegnapelőtt már meg is kezdte működését Angersben. Henry Pál huszonkét éves hadnagya édesanyjának adta át fia utolsó üdvözlését és a szinehagyott trikolórt, amely hónapokon át lobogott volt a pekingi érsekség tornyán. Henry hadnagya ez alatt a lobogó alatt harcolt, és az érsekség védelmében érte a halál. Zsért vitte el mgr. Favier özvegy Henrynének a zászlót, amelyet át meg át jártak a golyók, szürkére mosott az eső, összetépzott a szél. A francia újságok szerint megható jelenet volt, mikor az érsek teljes díszben, kezében a trikolórral megjelent a ház előtt, ahol zokogva várta a magára maradt özvegy asszony. Szó sines róla, megkapó jelenet, *Rostand* drámába való. Hanem tudnánk még szebbet. Alighanem meghatón lett volna, ha fel-pattan az ajtó és beront rajta a huszonkét éves napbaritott fiu, egyenesen az anyja karjai közé. De hát ilyen esoda nem telik monsignore Faviertől sem, csak megmagyarázta a zokogó anyának, hogy ne sirjon, mert ezért a lobogóért halt meg az ő személfnye messze földön, tengeren túl, sárga emberek között.

— **Gyilkos közhuszár.** Lembergben az észzaka egy Maken névű 12-ik huszár-erzedbe i közlegény Mannicher puskiájával rálőtt kedvesre. A golyó a leány barátnőjét is érte. Az előbbi nyomban meguult, a másik leány a halállal vívódik.

— **A náklülőzhető gyomor.** Gyomorra többé nincs szükség! A gyomor fényűzési cikk! A gyomor fájdalom nélkül eltávolítható! És az élet gyomor nélkül óh, mi szép! Strassburgból röppen világgá a hír, hogy Breckel tanár kivette egy harmincegy éves asszony gyomrát és a megoperált asszonyt most mesterségesen táplálják. Állapota kielégítő s szerencséséről áradozva beszél, hogy milyen nagy veszedelemből szabadult meg. Ez a hír jó Strassburgból...

— Nincs többé üres gyomor! — ez a premiszsa.

— Nincs többé sötét nyomor! — ez a konzekvenca.

— Ódát költünk ezentul kis és nagy emberekről, — jósol az anarkista.

— Hol a burzsoá-kéz, amelyet naphosszat csökölhatok? — sóvárog a szocialista.

— Isten veletek derék könyveim! — bucsúzik a diák.

— Rimet többé nem faragok, — foglalkozik a poeta.

— Henyélés az élet! — ez a munkás szentenciája.

— Nyugodjatok békén, óh, édes kuponjaim! — könnyűt hullajtva szól a részvényes.

— Ki fogad el részletet a kontómra? — kutat kétségbe-esre az adós.

Mindhiába. A strassburgi hírt senki sem hiszi el. Még az emberi testrészek sem, amelyek Menenius Agrippa meséjében lázadást szítottak a gyomor ellen. A gyomor mindenható örökkön örökké...

— **Népszámlálás.** A népszámlálás munkája ma is serényen folyik a fővárosi statisztikai hivatal helyiségeiben. Tegnap óta az anyag feldolgozásában változás nem állt be, mert azóta a hiányzó 27 járás adatai ma reggelig nem érkeztek be. Eddig 742 járás adatai ismeretesek s hiányzik még az említett 27, mely ma vagy holnap beérkezik. A kifizetések még egyre tartanak.

— **Rablógyilkosság.** Grossman Mór hegyköz-ujlaki terménykereskedő és a feleségét, valamint hat éves kis fiát az elmúlt éjjel haramiák támadták meg és megölték őket. A gyilkosok ékszerket és 24:0 korona pénztárcát raboltak és nyomatlanul onnantak el.

— **Segítész a szegényeknek.** A Podmaniczky-utcai kenyérszító boltban tegnap 10.500 adag kenyeret osztottak ki. A kenyérszító bolt javára ma 14 K. 50 f. adományt kaptunk. Gömöri Armin, a Magyar Államvasutak tölmegegyeri raktárosa ismerősei között 9 K-t gyűjtött a nemes cébra, Reich Vilmos (Pécs) 5 K-t küldött. Gömöri Armin gyűjtőívén adakoztak: Gömöri Armin 1 K., Juhász Ferenc 50 f., Reisz Fülöp 60 f., Vasina 20 f., Havizta 40 f., Buranik József 1 K., Kosztalányi 1 K., Arpási János 30 f., Virág Ambrus 60 f., Julius Hoberia 40 f., Kleman Wendel 20 f., Y. 40 f., X. 1 K., Lövy S. 60 f., Stern Adolf 50 f., Grün Mina 30 f. A kenyérszító bolt javára legutóbb a következő adományok jöttek be: Stern Gyula 20 K., Almády Lajos 15 K., Fischer Ilona 5 K.

— **Egy művész.** Os-Budavára egyik karesu minaretje alatt, ahol a bazárok tarka kirakataiban európai holmit árultak a törökök, napfoszant elüldögélt egy pápaszemes öreg ember, aki boldognak, boldogtalannak kínálta a maga áruit. Ha vevő jött, a szemüveges öreg így beszélt:

— Ezeket a szobrokat, melyeket látni teszszik, saját kezemmel faragtam. Művész vagyok.

Az öreg, miután ily módon megdicsérette magát, bemutatkozott.

— Tuzár Ágoston a nevem. Művészi hajlaimaim első ízben a váci fegyházban jelentkeztek. Mert többek közt Vácot is be voltam csukva. Mire Lipótvárra helyeztek át, már erős művészegyérség lettem s illavai állomásomon teljesen kiforrított művészként jelentkeztem. Husz évet töltöttem a börtönben, tizenegy ízben ítéltek el. Ilyen múlt után megérdemlem szives támogatását. Tessek venni!

Az idegen aztán vett. Rossz és esetlen faszobrok voltak ugyan a Tuzár ur portékái, de a multra való tekintettel vásárolták tőle.

Tuzár ilyenmódon esinos összeget rakott zsebre s becsületesen élt, amíg a pénz el nem fogyott. A rendőrség fekete könyve igazolta, hogy a művész ur nem hazudott a vevőinek, mert különböző álnevek alatt csakugyan tömérdek betűrést követelt el. A kiállítás évében szabadult ki s mostanig nem követett el semmi rosszat. A napokban azonban újból kedve támadt egy kis állami kosztra s Cegléden ellopta *Pető Imre* ezer koronás mutatványos bódéját. E miatt aztán ma újra letartóztatták s most egyelőre az ügyészség fogházában meditatálva, művész-pályájának fordulópontjai fölött.

— **Telefon-mizériák.** A tizenharmadik előfizető ismét jelentkezett. Ismerjük őt, akinek mindig baja van, hol az utasepréssel, hol a locsolással, vagy egyéb közérdekű dologgal, amelyben sikra száll a hivatalos copf éhellenesége ellen. Ma is megszívlelnivaló levelet írt nekünk, amelyet a kereskedelmi miniszter ur jóakaratu figyelmébe ajánlunk. A levél így szól:

Tekintetes szerkesztő ur! Az a különös passzióm támadt, hogy telefont akarom a lakásomba vezetetni. Vagy hat hét előtt fogamozt meg agyamban a terv s izben bejelenttem a telefon-igazgatóságnak. Le is fizettem előre három hónapi díjat. S azóta várok. Várom a telefont. Abrándos lelkem azt véli, hogy valamikor mégis csak megcsendül kis lakomban a rejtelmes esengő s én boldogan kiálthatok *Halló a világnak.* De ez csak álom. Mert nem használ biztatás, sürgetés, kérés, könyörgés, jó szó, szép beszéd; mind hiába! De nem is bánt már a késekedés. Más az, ami engem agaszt. A szegény kincstár sajnos, amely általam károsodik s ez furdalja a lelkiismeretemet. A kincstár ugyanis csak a bekapcsolás napjától számítja a díjakat, amelyeket előre szed be a telefonra éhes halandóktól. Már most tegyük föl, hogy velem együtt csak kétszáz társam — de ennyi biztosan — vár a bekapcsolásra. Ez összesen 6000 korona kárt jelent a kincstárnak öt hét alatt, mert huszonöt korona a díj havonként. Egy év alatt tehát keresztszámom *hátvanezer korona* a telefon-kincstár kára, ha ugyanilyen arányban halad a bekapcsolás. Már most azt kérdelem az én szegény, együgyű polgári eszemmel, hogy azért a tenger-szék koronáért hány jóvaló mechanikus lehetne alkalmazni, akik idejekorán elkészítenék a bekapcsolást? Mert hogy csak ilyenre volna szükség, az természetes. En azonban, tekintetes szerkesztő ur, várok. Türelemesen várok. De igérem, hogy várakozásom egyes fázisairól értesíteni fogom önöket. Kiváló tisztelettel.

A 13-ik számú előfizető.

— **Kiváló esetek bizonyítják,** hogy a csusz-és közsvényes bántalmak leghatásosabb gyógygersze a Zoltán-féle kenőcs. Üvege 2 kor. Zoltán B. gyógy-szertárában, Sétátér-u. és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Közsvényesek öröme** az a kellemes hír, melyet a Zoltán-féle kenőcsről számtalan meggyógyult csusz-és közsvényes beteg mond. E páratlan kitűnő szer már néhány napi használat után a legmacacsabb csuzos és közsvényes bajokat is meggyógyítja, mit számos külső levél és több orvosi nyilatkozat bizonyít. Kapható Zoltán Béla gyógytárában (Budapest, V. Sétátér-utca és Szabadság-tér sarkán) üvegenként 2 koronáért.

(x) **Santal Egger** név alatt a Nádor-gyógytárban Budapest, Váci-körút 17. oly specifikus szer kapható, mely a külföldi hasonló szereket teljesen kiszorítja. Orvosok és más férfiak egyaránt dicsérik kitűnő hatását azon bajoknál, hol Santal-olaj van javasolva. 1 üveg 3 kor.

(x) **Dr. Kovács képszasztája** (csakis félhaldalaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyöngéddé és lehérré varázsol. Egy tégely 60 kr. Főraktár: dr. Kovács gyógyszerháza Budapest Gyár-utca 17. Megjelent „Toilett-tukok” kívánatra ingyen.

(x) **Kérjünk mindenütt Enke-gyújtót!**

A vízvezeték rombolásai.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, január 23.

Hatalmas durranás rázkódtatta meg az éjszaka Ujpest község egy részét. Éjfél jóval elmúlt már s az emberek nyugodtan aludtak, amikor egyszerre csak ágyudörgéhez hasonló zajra ébredtek a Váci-ut és a Boeskey-utca lakói. Hanyathomlok menekültek ki a lakásokból. Azt hitték, hogy földrengés van, vagy pedig a Duna lépte át hirtelen a medrét. Mindkét hiedelem téves volt, de mégis nagy veszedelem volt Ujpesten: a *káposztás-megyeri* vízvezeték főcsövét robbantotta szét a víztömeg, amely — gátat törve — felszakította az egész uttestet. Az óriási mennyiségű víztömeg azután — felszínre jutva — rombolt, pusztított mindent, ami csak útjában volt. Pincékbe, istállóba, lakásokba behatolt és nem sok hiányzott ahhoz, hogy állatokat elpusztítson s emberáldozatot is követeljen.

Sok szó esett már a káposztás-megyeri vízvezeték silányságáról annak idején s a hibás építés miatt kétszer is fel kellett már bontani a főcsövet, amióta lerakták s ime most ismét csaknem nagy szerencsétlenséget okozott ez a híres vízvezeték.

Éjfél után egynegyed kettőkor történt a hatalmas esőrepedés. Az újpesti villamos végállomásától alig pár lépésnyire, kezdetén az újpesti váci-utnak. Itt fordult be a Széchenyi-kávéház előtt jobbra a Fő-ut, balra pedig a Löwy Dávid és Fiai-cég hatalmas fatelepe van, közvetlenül a Duna partján.

Mély esend volt már az egész környék. Az igazak álmát aludták az emberek, amikor a baj megtörtént. Egy ember volt csak ébren, a Löwy-féle fatelepe éjjeli őre, az öreg idős *Farkas Ferenc*. Éppen szemlét tartott a fatelepe felett, amikor az ágyudörgéshöz hasonló robbanásszerű hangot hallotta. Azt is látta az öreg, hogy a következő pillanatban felvágódik a telep előtt az uttest s kődarabok repülnek az ég felé, olyan porfelhővel vegyest, amely egy pillanatra sötétségbe borította az egész tájat. Azután ember-vastagságu vízoszlop tört elő a mélységből, sietve, zugva-zuhogva s tíz méter magasra emelkedett fel az oszlop, amely azután nekidőlt a földnek s úgy hõmpölygött szerte a környéken.

A következő percekben már a közelben lakók közül is sokan ébren voltak s kijöttek megnézni, hogy mi történik az éjszakában. A közeli villamos vasúti állomáson alvó alkalmazottak siettek ki elsőközl. Ezalatt az öreg *Fazekas Ferenc* felszaladt a fõtra, hogy az ott álló rendőrszemet értesítse a bajról, amely már ekkor árvízzel fenyegette az egész környéket. A rendőrt meg is találta az öreg s elmondta neki az esetet s amikor a rendőr az újpesti kerületi kapitánysággal, majd a káposztás-megyeri vízművek épületével tudatta telefon útján a veszedelmet.

Ezalatt azonban a víz már mintegy tíz négyzög méternyi területen felszakgatta a földet s a közelben állók ijedten látták, mint tűnnek el az ott lévő hatalmas szemetes láda s két gázlámpa a föld mélyében. Az után egyre nőtt a vízár, amely azután teljes erejével nekidőlt egyelőre a Löwy-féle fatelepnek, más elől a közelben lévő házaknak. A pincék egy-szerbe megteltek vízzel, az udvarokba is bejutott a szennyes ár, sőt az utcai boltokba is egyre nagyobb mennyiségben ömlött be.

Ott van szemben a baj színhelyével *Andresz József* borbély-üzlete. Itt az utcai asztalburkolatot feltépte az ár s aínról hatolt be az üzlethelyiségbe. Az üzlettel szemköztes szobában aludt *Gerő Imre* segéd, olyan mélyen, hogy nem ébredt fel, pedig a szennyes ár már jó fél méter magasságban állott a szobában. Az udvaron lévő embereknek jutott eszébe, hogy a segéd élete odabent veszedelemben forog. Felzörgettek nagynehezen az alvó embert, éppen az utolsó pillanatokban. A boldogtalan — álmából felzavarva — alsó ruhában menekült a vizen át az udvar felé s a hideg éjszakában úgy meghűtötte magát, hogy nagy betegen fekszik.

Ugyanennek a háznak az udvarán van dr. *Feldmann* újpesti orvos istállója.

Az istálló pincehelyiségben van s az orvosnak két értékes lova volt bent. A kocsis elment valamerre mulatni s rázárta az istálló ajtaját a két lóra. A víz beömlött az istállóba s a két szegény pára nyakig volt már a vízben, amikor észrevették őket. Egy *Gyulai* nevezetű villamos-kocsivezető merészkedett be a vízbe feltállóba és a saját élete kockáztatásával mentette ki a lovakat. Nagy kárt okozott ezenkívül a víz a váci-ut I. szám alatt lévő koresma pincéjében is, ahol egypár hordó bort és pálinkát kívánt áldozatul, összetörve a hordókat, amelyeknek tartalma kifolyt.

De a pusztulásnak valódi kápt a Löwy-féle fatelepe nyújtja. Itt látszik meg igazán, hogy milyen rettenetes erővel tudott kifelé a víz a hatalmas nyíláson.

A nagy kiterjedésű fatelepen volt vagy 50.000 korona értékű ta. Ennek jó részét a Dunába sodorta az áradat, ugy, hogy a csödtömegnek — mert a telep csőd alatt áll — nagy a kára e miatt. De nemcsak ezt tette a víz, hanem elpusztította csaknem az egész fatelepet. A Duna felől hat méter magas kerítéssel volt körülveve a telep. Ezt mintegy ötven méter hosszúságban ledöntötte az áradat és a Dunába sodorta. De lesodorta ugyancsak mintegy ötven méternyi hosszúságban a hatalmas, kőből épített rakodó partot is. Két helyen dőlt ennek neki a vízár és 3—4 méter mélységű medret rögtönözve magának — dőlt neki a kőből épített rakpartnak s azt a Dunába fordította. Ez mutatja legjobban, hogy milyen erővel dolgozott a vízvezeték vize.

Az volt a nagy baj, hogy — bár a vízművek igazgatóságát kellő időben azonnal értesítették a bajról, volt körülbelül fél hat, amikor kiküldöttei megjelentek a veszedelemmel és elzárták a vizet, amely így órák hosszáig át tört elő a föld alól, pusztítva, rombolva mindent, ami útjába esett.

A megrepedt vízvezetéki csövet egész nap reparálták; ez azonban nagy munka, mert az elpusztult csőrésszel helyet másikat kell lefektetni. A munkálatok miatt, amelylyel csak 2—3 nap alatt készülnek el teljesen, a rákospalotai villamos vasut is csak átszállással közlekedhet.

A főváros nagy része természetesen piszkos, zavaros vizet kapott ma egész nap. El nem tudták gondolni az emberek, hogy mi okozza a bajt, mert a vízművek igazgatósága az esti lapokkal közölt kommuniké szerint szinte letagadja a veszedelmet, amelylyel így csak maguk az újpestiek vannak tisztában.

A megkárosított lakosok kártérítési pert indítanak a vízművek igazgatósága ellen.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyűlése.** A mai gyűlésre is jutott egy lemondás. *Oettl Antal* vasgáros mondott le bizottsági tagságáról minthogy szerződéses viszonyban van a fővárossal. Ahogy ezt az elnök bejelentette, egy jókedvű városatyá idézte a *Kadétkiszasszony* apját:

— Mert mi a fő? Az üzlet.

Oettl helyett a póttagok sorából *Peyer Ferenc* jutott be a bizottságba.

Azután megválasztották a harmincas bizottságba a kilépettek helyett: *Kovács Pált, Pucher Józsefet, Schwearzer Ottót, Hajnus Gézát, Kurfürst Miksát, Glück Frigyeszt és Kaiser Jánost.*

Vászyoni Vilmos az összeférhetlenség dolgait szellettette és interpellációtan jelthetva a tanácsot, hogy ezentul minden évben terjeszse elő azok névsorát, akik a fővárossal szerződéses viszonyban vannak.

A *polgármester* ma még nem válaszolt. De felállt a főpolgármester és rendreutasította *Kascsót* is, meg *Sámgit* is amiért a minap elő élesen üszeltetek.

A napirend során tárgyalni kellett volna a közfistatási szabályrendelet, de hosszabb vita után levették a napirendről, miután többen hibáztatták túlságos zaklató rendelkezéseit. A szabályzat a tanács elé kerül újabb átoldozás végett. *Buchwald* Sándornak bérbe adták a városigeti székét díjzsedési jogát a siketemea iskolának átengedték a *Pestetich- és Mosonyi-utak* sarkán fekvő telket, megválasztották a városrendező bizottságot és a tanács javaslatával ellentétben fentartották a hevárosi templom körül fekvő boltok lebontására vonatkozó határozatot.

Közben kihirdette az elnök a *tanácsosi és tisztii ügyészi állásra* történt szavazás eredményét. — Megválasztották a *tanácsosi állásra* (a beadott 283 szavazatból 252 szavazattal) *Almády Géza* tanácsjegyző, a *II. osztályu tisztii ügyészi állásra* (159 szavazattal) dr. *Zuna Béla*.

Almády Géza tanácsos és *Zuna Béla* ügyész azonnal letette az esküt. Mindketten szép beszédben válaszoltak a főpolgármester üdvözlő szavaira.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Nemzeti Színház.** A *Tékozló opá*-ban, *Dumas* írás színművében a gróf *flát* ma *Mihályfi* játszotta a külföldön utazó *Ivánfi Jenő* helyett. Ezt a szerepet kezdetől fogva neki szántuk egyéniségének és hangjának lágyabb, melegebb volta miatt. *Mihályfi* az ilyen alakokat mindig nemes tartózkodással, nagyon rokonszenvesen állítja előnk. A közönség jól fogadta ezt az új *André* és élénken tapsolta, kivált a második felvonás után, *Nadával* együtt, akinek a grófia kitűnő alakítása.

** **Tristan és Isolde az Operában.** A *M. Kir. Opera* legkőzelebb felveszi műsorába *Wagner* Rikárdnak *Tristan és Isolde* című híres dalművét, amely a kontinens jelentős dalmű-színházainak műsorán már régtől fogva ott van. A *Wagner-dalmű Charpentier: Lujza* című operája után fog bemutatóra kerülni.

**** Hangverseny.** Előkelő vendéghez volt ma este szerencsénk a Royal-terem hangverseny-pódiumán: Meschaert János, a hírneves dalnékes tartotta meg egyetlen koncertjét. Közönségünk, amelyet a Barbiestők ugyancsak kimerítettek, nem igen tödült az igazi művészetnek arra az ünnepe, amelyet Meschaert koncertje jelent, de a kitűnő művész nem törődött az üres padosokkal és nemes tudásának javát adta. *Händel, Haydn, Schubert, Schumann, Löwe* stb. szerepeltek műsorán, amelyet a közönség lelkes tapsviharára több ráadásal gazdagított. — Örömmel láttuk a zongora mellett *Röntgen* Gyula tanárt, aki külsejére nézve ugyan pedáns professzor, de művészetében nemes, előkelő egyéniség.

**** Hubay Jenő új operája.** Hubay Jenő, a kiváló hegedűművész és zeneköltő új operát fejezett be, amelynek szövege *Ouida* híres regénye: az *Egy pár kis cipő* (A pair of little woden shoes) nyomán készült. Ez a regény *Belényesi G.* fordításában magyarul is megjelent.

**** Björnsohn sikere.** *Björnsohn* Björnsterne, a hírneves norvég drámaíró, *Eronkón felül* című drámájának második részével, amely tegnap került először színpadra a *Berliner Theater*-ben, mint egy berlini távirat jelentő, eseményszámba menő nagy sikert aratott. A közönség majd áhítatos eszében, majd a legnagyobb izgalomtól elragadtatva követte a darab jelenéseit. A harmadik felvonás után, amely egy gyárnak a felrobbanásával végződik, a tetszésnek valóságos vihára zúgott végig a házon, amely percekig tartott s amely alig akart elcsendesülni. Hasonló extazisra még alig volt példa berlini színpadon. A közönség *Lindau*-t, aki a darabot rendezte, szusszor hívta a lámpák elébe.

**** A modell.** *Suppé* Ferenc operettje, melynek szövegét *Léva* Viktor és *Heid* Lajos írták, szombaton került színpadra a Népszínházban. Az utolsó próbák most folytak *Vidor* Pál főrendező vezetése alatt. E próbákat különösen a főszerepek egyikében történt változás tette szükségessé. A megbetegedett *Tollagi* helyett ugyanis *Niccolò* rikkanas szerepét *Kovács* Mihály fogja játszani. Az operett női főszerepe *Z. Bárdi* Gabi kezében van.

**** Egy operanékesnő, aki ül.** A prágai operában sajtószéri kis eset történt a napokban, a *Mesterdalnokok* előadásán. Alig néhány perccel az előadás megkezdése előtt *Carmasini* kisasszony, akinek *Magdolna* szerepét kellett énekelnie, kiféltatotta a lábát. Az orvos rögtön bekötözte az énekesnő lábát, de *Carmasini* kisasszony nem tudott a lábán megállni. Az előadást le kellett volna mondani, mert az utolsó pillanatban már nem lehetett az operát más dalművel pótolni. Hogy ez meg ne történjék, *Carmasini* kisasszony kijelentette, hogy kész szerepét ülve énekelni. És úgy is tett, ahogy mondta.

**** Planquette és Bisson új operettje.** A párisi *Capite*-színház nagy operett-eseményre készül, amely arra van hivatva, hogy a kontinens operett-színpadainak figyelmét ismét a francia operett felé irányítsa. Az operett címe, melyről szó van *Teréz kapitány* (*Capitaine Thérèse*) a szöveget *Alexandre Bisson*, a hírneves bohózatíró, zenéjét pedig *Planquette*, a *Korneillei harangok* és a *Rip* van *Winkle* szerzője írta. Mind a két szerző olyan kiváló színpadi nagyság, hogy az érdeklődés méltán fordul már előre is a legújabb francia operett felé.

**** Vidéki színészet.** A *kecskeméti* színházban a napokban kezdte meg vendégjátékait *Németh József* egy kitűnő tanítványa, *Kövecz Miklós*. A *Beesület* *Trast* grófját játszotta, szép hangú, diskret és gondos tanulmányra valló alakítása megszerezte számára a közönség szimpátiáját. A fiatal művész legközelebb a *Dolovai* nábob leánya *Tarján Gida* szerepében folytatja vendégjátékait.

**** Gyermekhangverseny a Telefon Hírmondóban.** Ma délután 5 órakor gyermek-hangversenyt rendez a kis előfizetők szórakoztatására a *Telefon Hírmondó*. A gyermekhangversenyek, amelyek zenélő gyermekújsághoz kapcsolódnak, kiváló gondot fordít a *Telefon Hírmondó* hangverseny-igazgatóság, hogy azok mindenkor oly szórakozásul szolgáljanak, hogy a mulattatás mellett a tanítást is nyomonkaphasson. A mai hangversenyben közreműködnek: *Rambowszky* Mariska, *Serlogi* Ida és *Szemerey* Tilda úrnők, *Kürthy* Emil, *Leányi* Dező, *Odry* Zsuzs, *Takács* Kálmán és *Zoltay* Marci urak. A hangversenyt *Zörgő* bácsi rendezi. — Este a *Telefon Hírmondó* a Magyar Királyi Operaház előadását fogja közvetíteni, ahol ma este kerül először színpadra a *Savota*, *Erkel* Ferenc új operája. E premiér teljes egészében közvetíti a *Hírmondó*, úgy, hogy az előfizetők azt a lakásukon is végig hallgathatják. Az opera után a rendezési felolvasás következik, majd még 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókör keresztül.

MŰVÉSZET.

□ **Kitüntetett műparosok.** A Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítása alkalmából kiosztandó társulati díjak és elismerő oklevelek fölött ma döntött az illetékes bíráló-bizottság és a következő határozatot hozta: A társulat 400 koronás díját a *Butorcsarnok-Szövetkezet* ama csoportjának adta, amely a *Horti* tanár által tervezett szalont készítette, a kiállítás sikerének elmozdításáért és a művészi tervek helyes kidolgozásáért. A társulati 200 koronás díjat *Nagy* Sándor festőművész kapta, eredeti, magyaros jellegű művészi terveit. A társulat második 200 koronás díja *Sovánka* Imrénének (Zaj-Ugróc) jutott,

az üvegtéknikának művészi irányban való fejlesztéséért és munkáinak magyaros jellegű izléses díszítéséért. A társulat harmadik 200 koronás díját pedig *Mirkovszky* Greguss Gizella festőművésznőnek ítélte oda a jury, a bársony művészi díszítésében elért sikereit és munkáinak magyaros jellegéért. A társulat elismerő oklevelét kapták: *Hübán* Samu, a m. kir. iparművészeti iskola s. tanára, gondos kidolgozás és művészi hatású zománc-munkájáért, *Minek* Adolf, továbbá *Kulesár* és társa rézművesek jeles kidolgozású munkáikért és a művészi terveknek helyes kiviteléért.

□ **Böcklin utolsó képe.** *Böcklin* mester halála előtt néhány nappal még szorgalmasan festett. Utolsó képe, amelyen dolgozott, a *pestis borzalmai* ábrázolja. Fantasztikus előadásban mutatja itt be *Böcklin* e szörnyű vész pusztítását. Egy utcaszélen egymással szembe ülve vernek a betegek és haladók. A kép csaknem kész. Ezenkívül *Böcklin* a festmények egész sorát hagyta hátra, amelyeken csak a legutolsó vonások hiányoznak. Ezeket nagy gondal őrzi most a család.

Brodzsky Sándor †

Budapest, január 23.

Ezúthajta, öreg magyar festő tért csöndesen pihenőre: *Brodzsky* Sándor halt meg ma Budapesten, nyolcvankét éves korában. Az imént bezártul téli kiállításon még ott voltak a legfrissebb képei: az az öreg ur, festőink *Nesztora*, egész a legutóbbi hónapokig szorgalmasan főtögtette szelid tájképeit, amelyeknek egy áldott jó lélek aranyos verőfénye adta meg az idő előtti patinát. Világjáró művészi ambíciói sohasem voltak, még ifjú korában sem: neki a művészet csöndes és nyugodalmas foglalatosság volt, mint amikor egy művelt lelkű ember naponként néhány óra hosszat zongorája előtt ül és lát, omlós, régi stílusú melódiákban fúrosítja meg a lelkét. Jellemzi *Brodzsky* művészetét, hogy mi vitte őt az ecsethez és palettához. Egy levelében, amelyet e sorok írójához írt, ő maga így mondja el pályaválasztásának történetét:

„Eredetileg a pesti egyetem orvosi osztályába léptem úgy 1830. táján. Három év alatt elvégeztem az elméleti részt, a negyedik esztendőben beosztottak a belegógyak mellé. De a gyakorlati téren e vonzó tudomány a képzeltől sokkal komorabb színben tüntette fel a megválasztott pályát. A betegek szenvedése, a súlyos, gyakran kegyetlen műtétek izgató hatása csakhamar felbresztette lelkemben annak tudatát, hogy ezen a véghetetlenül komoly, sok felelősséggel járó, hidegvérrel igénylő életpályára nem érzek magamban valódi hivatást. Minthogy már éveken át előszeretettel foglalkoztam a festéssel, velem szállott erősebb hajlamomat követve, 1841 táján a festészeti pályára mentem.“

Szelid galamblelle vitte át az operációs teremből a műterembe. S ez a szelid, gyöngéd lélek visszatükrözik a művein is. Nagybárra tájképek ezek, az úgynevezett idealizáló iskola hagyományai szellemében alakítva. Sok vonása emlékeztet *Markó* Károlyra, akinek egyik leghívebb követője volt. Levelében örömmel említi, hogy egy kiállításon az ő képét két *Markó*-féle mű között helyezték el. *Markó* stílusától függött az ő stílusa is. Szorgalmasan festgette itthon is, külföldi utjain is ezeket a barna, aranylilássteres képeket, utóbb tárgyait főképp a Balaton mellékéről s a *Margitszigetről* vette: az utóbbi helyen nagyon szeretett festgetni s a sziget látogatói jól üsmerték a fehérhajú, csöndes, szorgalmas öreg művészt.

Művészi fejlődése izgalmas nélkülült. Simán s szeliden, mint amilyenek a képei. 1841-ben lépett a bécsi St.-Anna-akadémiára, ahol különösen *Mössner* tanár hatott rá. Négy évvel utóbb Münchenbe ment, ahol megismerkedett *Ligetivel* és *Molnár* Józseffel is, aki holtáig hűséges, elválaszthatatlan barátja volt. 1847-ben állította ki a müncheni *Kunstverein*ban „Elhagyott malom“ című festményét, amelyet a művész egyesület azonnal meg is vásárolt. Ez a vásárlás aztán évenként ismétlődött. Pár évvel rá a bajor művészek *Lajos királynak* emlékalbumot adták át, ebben benn volt *Brodzsky* Sándor egy olajvázlata is, amelyvel feltűnést keltett. Ez egész Németországban szerte vitte hírt. Később híresek lettek a *Königssee* környékéről festett képei, amelyeket többször megismerélt. 1856-ban Münchenből Pestre költözött és azóta közöttünk élt. Szerény elvonultságban festgetvén balatonparti képeit. Egy festményét a király vette meg, három a kormány birtokába jutott. Több kitüntetést kapott: 1870-ben Londonban elismerő oklevelet, 1885-ben Budapesten nagy érmet, 1896-ban ugyanitt nagy érmet, kitüntetést Székesfehérvárról és Zágrábról is.

Szegényen és elvonultan élt: nagy szorgalom ellenére is csak annyit keresett, amennyiből egyszerű életét fenntarthatta. Családot nem alapított, háztartását

két nőrokonra vezette. A mértékletes, nagy lelki egyensúlyban élő öreg urat betegség sem bántotta: végelgyengülésben halt meg ma délután négykor, nyugodtan elszenderedve. Halála is oly szelid volt, mint élete és művésze.

Temetéséről az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* gondoskodik.

(L*)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A lelki élet falkájáról.** A Szabad Lyceum programjába sorozik az a nagyérdemű előadás, amelyet ma este kiváló szociológusunk, dr. *Pikler* Gyula egyetemi tanár, a Pénzüntézet Tisztviselők Egyesületében tartott. Az előadás iránt szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánult, a nagyszámú közönség között jelen volt a tudomány és irodalom tömérdek előkelő képviselője. *Pikler* tanár, aki jogbölcséleti iskolájával a külföldi tudományos tekintélyek elismerését is kivívta magának értékes vizslatát adta a pszichofiziológia új rendszerének és brilliáns módon mutatta ki az uralkodó tévtanok eredendő forrását. Az előadás hatalmas argumentuma volt a célzzerűségi belátások elméletnek, amely a jogbölcséleti tudományok művelőit mind nagyobb számra gyűzi meg. A kitűnő tudós tanulmánya különben, amelyet figyelmes érdeklődéssel kísért a kallgatóság, legközelebb megjelenik, amikor lesz alkalmunk róla érdemben bővebben szólni. Az előadás befejeztével zajosan megéljenzették *Pikler* tanárt.

□ **Természettudományi Társulat.** Egy csöndes, eredményes munkában eltöltött esztendő után ma újra rendez közgyűlése volt a *Természettudományi Társulatnak*, a 61-ik fennállása óta. Fáradszóna elnöke, dr. *Wartha* Vince nyitotta meg a gyűlést, tartalmas beszédében röviden vázolta azt a pályát, amelyet a társulat megfutott alapítása óta mostanig, a mikor már nyolcezer tagja van és otthon szerzett magának. A társulat az *Eszterházy-utca* 14-16. számú házat vásárolta meg 210.000 koronáért. Az elnök felhívja a társulat tagjait, hogy teremtsenek olyan alapot, amelynek rendelkezése volna az új otthon fenntartása és a rajta levő terhek törlesztése.

Az elnöki megnyitó után *Paszlavszy* József főtitkár terjesztette elő nagyszabású titkári jelentését, amely részletesen kiterjeszkedik a társulat múlt évi eredményes működésére, amikor 645-el szaporodott a tagok száma. A múlt évben a társulat 84 tagot veszített el, köztük *Szlávy* Józsefet, *Luczenbacher* Pált, *Schwarz* Gyula, *Hollósy* Jusztinián és *Ince* Dénes tanárokat. A jelentés így végződik: „Lezártuk t. közgyűlése, a XIX. századot; azt a századot, melyben elvitatathatatlanság a természettudományok uralkodtak az emberiség gondolatokén és minden tevékenységén.“

Vajjon van-e Társulatunknak valami része a természettudományok fejlesztésében és terjesztésében a múlt század éveiben? Csekély az tisztelt közgyűlés, tudom a mivel társulatunk a nagy nemzetek, az egész világ természettudományi törekvéseire hozzájárul; de nem kicsinylendő hazánk művelődése szempontjából. Polyóráitunk egyre vaszkodó kúteit. Könyvtárunk - Vállalatunk, monografáink s más kiadványaink, valamint évről-évre szaporodó tagjaink bizonyoságai ennek. Reméljük, hogy a jövőben még hathatósabb lesz működése. Lelemből kívánom, hogy élete, az a tő, a jövő században is maradjon sima tükrű, a magyar társadalom szeretetének meglévele s a természettudományok iránt való lelkesedés verőfényével, telve háborítatlan étellel; és az a tüzhely, az az otthon, az új biológiai szülő, melyet ez új század kezdetén szerzett, legyen záloga jövőjének fejlődésének, virágzásának hazánk boldogságára, dicsőségére.“

Majd *Lengyel* István bemutatta a pénztári jelentést, amely a társulat házszabásának gazdasági oldalait világította meg. Kiemeljük a következőket: Alapító taval 11.957 koronával gyarapodott s most 285.243 koronát tesz ki, amelyből ingatlanokba fektetett eddig 127 ezer koronát. A forgóköze 80.132 korona bevétellel szemben kiadása 79.589 korona volt. A könyvtárú vállalatban 28.081 korona bevételből 19.938 korona kiadás volt.

Rith Arnold könyvtáros jelentése szerint a könyvtár állománya 1900. év végén 11.263 mű, 23.516 kötetben.

Beterjesztették ezután a választmány jelentését a házvetel ügyéről és a pályakérdésekről.

□ **Társadalomtudományi-Egyesület.** A társadalomtudományok művelésére ma egyesület alakult a fővárosban, amelynek célja azon közérzetet fölkelése s azon legkür megteremtése, amelyben a társadalmi tényezők működése üdvös gyümölcsöket teremhet. Az alakuló közgyűlésen, amelyet a Tisztviselők Országos Egyesületének palotájában tartottak meg, nagy számmal jelent meg az érdeklődő közönség, amelynek soraiban ott voltak; Gróf *Teleki* Sándor, *Puiszky* Ágost, *Véssy* József, dr. *Fayer* László, dr. *Lánczy* Gyula, dr. *Kovács* Gyula, *Hegedüs* Loránt, dr. *Kenei* Géza, dr. *Schächter* Miksa.

A gyűlést gróf *Teleki* Sándor nyitotta meg s fölolvasta dr. *Pikler* Gyula üdvözlő levelét, majd dr. *Somly* Bódog egyetemi magántanár fejtekte ki az egyesület céljait s hangsúlyozván, hogy az eddigi rokon

egyesületek szorosan szakszert munkásságuknál fogva nem lehetnek a szociológia, a tudományos politika és a jogbölcsélet fejecsedési központjai, ilyen központ megteremtésének szüksége mindegyre élénkebben mutatkozik, kéri az egybegyűlteket, hogy mondják ki a Társadalomtudományi Egyesület megalakulását. Az egyesület ezután elnökvé egyhangulag *Pulszky* Ágostot, alelnökké pedig dr. *Pikler* Gyula egyetemi tanárt és *Hegedüs* Loránt országgyűlési képviselőt választotta. Titkárok lettek: dr. *Somló* Bódog és dr. *Grätz* Gusztáv. Pénztáros: dr. *Lessner* Richárd. A választmány tagjai lettek: Dr. *Babarczy-Schwartz* Ottó, dr. *Balogh* Jenő, dr. *Bartók* József, *Beck* Károly, *Braun* Sándor, dr. *Concha* Győző, *Emmer* Kornél, dr. *Fayer* László, dr. *Hajós* Lajos, *Harkányi* József, *Hertzka* Tivadar, *Guttenberg* Pál, dr. *Illés* József, *Jankovics* Béla, dr. *Jászi* Oszkár, dr. *Jászi* Viktor, dr. *Kenedi* Géza, dr. *Kiss* Albert, dr. *Kolosváry* Bálint, *Komjáthy* Béla, *Kristóffy* József, dr. *Lánczy* Gyula, dr. *Molnár* Antal, dr. *Moravosik* Ernő, *Emil*, *Neményi* Ambrus, *Navrattil* Akos, *Rákosi* Jenő, dr. *Reichard* Zsigmond, *Szántó* Menyhért, dr. *Szladits* Károly, dr. *Szerényi* Sándor, dr. *Schächter* Miksa, gróf *Teleki* Sándor, *Ullmann* Pál, *Vámbery* Armin, dr. *Vámbery* Ruzssem, *Veigelsberg* Hugó, *Vészi* József, dr. *Wildner* Ödön, *Zigány* Zoltán.

A választás után *Pulszky* Ágost foglalta el az elnöki széket, bővebben fejtegette az egyesület céljait s körvonalazta annak szervezetét s működési körét. A gyűlés végén még *Vészi* József mondott köszönetet azoknak, akik fáradozásukkal az egyesület létrehozásán munkáltak.

○ **Testi nevelés a külföldön.** Nagyrédekü felolvasást tartott ma *Kovács* Rezső fővárosi tornatanár az ország közegészségügyi egyesületben, a külföldi testi nevelésről. A felolvasó, aki az állam és székesfőváros megbízásából anyagi és erkölcsi támogatás mellett a párisi kiállításon tanulmányozta a külföldi testi nevelési rendszerét, tanulmányutjáról szerzett tapasztalatairól írt értekezésében első sorban Anglia testi nevelési rendszeréről beszélt, ismertette az epsomi játékrendszert. Majd Svédország testi nevelését mutatta be. Ennek kapcsán érdekes különbséget tett a svéd tornázás és a svéd gyógytornázás között. A felolvasást a belga-francia-tornaszerek ismertetésével fejezte be. A felolvasáson jelen volt *Berzevics* Albert államtitkár is.

○ **A jász-kun kerületek a szabadságharó alatt.** Ilyen tartalmu kötetre hirdet előfizetést *Herendi* József, Szolnok vármegye levéltárosa, aki a bőven rendelkezésre álló eredeti adattörvények nyomán hű képét akarja adni a jász-kun kerületeknek a szabadságharóval való vonatkozásaiban. Sok, eddig fel nem kutatott részlet igér művében, amelynek megírása az a magasabb cél is buzdítja, hogy a nagy idők forrasmunkáinak számát gyarapítsa. A könyv ára három korona. Megrendelhető a szerzőnél Szolnokon.

EGYESÜLETEK.

(A **Vörös Kereszt-Egylet**) Budapest I. kerületi választmánya *Garancsy* Minály elnöke alatt tegnap tartotta az évi ülését, melyen *Osztoics* Mihályné elhunytával társalmuk dr. *Mazey* Sándornét, az eddigi társalmuk helyébe pedig dr. *Baross* Gyulánét választotta meg. Elhatározták, hogy 100 koronát fordítanak az I. kerületbeli szegények segélyezésére s ez összeget azzal bocsátják az I. kerületi előjáróság rendelkezésére, hogy rajta a népkonyhára szóló ebédjegyeket vásároljon s az inségben levő szegények között ingyen ossza ki.

(A **csángó-magyar egyesület**) ma igazgatóságai ülését tartott a központi városháza tanácstermében gróf *Teleki* Géza elnöke alatt. Elhatározták, hogy a főváros millenniumi alapítványának a kamataiból szánt díjak odaítéléséhez az egyesület segédkezzen fog nyújtani. Az alapítványról évenként két tanított jutalmaznak meg, akik a bukovinai csángó iskolában magyarul tanítanak. A Rök Szilárd-féle alapítvány kamatait az igazgató-tanács a gyoroki, hertelendi-falvai, székely-kevei és sándoregyházi lelkészek és tanítók közt osztotta ki. Kisebb összegeket osztottak azután ki dr. *Rényi* József főjegyző előadása alapján: a gyoroki iskolánál tanszerekre, a székely-kevei templomnak felszerelése kiegészítésére és a hertelendi-falvai templom-alapra. Az egyesület évi közgyűlését március hónapban tartják meg.

FARSANG.

(**Álaros bál az Operában.**) Az Operaház és Nemzeti Színház nyugdíjintézete javára az Operában február 9-dikén nagyszabású álaros bál lesz.

(**Protestáns-est.**) Hétfőn, február 4-ikén lesz a budai Korvin-téri Vigadó termében a szezon második protestáns estje. *Tordai-Grail* Erzsé, a kiváló recitátor szavainál fog, *Lipsey* Ádám felolvas, *Kozma* Andor saját költeményét adja elő, azokon kívül gondorka, zongora, ének, hegedű és karének teszi változatossá a szép műsort. Jegyek a budai ev. ref. lelkész hivatalában (II. Fazekas-tér 3.) és *Károlyi* György papírkereskedésében (Dorothy-utca 10.) kaphatók az estére.

(**Az Emke bálja Kolozsvárt.**) Kultúrörtnélmileg nevezetes bált rendez az Emke Kolozsvárt február 18-ikán a Nemzeti Színház összes helyiségeiben. Az erdélyi hazafias társadalom ugyanis, élén az arisztokráciával, magyar jelmez-bált rendez, amelyen eredeti viseletben és az akkori szokásokkal és dikciókkal bemutatnak egy XVIII. századbeli erdélyi főúri lakodalmat. Az érdekes kultúrörtnélmileg előadásához melynek tervét és szövegét dr. *Szűcs* Lajos egyetemi tanár állította össze, a főúri körök legkiválóbb tagjai vállalták szerepeket. A vizagalom előzőbb báró *Bánffy* Zoltánné szül. *Teleky* Erzsébet grófnő áll, kiváló szerepet foglal el a rendezésben gróf *Bethlen* Bálint országgyűlési képviselő is.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Aki a rendőrséget rágalmazza.** *Jámbor* Ernő nevéhez és korához éppen nem illő indulattal szorgalmazkodott a rendőri feljelentések mezején. A 62 éves, magot halló könyvküldő 1899. október 25-ikén azt a feljelentést tette a VI. kerületi rendőrkapitánysághoz, hogy az Uj-utca 41. sz. a. lakó *Treznó* Andrásné szerelimmal kereskedik, azaz kétes hírű leányokat tart lakásán. A feljelentés következtében a rendőrség nyomozást rendelt el. Ez alaptalannak találta a vádat. Kiderült ugyanis, hogy *Treznó* lakói, B. H. *Irma* és U. *Gizella* rendes keresetforrással bírnak, minthogy egy fényképszélnek vannak alkalmazva rendes fizetés mellett. Ezért *Zlinszky* Károly rendőrtanácsos, a VI. kerületi kapitányság vezetője, beszüntette ez ügyben a további eljárást s erről értesítette a feljelentő *Jámbor* Ernőt. Ez azonban nem nyugodott meg, 1899 november 11-ikén U. *Gizellára* vonatkozólag újabb feljelentést adott be *Rudnay* Béla főkapitányhoz. Ebben a feljelentésben *Jámbor* a következőket írta:

„Méltóztassék nem felületesen eljárni s az igazságon alapuló jelentést tenni, kivált midőn a nyomozással megbízott közeg semmiéle igazolványt sem látott.”

Erre a főkapitány újabb vizsgálatot rendelt el, de ez sem derített ki semmit.

Jámbor Ernő erre 1900. február 5-ikén két, másnap pedig egy beadványt intézett az főkapitányhoz, amelyben ezeket írta:

„A VI. kerületi kapitány jelentéséből egy szó sem igaz, mert az csak ámtásra készült. A VI. kerületi kapitányság emberei gyarapítják a gyanus helyeket mert az nekik jóvédelmez. Jó pénzért hazug jelentéseket küldtek a főkapitányoknak. A nyomozási iratok hamisak és *Zlinszky* Károly rendőrtanácsos megbízatában közvegi által tétvára vezetett.”

Rudnay főkapitány utasítására *Zlinszky* Károly rendőrtanácsos nyilvános rágalmazás miatt tett feljelentést *Jámbor* Ernő ellen, akit a törvényszék vád alá is helyezett.

Ma akarta tárgyalni ezt az ügyet a büntetőtörvényszék *Oláh* bíró elnöke alatt. A tárgyaláson azonban a panaszos *Zlinszky* Károly rendőrtanácsos betegsége miatt nem jelent meg, miért is a törvényszék dr. *Polyár* alügyész indítványára a tárgyalást elnapolta.

§§ **Szerencsétlenség a vadászatban.** A múlt év augusztus havában történt, hogy *Domonyi* István péceli földbirtokos egész nap szarvasra cserkészve a szomszédos *Loosod* pusztán erdőben, esteféle ledől pi-henni egy bokorban. Ugyanakkor ment ki szarvasra *Nagy* Benő loosodi birtokos. Utja arra vitte éppen, ahol *Domonyi* pihent. Ez meg azt hitte, hogy a várva-várt szarvas jön lővéssre és a homályban a kukoricásból kifelé törtető alakra rásütötte fegyverét. A fiók-sűrűre töltött ígverter eldördült hűk kiáltás követte, és ekkor vette észre, hogy szarvas helyett embert lőtt. A szerencsétlenségről nyomban értesítette az áldozat családja, aztán pedig jelentkezett a csendőrségnél. *Domonyi* gondatlanságból okozott emberölés miatt helyezte vád alá a pestvidéki törvényszék. A tárgyalást rendkívül érdekesítővé tették a tanak ellentmondó vallomásai az agyonlőtt *Nagy* Benő atyja pedig határozottan orgyikkossággal vádolta *Domonyit*. Kiderült azonban, hogy *Domonyi* és *Nagy* jó viszonyban voltak egymással, és hogy a szerencsétlenségben nem játszott közre rosszakarat. A törvényszék erre büntönek mondta ki *Domonyit* a gondatlanságból okozott emberölésben és két évi fegyházra ítélte. A királyi tábla ma *Szabó* János táblai bíró előadása alapján foglalkozott ezzel az ügygyel és a törvényszék ítéletét helybenhagyta.

TÁVIRATOK.

Báró Dipauli betegsége.

Gries, (Bozen mellett.) január 23. Az itteni lapok szerint báró *Dipauli*, volt kereskedelmi miniszter, akit egy műnehéni szanatóriumba ápolnak, nagybeteg. A volt miniszter fél szemvilágát már elvesztette és majdnem lehetetlenség a másik szemét megmenteni. Báró *Dipauli* nagyfokú idegességben szenved s azért folytonosan ügyelnek rá.

Frigyes császárné.

Berlin, január 23. *Kronberg*ből táviratolozzák, hogy *Frigyes császárné* rendelkezése egy futár a görög trónörökös párhoz utazik, hogy meghívja *Friedrichshofba*, mert az özvegy császárné egész családját maga körül akarja látni.

Köln, január 23. A *Kölnische Zeitung* közli, hogy *Frigyes császárné* állapota anyjának halála

következtében, amely mélyen lesújtotta a császárnét, aggasztóvá válik. *Rembert* tanárt táviratilag még a múlt héten *Kronbergbe* hívták. *Vilmos* császár *Londonba* való visszatérése után *Friedrichshofba* utazik.

Ferdinánd fejedelem bécsi látogatása.

Szófia, január 23. A hadügyminisztériumból sugalmazott *Telegraf* című lap nagy meglepődéssel ad hirt arról az egy óráig tartó fölöttébb kegyes fogadásról, amelyben *Ferdinánd* fejedelem *Ferenc József* királynál részvétel s azt mondja, hogy a király bemutatnata magának *Nikiforov* tábornokot, a bolgár hadügyminisztérium irodafőnökét és huszonöt percig beszélgetett vele katonai dolgokról.

A kínai bonyodalom.

Páris, január 23. A Havas-ügynökség jelenté Pekingből tegnapi kelettel: A követek ma tartott ülésükön elhatározták, hogy a közös jegyzékről felvilágosítást kérő jegyzékre csak akkor fognak válaszolni, ha a kínaiak elhatározásaikkal és tetteikkel bebizonyítják, hogy hajlandók az elfogadott feltételeket teljesíteni. Első feltétel a bűnösök megbüntetésé. A követek a főbűnösök megbüntetésének kérdésével foglalkoztak és későbbre tartották fenn maguknak azt a jogot, hogy *Csing* hereceggel és *Li-Hung-Csang*-gal tárgyaljanak a névze, hogy milyen feltételek mellett hajtsák végre ezeket a büntetéseket.

Páris, január 23. A Havas-ügynökség jelenté Pekingből 18-iki kelettel: *Sentingfan*-nál, egy napi járásnyira a francia csapatok táborától, 25,000 főnyi rendes kínai katonaság van összehívva. *Voyron* tábornok vizgáztart rájuk. *Pichon* francia követ, *Csing* hereceggel és *Li-Hung-Csang*-hoz érlely hangu levelet intézett, amelyben ezeknek a csapatoknak rögtönös szétoszlását követeli.

London, január 23. A *Standard*nek jelentik *Tiencin*ből 19-iki kelettel: Az oroszok vasárnap kiürítették *Tiencint*, de tegnap hirtelen visszahívták őket.

London, január 23. A *Reuter*-ügynökség jelenté *Tiencin*ből 18-iki kelettel: Az oroszok ma átadták a németeknek a sanhaikvani vasutat.

Róma, január 23. A *Stefani* ügynökségnek jelentik *Sanghaiból* tegnapi kelettel: *Ningpoban* ma kivégezték 11 kalózt, akiket olasz hajók fogtak el. A kormányzó köszönetet mondott *Candiani* tengernagyknak a hajózársnak tett szolgálatairól.

Ugyancsak a *Stefani*-ügynökségnek jelentik *Pekingből* tegnapi kelettel: A *Manusardi* őrnagy vezetés alatt álló vegyes olasz zászlóalj, amely e hó 18-án *Mahungba* és *Pingkusienbe* ment, hogy az ott főbuktant rablóbandákat szétverje, 24-ére várják vissza. A csapat jól van.

A bolgár kormányválság.

Szófia, január 23. A fejedelem elfogadta az *Ivanov*-kabinet lemondását és *Petrov* eddigi belügyminisztert bízta meg a kabinet alakításával. Az új minisztérium megalakulását még ma várják, mert a fejedelem Angliába utazik.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 23. *Hivatalos* körökben jelentik, hogy a *felzárlog-hitelbankokat* állami felügyelet alá helyezik és állami biztosokat neveznek ki az összes intézetekhez.

Páris, január 23. A tőzsde hivatalos lapja közli, hogy a francia tőzsdereform a szabad piac elvét kívánja megvalósítani.

New York, január 23. (*Terményfőzsde.*) (*Zárlat.*) *Gyapot*: *New Yorkban* helyben 9 7/8 (9 7/8). *Január*ra 9.45 (9.36). *Áprilisra* 9.21 (9.27). *New-Orleansban* helyben 9 7/8 (9 7/8). — *Petróleum*: *Stand white New Yorkban* 7.45 (7.45). *Stand white Philadelphian* 7.40 (7.40). *Raffined in Cases* 8.50 (8.50). *Credit Balances at Oil City* 1.27 (1.27). — *Zsir*: *Western steam* 7.70 (7.65). *Rohe* és *Brothers* 7.90 (7.90). — *Tengeri* irányzata szilárd. — *Január*ra 46 7/8 (47.—). *Márciusra* 45 7/8 (45 7/8). *Májusra* 44 1/4 (44 1/8). — *Buza* irányzata szilárd. *Piros ősi* helyben 80 7/8 (79 7/8). *Január*ra 79.— (78 7/8). *Márciusra* 79 1/4 (79 7/8). *Májusra* 79 7/8 (79 7/8). *Juliusra* 79 1/4 (79.—). *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 2 1/2 (2 1/2). — *Kávé*: *air Rio* 7. sz. 7 7/8 (7 7/8). *Jan.-ra* 5.40 (5.50). *Márciusra* 5.50 (5.65). — *Liszt*: *Spring Wheat* clears 2.65 (2.65). — *Cukor*: 3 1/10 (3 1/10). — *On*: 27.— (26.90). — *Réz*: 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 23. (*Terményfőzsde.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata szilárd. *Jan.-ra* 72 1/4 (71 7/8). *Márciusra* 74 7/8 (74 7/8). *Tengeri* irányzata szilárd — *Január*ra 37.— (36 7/8). — *Zsir*: *Január*ra 7.32 (7.25). *Májusra* 7.42 (7.35). — *Szaionna* short clear 7.25 (7.25). — *Sertészsuk*: *Január*ra 14.92 (14.85). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Ki hallott már ilyet?

Egy fűtyülő rigó,
— Ki hallott már ilyet?
A zöld lombok alatt
Látott egy madarat,
Egy szép, nagy madarat,
És beleszeretett.

A szép, nagy madár,
— Ki hallott már ilyet?
Egy siket-fajd vala,
Kit a rigó dala,
Szerelmes szép dala,
Hajh, meg nem ihletett.

S a fűtyülő rigó,
— Ki hallott már ilyet?
Bezengette a határt,
A feleltre várt,
Maga is néma lett.

Szávay Gyula.

— Viktória családja körében. Viktória egész életén keresztül egyszerűen jó, derék, tisztellett asszony volt. Szerető hitves, gyöngéd anya, gyermekeinek, majd később unokáinak és dédunokáinak dajkája-nevelője volt. De, bár egyenlően szerette valamennyit, kedvence mégis *Beatriz*, *her dear little Trix* volt s a hesseni fejedelem két legkisebb leánya, *Ivón* és *Alice*. S azért szerette a battenbergit is (mint ahogy a szt. jemesi udvarnál gnyusosan hívták), mert a herceg nagyon imádtá az ő dear little Trix-ét.

Mikor legidősebb leánya, *Lujza* hercegnő beleszeretett *Argyil* herceg fiába, *Lorne* márkiba, a királyból kezdve a forma kedvéért ellenkezett, de később, a házasság után, mikor az egész királyi család és az udvar megvetéssel beszélt a *fordorn* (elhagyott) márkiról, a királynő mindig megvédte. Erre vonatkozólag adomát is beszélnek. A *Her Majesty's Theater* egyik díszelőadása alkalmával az udvari párhelyben összegyűlt az egész család, csak *Lujza* hercegnő késett meg férjével, *Lorne* márkival együtt. Mikor a márkí nevével együtt megjelent, a walesi herceg ridegen fordult feléje;

— Ez a páholy az angol királyi család számára van fénntartva.

— Hát én nem tartozom a családhoz? — kérte a márkí zavartan s mélyen megsértve.

— Igen, a *hannoveri* családhoz — mondá a walesi herceg, vállát vonva.

1887-ben a királyi család *Wight*-szigetén tartózkodott *Osborne-House*-ban. A német császári család is odantazott látogatónak. Pár nap múlva az egész család kőjutást tett a tengeren az *Albert* királyi jaktón, de *Lujza* hercegnő és *Lorne* márkí egy kis gözösön kü-

vette őket, mely *Southampton* és *Cowes* közt közlekedik. Ekkor is a királynő vetette közbe magát, leküzdötte a többinek ellenszenvét s kivitte, hogy leányának a férjét végleg beveggyék a királyi családba.

— Az új angol király gyermekkorából. *Albert* *Eduárd* herceg nagyon csintalan, pajkos fiu volt. Őt esztendősen lehetett, mikor egy alkalommal nevelője, miss *Eliza*, valami csinájért megfeddte őt. A gyerek visszapattogott: neki senkise parancsol, mert ő walesi herceg. A miss erre *Albert* herceget, az atyját keresi föl s kéri, hogy intse meg a fiát. Az atya előjön, egyik kezében a bibliával, a másikban pálcikával. A bibliából ráolvas a példabeszédekéből, hogy az atya engedetlen fiát fenytse meg: azután térdére lektette fiát, ennek nadrágát, melyben a walesi herceg is benne volt, a fiu sikoltozásai közt jól kiporozta; aztán szögletbe állítván így szól:

— Addig itt maradsz, míg a miss meg nem enged, hogy innen kijőjj!

Kévéssel ezután a kis *Ede* szüleivel a *Wight* szigetén mulatott. Egyszer a kis herceg magányosan kimegy a tenger partjára s látja, hogy egy halászfű a sapkájába szines kagylókat szed össze. *Ede* odamegy fölrugja a sapkát, hogy a kagylók tova gurulnak. A halászfű ráörmed a pajkos urfira: „ne bánts a sapkám, mert nyakonütök!” s újra összeszedi a szertegurult kagylókat sapkájába. A kis *Ede* csak azért is újra fölrugta a kagylóteit sapkát. Ekkor az erősebb halászfű neki ment a királyfiúnak s ugyan csak elődöngötte. A megvert fiu ordítva fut annyáig panaszra, az anya előhívta a halászfűt, és szembe-sítve őt a maga fiával elmondta a történet dolgot. A királyné azt mondja:

— Jól tetted!

Aztán fiához fordulva:

— Te meg tanuld meg ebből, hogy ne bánts a másót!

Igy nevelték az angol királyt.

— A váratlan zuhany. Mintegy hatvan évvel ezelőt, az akkor még nagyon fiatal királynő anyjával, a *kenti* hercegnővel, látogatáson volt a *devonshirei* herceg egyik birtokán. A két hölgy egyik nap nagy sétát tett a parkban s pár órai andalgás után ugyan csak elfáradt. Nagy örömmel vetek tehát észre egy bájos kis filagóriszerű kertiházat, amelynek nyitott ajtaja csábítóan bivogatta a fáradt sétálókat. Beléptek. Kedves szobácska volt; körös-körül a fal mentén puha karosszékek ígértek édes pihenőt. *Viktória* királynő elégtelen dől az egyik karosszékre s a sokkal természetesebb *kenti* hercegnő pedig a megkönnyebbülé s sóhajával követte leánya példáját. Mintegy varázslatos módon egyszerre csak szökőkút kezd játszani a szoba közepén, a mennyezetről vékony sugarakban szökellik le a víz, s egy pillanat múlva a királyi hölgyek sí-

koltozva menekülnek a lugasból. Ő királyi fensége a *kenti* hercegné ugyanis terjedelmének egész nyomtatékoságával dől le a székre s lepatantotta azt a titkos rugót, melynek nyomása alatt a kertiház zuhanyszűrdővé változott. A *devonshirei* herceg viaszalhatatlan volt, amikor megtudta, hogy az ő kis tréfiájának milyen kiváló áldozatai voltak, a királynő azonban jóízűen kacagott a kalandon. Sőt még aznap este sétára hívta *lady Cust* udvarhölget, akit alattomos örömmel esalt be a kertiházba, ahol a szintén természetes hölgyön ugyanaz a tréfa esett meg, mely előbb a királynőn.

— A szerény herceg. Mikor *Albert* herceg eljegyezte *Viktória* királynőt, *Landsdowne* márkí miniszter-társai megbízásából bizalmasan megkérdezte a herceget, hogy mekkora összeget akarna a saját civilisztájára. *Albert* herceg, aki ekkor még csak tizenkét éves volt, megaravodva mondta, hogy atyjának, *Koburg* hercegné, évi jövedelme százhuszezer forint, de mivel Angliában az élet drága, neki is kellene mintegy száz-ezer forint. A miniszter mosolygva felelt, hogy bizza a dolgot a parlamentre. Ez csakugyan hatszázezer forint évi civilisztát szavazott meg s e mellett ezred-tulajdonossá s a *St.-James-park* felügyelőjévé tették, melyek jövedelmező címek, úgy hogy *Albert* herceg jövedelme Németország sok uralkodójáét feülhaladta.

— *Viktória* és a pástor. Fialat korában a királynő egyszer *Balmoral* közelében a mezőn festgetett. Egy parasztsuhanc vetődött arra, aki skót dialektusban rákiáltott a királynőre, hogy siessen félre az utból, mert nyájának kell a hely. A királynő ügyet sem vetett a goromba ölszólításra.

— Hallo, leddies, wull ye gang? — kiáltotta torkaszakadtából a pástorgyerekek és nekijátta a nyáját a királynőnek.

— Nem tudod, kivel beszélsz? — kérdezte tőle a királynő udvarhölgye.

— Nem tudom, de nem is vagyok rá kíváncsi. Elég az hozzá, hogy ez az ut az én nyájam számára való.

— No, de a nyájad csak helyet fog engedni az angol királynőnek?

A legényke végigmustrálta a nyugodtan ülő királynőt és meglehetősen fitymáló hangon mondotta:

— Hm, királynő? Bizony akkor másképpen is öltözködhettek, hogy mindjárt meg lehessen tudni, kicsoda.

És mormogva tovább hajtotta nyáját.

— A walesi herceg a zálogházban. Nem szabad megvetőleg nézni a zálogház törzsvendégeire, mert bizony oda téved néha közéjük még olyan nagy ur is, mint az új angol király. Nem mostanában esett ez meg vele, de régebben, nem sokkal a német-francia

— No tessék! szolt magában *Vaszilij*. Bizonyára a miatt az átkozott utlevél miatt.

Ennyiben igazra volt.

Különös egy feje volt ennek a *Vaszilij*nek. Ha minden fontolgatás nélkül eszelekedett, akkor még a legbonyolódottabb helyzetekből is bámulatos ügyességgel és lélekjelenlétel vágta ki magát. Ha azonban különösen okos akart lenni s tanulmányozni, fontolgatni kezdett, nem egyszer „zavarta össze gondolkodása az eszt” s ilyenkor gyalázatosan furcsa és ostoba dolgokat követett el.

Ilyen különös logikai tollhibát követett el, amikor az új menedéket berendezte. A hamis utlevél, amelyet *Dubravnikban* kapott, nem nyarta meg egészen tetszését.

Az utlevél bizonyosságát tett arról, hogy bizonyos képeletbeli fiatalember, névszerint *Onesime Pavluk*, a másodrangu tanfolyamok végzetével magasabba keres felvételt. Ez kissé urias utlevél volt, s *Vaszilij* nagyon bölesen közönséges ember, valami kézműves vagy házaló szerepét akarta játszani.

Miután kellőleg kikérte „felsőbb böleségének” tanácsát, elhatározta, hogy egy kis vakarással megigazítja az utlevelet. *Vaszilij*, mint minden kézi ügyességben, rendkívül jártassággal birt az utlevelek „gyógyításában” is. Kitérülte a kellemetlen „magasabb”-at és tökéletesen olyan tintával és irással, mint az okmány hátralevő része, szerény „alsóbbat” tett a helyébe. A műtet legnagyobb meglegődésére sikerült.

Amikor társainak elmondta böles tettet, *Andrej* hangosan kacagni kezdett. Szerinte tökéletesen elrontotta az utlevelet a javítással. Merő ostobaság, hogy felsőbb fajta tanfolyam elvégzése alsóbb látogatására jogosítson valakit.

Vaszilij bámulata ejtette e megjegyzés természetessége, amely neki egyáltalán fel nem tűnt. Hanem barátai azzal vigasztalták, hogy a dolog megtörtént s már egy sem lehet rajta változtatni.

(Folytatása következik.)

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Irta: STEPNJÁK.

453

— Persze, hogy barátom, felelt *Andrej*, s tekintetük egy pillanatra találkozott. Aninko arca elsötétült. Sötét szemében ellenséges, szinte gyűlöletes tűz csillogott.

— Nem igaz, te szereted! — szolt majdnem kiáltva és eltaszította magától karját.

Andrej haragosan elfordult. Mi joga van, gondolta, ennek a lánynak kémlélni legrejtettebb titkai után? Tekintetük egy pillanatra kivont kardként kereszteződtek. Hanem *Andrej*, kitől az első támadásnak kellett volna kiindulnia, elfordítá fejét.

Hallgatva mentek néhány lépésnyire. Arca, amikor újra ránézett, már nem volt haragos, csak végtelen szomorú.

— Nos . . . igen, szeretem, szolt. Meg vagy elégedve?

— Es ő, ő szeret téged? — szolt halkán, lehajtott fővel a leány.

— Ha éppen tudni akarod, nem szeret.

A leány még jobban lehajtá fejét s ernyőjével valami homokszemet kapart le cipőjéről.

— De miért? — szolt végre felegyenesedve.

Hangjában annyi áruló melegség és naiv csodálkozás volt, hogy *Andrej* önkéntelenül is mosolygott.

— Az aligha lehet érdekes rád nézve, — szolt szeliden. Egy dolgot azonban tudnod kell Aninkó s azt akarom, hogy soha arról meg ne feledkezz, — szolt — azt ugyanis, hogy egy élő lénynek sem mondtam meg azt, amit neked.

— Még neki sem?

— Ő, ő a legeslegutolsó, kinek erről szólnék . . . De ne beszéljünk erről tovább. Szókratnai vittél s nem kihallgatásra s ehhez kell magunkat tartanunk.

— Hogyne! — kiáltott fel a leány s mosolygó arcát felemelve hozzá, örömmel nyújtja neki karját. — Bárcsak tehetném — tette hozzá halk hangon.

— Mondd meg *Zinának*, hogy *György* indítványára mellett szavazok, — fejezte be *Andrej* üzleti hangon.

Alig távoztak el, amikor *Vaszilij* megérkezett. Nagyon örült, hogy *Andrej* elment. A séta az ő gondolata volt s meg volt győződve, hogy üdvös hatással lesz *Andrejre*; *Vulics* a legjobb társ volt felvidítésára. *Vaszilij* mindezt a legnagyobb benső melegeggyel gondolta el, amely talán nem volt ment egy kis irigységtől is. Oly élesen elképzelte az élvezetet, melyben *Andrej* helyén részesült volna!

Vaszilij faragatlan, durva külseje mellett igen érzékeny szívű volt. Számtalanszor volt már szerelmes, de mintegy predestinálva volt a reménytelen szerelemre. Mindig rosszul választotta meg szíve hölgyét. Lénában a hideg hozzáférhetetlenség volt az, a mi megragadta. Szíve legmélyén még mindig hű volt hozzá. Hanem az utóbbi időben hogy, hogy nem, arra a felfedezésre jutott, hogy *Vulicsot* legalább is oly reménytelenül szerethetné, mint *Lénát*. Még nem volt ugyan szerelmes a leányba, de már kezdett róla álmodozni, s kezdett apró figyelmességet irányában tanusítani, melyeket azonban a leány soha sem vett észre.

Most is közeli jöveteléről álmodozott. A hosszú séta után alkalmasint felnéz egy eszébe tétra. *Vaszilij* az asztal mellett ült és melázza hallgatta a szamovár lágy zsongását, amikor egy ajtó hallott becsapódni, azután pedig folyton közeledő lépekét zaját. Felkelt és ajtót nyitott. De azok helyett, akiket várt, egy szálas rendőrtisztelt találta magát szemben. A szobaasszony ijedségtől sápadt arca tűnt fel mögötte.

háboru befejezése után, amikor Teesdale tábornok kíséretében meglátogatta, akkor természetesen még mint walesi herog, a szedáni oszteret. A legszigorubb inkognitóban utaztak, mert félték, hogy kiletőknek híre menővön, ottjártukat arra magyarázhatnák, mintha triumfálni jött volna a herceg sógorának a diadala helyére. A francia érzékenység az angolokkal szemben ugyis potenciált. Amikor eltávozban Szedánból, ki akarták fizetni a szállodai számlát: kellemetlen meglepetés érte őket. Sem a tábornoknál, sem a hercegnél nem volt elegendő pénz. Táviratotni nem akarták, mire az udvarhölgyek ijedten néztek egymásra, egyikük pedig megütközve szólt:

— **A királynő lámpája.** Egy este Viktória királynő több udvarhölgy társaságában ült a Drawing-Roomban, amikor a legközelebb álló lámpa füstölni kezdett. A királynő sajtókezüleg csavarta lejobb a lámpa belét, mire az udvarhölgyek ijedten néztek egymásra, egyikük pedig megütközve szólt:

— Miért fárad feleséged maga vele?
 A királynő jószágos mosolylyal így felelt:
 — Nagyon egyszerű okból. Ha felhívtam volna az önök figyelmét arra, hogy a lámpa füstöl, akkor valamelyikük bizonyára csempetget volna a komornyiknak, ez aztán egy másik szolgálval tudatta volna, hogy a királynő lámpája füstöl és így tovább, míg nem akadt volna egy szolga, aki a lámpa füstölő belét lecsavarta volna. Ez alatt az idő alatt a lámpa szépen tovább füstölt volna. Én tehát jobbnak láttam, hogy sajtókezüleg elejét vegyem a bajnak.

— **A rózsaoajról.** Egész Európának egyetlen országa van, amely nagyban foglalkozik rózsatermeléssel, ez: Bulgária, amely tavaly mintegy százötven ezer uncia rózsaoajat szállított külföldre; ez a szám azt bizonyítja, hogy évek óta nem volt oly jó a rózsatermés Bulgáriában, mint tavaly. A rózsaoaj-nagykereskedők kibaszálják ezt a kedvező körülményt és oly mennyiséget vásároltak össze, hogy szükségleteiknek fedezését két-három évre biztosították. Ennek az lett az eredménye, hogy a rózsaoaj ára uncianként husz banival felszökött, és így azok a kereskedők, akik még nem vásároltak be, drágábbon fizették meg. Most ismét olcsóbb lesz az olaj, mert Kazanikban a bolgár rózsatermelés főhelyén körülbelül negyven ezer uncia készlet van, amelyet még a legközelebbi rózsaszüret előtt kell értékesíteni. A termelők a gyároknak tíz-tizenkét banifért adják el a rózsalevet kilogrammjáért. Ezek szintén ily lenyomott áron adják el a közvetítőknek, akik aztán a tiszta rózsaoaját kilogrammonként négyszázhatalvan koronáért árusítják: a mi még hallatlan olcsó árfojam. Bár a bolgár kormány szigorúan örökdi, mégis történeken hamisítások.

A bolgár rózsaoajon kívül még két másminőségű kerül a piacokra: az egyik fajta a szárszországi Militz község termeli, a másik termelését a spanyolországi Chinchillában üzik. A szárszországi olaj zöldes-sárga színű és rendkívül finom illata van, amely azonban egészen különbözik a bulgáriaitól, a spanyol rózsaoaj fényes barna színű, mint a sherry, és egészen más illata van, mint az előbbieknél.

— **Az alagutak szellőztetése.** Az alagutak levegőjét az áthaladó gőzmozdonyok fűtése következtében keletkező égés-termékek ártalmassá teszik; tehát nem az oxigén hiánya káros, mint az rendszeren az elhasznált levegőben szokott lenni, hanem a szén-sav- és szén-dioxid-tartalom teszi a levegőt rosszá. E bajon eddig természetes szellőzéssel, aknában gyújtott tűzzel, segítettek. Használtak a mozdonyok fűtésére tiszta kocszt, vagy ujjában petróleumot is a szén helyett. Mindezeknél azonban tökéletesebb a mechanikai szellőztetés. E módszerben hatalmas méretű ventilátorok hajtanak iriss levegőt az alagutba tíz-tizenöt kilométer óránkénti sebességgel. Ilyen berendezést legelőbb a Szent-Gotthard alagutban állítottak föl. Fokozódó forgalomban ez a berendezés sem fog megfelelni s akkor a gőzüzem abbahagyásával csakis villamos vontással lehet majd alaguti levegőt tisztán tartani.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

— **A leleplezett hipokrizis.** A magyar borkereskedés tönkretételének főrszesei a leleplezett borhamisítások mellett az osztrák borkereskedők rendszeres rágalmai voltak. Az osztrák konkurencia évek óta pusztította csúszlód hazudozásokkal a magyar bor büszke hírnevét a külföldön, annyira, hogy szinte nemis volt már szükség a tényleg megtörtént néhány

borhamisítási esetből kerekedett szertelen hajszára, hogy tökéletesen kitéljék az egyik híres magyar bork becsülete. A borhamisítások aztán persze hogy kapóra jöttek nekik. Munkájuk be van fejezve: a külföldön ma egy csepp magyar bort alig lehet elhelyezni. De most megjött a nemezis. Nemrégiben egy röpirat jelent meg, amelyben a legnagyobb bécsi borkereskedő-cégeket, többek közt a Franz Leibnrost & Söhne, továbbá a Römer és Spitzer Kornél cégeket borhamisítással vádolták. A röpiratban speciálisan Spitzer Kornélt, aki vezetőszerepet játszik a bécsi borkereskedők körében, azzal vádolták, hogy kémkedő szolgálatokat teljesít és az ellenörző közegeket ráusítja a neki kellemetlen versenytársakra. A cégek sajtóperit indítottak és a törvényszék, megengedve a cikk állításainak bizonyítását, fölmentette a bepanaszolt hírlapírót, vagyis erkölcsileg elítélte a panaszosokat. Ez volt a kezdete a hipokrizis leleplezésének. Ezeket az eseteket minden káröröm nélkül ugyan, de nagy elégtétellel jegyezzük fel, mint annak a csattanós bizonyítékait, hogy mekkora erkölcsi alapja volt a magyar borkereskedés becsülete ellen indított hajszának, amelynek ilyen szerzői voltak. Legyen ez egyuttal peldaadás arra is, hogy óvatosan vizsgáljuk meg ne csak azt a forrást, ahol a borunkat vásároljuk, de azt is, ahonnan az információinkat merítjük. Bort csak attól vegyünk, akiről meggyőződünk, hogy tiszta a bora, hitelt csak annak adjunk, akiről tudjuk, hogy tiszta a lelkiismerete.

— **A magántisztviselők törvénye.** Mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták a kereskedelmi alkalmazottak annak a törvényjavaslataknak a tervezetét, amelytől jogok igényeik kielégítését remélik. Ma Aradról levelet kaptunk, amely lelkesen szól arról a hírláról, amelyet a magyar kereskedelmi alkalmazottak Hegedűs Sándor íránt az egész országban éreznek. A levél írója a tervezet két pontjára a következő figyelemreméltó megjegyzéseket is teszi:

Van a törvénytervezetnek a többek közt egy 8-a, amely az alkalmazottak 10. száz., esetleg huszonöt éves szolgálatát bizonyos összegű végkielégítéssel jutalmazza. E szakasz kiindulási pontja kétségkívül üdvös, de a gyakorlati életben aligha valók be, mert példának okáért, ha az alkalmazottak tízedél estendeig szép egyetértésben szolgálnak főnökük és éppen a tízedik estendő küszöbén lényegtelen differencia merül fel közöttük, az alkalmazottat azért elbocsátják; tehát elesik a jutalomra rászolgalt végkielégítéstől. És a főnökök — tisztolat a kivételnek — sem idegenkednének a közeledő terminus előtt való összekapástól, mi nekik megérné a fáradságot.

A bírságolás szakasza sem állhatna meg, mert e rendszer beláthatatlan egyenlenségeket okoz. E helyett sokkal üdvösebb és humánusabb intézménynek vélem a kötelező állami nyugdíjbiztosítást, amelyre az alkalmazottak és főnökök aránylagos befizetései rövid idő alatt megteremtenék a szükséges alapját. Ezzel megteremtenék az egész társadalmi osztály existenciáját.

— **A m. kir. szabadalmazott osztályorszjáték-részvénytársaság** ma tartotta meg III. rendes közgyűlését Lónyay Albert elnöksége alatt 18 részvényes jelenlétében, akik összesen 5034 darab részvényt helyeztek letébe. Az előterjesztett mérleg és az 1900. évre szóló üzleti jelentés jóváhagyatván, elhatározták, hogy részvényenként 98 koronányi osztalékot fizetnek, amely már e hó 24-étől kezdve kifizetésre kerül. Az igazgatóságának és a felügyelő bizottságnak megadták a lementést és ezután az igazgatóság tagjai 6 évre egyhangulag megválasztatták: Herrenschildt Alfréd, Kirchheim J., Lilienfeld Róbert, Lónyay Albert, Schaller József, Scheidecker Leó, Schwarzschild Bertram, Stein Armin és Tolnay Lajos. A felügyelő-bizottság eddigi tagjait egyhangulag újból megválasztották. Egy részvényesnek a folyó üzletmenetre vonatkozó kérdésére az igazgatóság nevében kijelentették, hogy a VIII. sorsjátékra való aláírások, épp úgy mint az előbbi sorsjátékoknál, tuljegyessel végződtek és hogy a f. évi május havában kezdődő VIII. sorsjátéknak mind a százezer sorsjegye a folyó üzlet körében szilárd elhelyezést talált. A közgyűlés a folyó üzletnek e kedvező menetéről szóló jelentést megelejtéssel vette tudomásul.

— **A Magyar Fővárosi Malomgyesület** ma megyeri Krausz Lajos királyi tanácsos elnöksége alatt ülést tartott, melyen legelőbb a Fiumén át való liszt-kivitelt emelésének kérdésével és az ez irányban javaslatba hozott intézkedésekkel foglalkozott. Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársasággal a tengerentúli kivitelt megállapított megállapított megegyezést az egyesült végleg jóváhagyta. — A juttvárosok kartellej központi elárúsító irodát szándékozik szervezni, mely szándékkal szemben az egyesület megjelölő ellenmentéskedek tételt tervezi. — Az ülés elején Schrecker Izidor, a Concordia Gőzmalom Részvénytársaságnak vezérigazgatója ez állástól való megválasztása következtében elbocsúzott kartársaitól és rokonszenves ovációkban részesült.

— **A Budapesti Kereskedelmi Testület** Huni Tivadar elnöksége alatt ma tartott igazgatósági ülésén több folyó ügy elintézése után a kereskedelmi alkalmazottak szolgálai viszonyainak szabályozásáról szóló

törvényjavaslattal foglalkozott. Több testületi tag egy rendkívüli közgyűlést egybehívását kérelmezte, ezért az igazgatóság mai ülésén csak általánosságban azokat a propositiókat tárgyalta, amelyeket a közgyűlés elő fog terjeszteni.

— **Bosnyák-hercegovinai államvasutak.** A december havi forgalomról a bosnyák-hercegovinai vasutak a következő kimutatást teszik közzé:

Időszak	Szállított személyek		Bérelt 1899-ben koronákban		Különbözet
	férfiak	áruak tonnákban	koronákban	koronákban	
Jan. 1-61					
nov. 30-ig	1.115.017	767.314	5.576.573	5.109.487	467.086
Dec. 1-61					
dec. 31-ig	73.115	68.274	452.653	309.349	143.304
Összesen	1.188.126	835.588	6.029.226	5.418.836	610.390

— **Szeszárak.** A kontingens nyersszesz ára Budapestén 42.— koronában, 42.50 koronában áruban, Bécsben a nyersszesz ára 41.60 koronában pénzben, illetve 41.80 koronában áruban.

— **Budapesti sertes-konzumvásár.** A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székely-úvárosi sertes-konzumvásár árjegyzése 1901. évi január 23. Készlet 1310 darab. Érkezett 1000 darab. Összesen 2310 darab. Eladott 1400 darab. Maradt 910 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 78—82 koronáig, 320—380 kigr. sulyban 82—86 k.-ig. Öreg nehéz páronkint 400—500 kilós 80—86 koronáig, Malac 50—100 kgrig —80 korona. A vásár lanya.

A budapesti gabonapözsde.

Budapest, január 23.

Kedvtelen hangulat mellett néhány ezer méter-mázsa buza került forgalomba, néhány fillérrrel olcsóbban. — Rozs 2½—5 fillérrrel olcsóbb; nehezen elhelyezhető.

Eladott:
 Buza, Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 89 l., 150 mm. 79 k. 7 K. 82½ l., 160 mm. 78 k. 7 K. 75 l., 600 mm. 78 k. 7 K. 72½ l., 100 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 l., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 l., 300 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 55 f., Pestvidéki: 500 mm. 78 k. 7 K. 57½ f., 500 mm. 78 k. 7 K. 55 f.
 Bácskai: 300 mm. 73 k. 7 K. 10 f.
 Raktári: 500 mm. 75 k. 7 K. 25 f.
 Bányági: 250 mm. 76 k. 7 K. 45 f.
 Hajdu-Doroghi: 5500 mm. 77 k. 7 K. 45 f.
 Mind három hónapra.
 Zab: 100 mm. 5 K. 95 f.
 Készpénzfizetés mellett.

A készrú hívalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	50 kilogramm áron		Kilós	50 kilogramm áron	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavideki	6	76	7,36	1,45	79	7,76
"	"	75	7,45	2,50	80	7,85
"	"	77	7,69	7,70	81	—
"	"	78	7,69	7,72	82	—
Fehérmezei:	75	7,25	7,45	7,0	7,75	7,85
"	76	7,45	7,55	80	7,85	7,95
"	77	7,50	7,70	81	—	—
"	78	7,56	7,76	82	—	—
Pestvidéki	75	7,20	7,40	7,0	7,65	7,75
"	76	7,36	7,45	80	7,75	7,85
"	77	7,50	7,60	81	—	—
Bányági	74	7,30	7,40	78	7,7	7,85
"	75	7,40	7,50	79	—	—
"	76	7,50	7,60	80	—	—
"	77	7,60	7,70	81	—	—
Bácskai	78	7,30	7,45	78	—	—
"	74	7,35	7,45	79	—	—
"	75	7,50	7,65	80	—	—
"	76	7,55	7,65	81	—	—

Egyéb gabonafélék	Kilós	50 kilogramm áron	
		K.-tól	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70—72	7,15	7,20
" másodrendű	—	7,10	7,15
Arpa	50—52	6,10	6,20
" éretni való	62—64	—	—
" sörözéso való.	64—66	—	—
Zab	39—41	5,80	6,00
Tengeri	6	4,95	5,05
Repece	új képosza	—	—
"	bánási	—	—
Köles	—	6,10	6,20

— **A határközvetítő irodájának a következő kérések történetek:**

Buza áprilisra	7,51—7,50
Buza októberre	7,61—7,60
Rozs áprilisra	7,55—7,56
Rozs októberre	7,55—7,56
Zab áprilisra	6,03—6,05—6,07
Tengeri másusra	5,03—5,04
Repece augusztusra	—

— **Déli egy órakor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:**

Buza áprilisra	7,50	7,51	7,51
Buza októberre	7,60	7,61	7,61
Rozs áprilisra	7,34	7,35	7,35
Rozs októberre	7,56	7,57	7,57
Zab áprilisra	6,05	6,06	6,06
Tengeri másusra	5,02	5,03	5,03
Repece augusztusra	12,75	12,85	12,85

— **Délután fél 5 órakor zárul:**
 Buza áprilisra 7,52—7,53
 Buza 1901. októberre 7,63—7,64
 Rozs áprilisra 7,36—7,37
 Rozs októberre 7,56—7,57

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
Pollininé Bianchi Bianca vendégfelléptével.
Először:
Sarolta.
Vig opera 3 felvonásban. Zenéjét szerzte Erkel Ferenc. Szövegét írta Czanyuga N.
Személyek:
Géza Broulik Egy követ Mihályi
Sarolta P. Bianchi Uros Kornai
Gyula Takáts 1. paraszt Gábor
Belus Várady 2. " Strézs
Orditó Hegedüs 3. " Ney B.
Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
H ó f e h é r k e.
Regényes színdarab 3 felvonásban, előjátékkal. Írta Bródy Sándor.
Személyek:
Balassa Császár Heléna Márkus
Hofenörke Török A fekete ruhás
Óreg tiszeletes Gabányi hölgy Maróthy
Kis tiszeletes Rózsahégyi A barát Gyenes
Az orvos Újházi Szolgálo Györgyné
A felesége Rakosi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
Először:
A postás flu.
(The messenger boy).
Operett 5 képből. Szövegét írták: James T. Tanner és Alfred Murray. Fordították: Saigó Ernő és Mérei (Merkl) Adolf. Zenéjét szerzték: Ivan Caryl és Lionel Moncton.
Személyek:
Punchestown Mátra Bang, postásfü Sziklai
Hooker pasa Molnár Nóra Szoyer I.
Cosmo heri Giróth Daisy Dóry M.
Cive Radnor Palásthy Lady Punches Sziklainé
Pott kapitány Ráthonyi Mistress Bang Margó Z.
Stokhs, tanár Boros Rózsaszeleány Rózsza Lili
Tudor, bankár Vidor Lady Winifred Varga A.
Naylor kapitány Kardos Cecile Gover Gombaszögi
Gascogne Beóthy De Fleury Fűredi
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
A titkos rendőr.
Hohózat 3 felvonásban. Írta: Antony Mars. Fordította és átdolgozta: Heitai Jenő.
Személyek:
Bricard Hegedüs San-Galetto Szerémy
Cyprienne Kalmár Mazurka Berzétei
Fitozel Gál Pidoz Vendrei
De Mergency Pécsi P. Bornieho Gyöngyi
Gotières Bihari Cabassol Szathmáry Győző
Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
Pálmay Ilka asszony mint vendég.
Nebántsvirág.
Énekes színmű 4 felvonásban. Írták: Melhae és A. Millaud. Fordították: Erva Lajos és Rákosi Viktor. Zenéjét szerzte Hervé.
Személyek:
Flavigny Pálmay Szinigazgató Ujvári
Chateau Németh Rendező Nagy
Champfatreux Németh Rendező Nagy
Celestin Szerdahelyi Róbert Kalocsai
Corinna Vidorné Loriot Solymosi
Apácafejéd. Siposné Lydia Harmat
Kezdeté 7 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
1848. A szabadságharc története.
Írta: Hentaller Lajos.
Kezdeté 1/2 órakor.
VÁR-SZÍNHÁZ.
Csütörtök, 1901. január hó 24-én.
Alfonz ur.
Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Dumas Sándor. Fordította Paulay Ede.
Kezdeté 7 órakor.

Hétfőn, január 28-án, a Royalteremben
LINDH
MARCELLA EGYETLEN DALESTÉLYE.
Jegyek kizárólag MERY BÉLA zeneműkereskedésében Andrássy-ut 12. Telefon.

Somossy Mulató
(Nagyvezető-utca).
Albrecht Ferenc, igazgató.
Pénztárnyitás 7-kor, a nagy műsor miatt kezdete 1/2 ór.
Fregoli
vendégjátékának visszavonhatatlan utolsó hete
leszállított helyárrakkal.
Ma pontban 1/2 ór-
kor:
„A becsületesség.” Színpadon szerkesztett újsg. 1 felv. 9 személyben, előadja: FREGOLI UR.
Fregoli hófű műsora: Holnap péntek, január 25-én: 9 óra 23 perc. Színpadon, január 26-án: Mimi. Vasárnap délután 1/2 ór-
kor Fregoli vendégjátéka, mérleket helyárrakkal egész új műsora.
Továbbá: 8 óratól 1/2 óráig
Uj számok!
Jones Edgar
Alfarabi Sadi
Rappó-nővérek
Carro Pál
The Kurakins
Még Európában nem látott!

Armin József és Käthe
parodisták „Matthias Zoro-Géne” című paródiában.
A téli kert kávéházban este, reggel 5 óráig.
Jegyek kaphatók a Mulató napali pénztáránál 9—1 óráig és délután 3-tól és este a pénztáránál, ugyanint Weiss A. nagytűzde Károly-körút 26., tűzde Andrássy-ut 38. és 26. számnál egész napon át.

FOLIES CAPRICE.
Ma:
„Blonde Bestien.”
„Ő nem tud franciául.”
Mundi Rosenkranz auf der Hochzeitsreise.

Cigányzene reggeli 5 óráig a pompás télkertben.

Diszes ingaórák
5 évi jótállás mellett
részletfizetésre kaphatók
Polgár Kálmán
óras- és ékszer-üzletben
Budapest, Erzsébet-körút 29. sz.
Videkre árjegyzék bérmentve.

A legújabb **butor-albumunkat** több mint 400 képpel 25 kr. beutóval ellenében bérmentve küldjük. Bevásárlás esetén a beküldött 50 fillért visszatérítjük.

BUTOR
a legújabb választékban.
szolid árak mellett a leggyorsabbított a legfinomabb, kizárólag jó minőségben.
Kétszáz minta szoba közben raktáron, valamint egyes butordarabok is.
VARGA MIHÁLY és TÁRSAI
magyar butor-ipar-társasága
Belváros, Koronaherceg-utca 2. sz. Gyógy-tér sarok.

SALAMON ÖDÖN:
VÖRÖS
ÉS
FEKETE
(Montecarlói tanulmányok)
című könyvének II-ik kiadása még kapható.
(Az első kiadása néhány nap alatt fogyott el.)
Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában.
Ára 2 korona 50 fillér.

Képes levelezőlapok
a legkedveltebb budapesti színésznők brom-elzst kivitelű arcképekkel díszítve.
Páratlan szép gyűjtemény. Érdelt megjelent 4 sorozat. Egy sorozat 12 db-ot tartalmaz, ára bérmentve ajánlott külföldre 1 frt 90 kr. (3 K. 60 fill.). Az 50-ig beküldés után küldi a „Budapesti Napló” kiadóhivatala
József-körút 18. sz.
Aki mind a négy sorozatot egyszerre hoztatja, az 48 helyett 52 képet kap.

D. Berzsei Ilona
Eötvös Stefánia
Fedák Sári
Gazsi Mariska
Gombaszögi Margit
Hegyi Aranka
Kápoliné Irén
Küry Klára
Markus Emília
Molnár Rozsi
Pewny Irén
Török Irma.

Harsona-kürt
finom alumínumból.
Az emberi hangnak hasonló hangján hangzó, erős, de mégis kellemes hangú, mindenféle alkalomra alkalmas hangszert.
30 kralt 1/2 db, Székelyi: Schüller J. Bécs, II. Kurzbauergasse 4.

A kép és a szöveg részletei a Harsona-kürt hirdetéséből.

A nap tüze
sem ragyog fényesebben az Arkanzas gyémánt-utánzatánál. Ezen gyémánt-utánzat kizárólag ajándékként, az Arkanzas gyémánt-utánzatnál. Ezen gyémánt-utánzat kizárólag ajándékként, az Arkanzas gyémánt-utánzatnál. Ezen gyémánt-utánzat kizárólag ajándékként, az Arkanzas gyémánt-utánzatnál.
MAGAZIN ARKANZAS Sterk Izsó
Budapest, Teréz-körút 10. Abbaizla kávéház mellett.
Magyar Könyvtár

Szerkeszti **RADÓ ANTAL.**
Kiadja **LAMPEL RÓBERT** (Wodlaner F. és Fial) cs. és kir. udvari könyvkereskedése Budapest, Andrássy-ut 21. sz.
Egy-egy szám ára 30 fill. Minden szám külön kapható

55. sz. **A medve.** Irtá Szalagb. gróf. Oronóbi ford. Ambrózius Desző. Egy a társadalmi formától idegenkedő, érdekes karakterek megkapó szerelmi történetét játszódlók le ez elbeszélésben.
56. sz. **Hajótörtételek.** Irtá Nyolcz elbeszélés. Irtá Ambrus Zoltán. Ez elbeszélés az élet hajótörtételeiről szól, a kiknek tragikumát az író gyönyörűen rajzolja.
57. sz. **Egy nő szenvedése.** Irtá Meyer Konrad Ferd. Meyer az új német iródoma legnagyobb elbeszélője, s e novella egyik legszebb alkotása.
58-59. **Hivatal.** Irtá Mór. E darab a magyar parlament világot festi, egy erkölcsig végig elláított honatyal szembe állítva egy ideális férfit és egy igazi modern leányt.
60. sz. **Falusi asszonyok és egyéb elbeszélések.** Irtá Csere Szabó Endre. A modern orok közt közt kétségtelenül Csehov a legismertebb és a legkiválóbb író.
61. sz. **Kölcsey Ferencz válogatott beszédei.** Irtá Sajtó alá rendezte, bevezetést és magyarázatokat ellátta Radnai Kesző. A magyar színművészlet egyik legfontosabb mutatója be ez fűzet, melynek bevezetése maga is értékes tanulmány. Kölcseyről mint szónokról szól.
62. sz. **Újvárosi életem.** Irtá Dr. Henry Leonard hátrahagyott íratásból. Amerikai regény. Irtá Charles Ye. Fordította Sz. E. E. A munka kiállóság és érdekesség dolgában vetedéki Beilamy híres regényével.
63. sz. **Pázmány Péter élete.** Irtá Képel. Irtá Ádány. Nemzeti történelmi és iródománk e nagy alakjának életét és korára való reaktív hatását jellemzően fesszi az élet-írás.
64. sz. **Ezredéki királyok.** Irtá Visszaemlékezés. Irtá Irtá Csere Szabó Endre. A magyar történelem egyik legérdekesebb korszakát mutatja meg a kötet, mely a pusztuló Erdély állapotát állítja elő.
65. sz. **Az öregregény.** Irtá Gábor. A fordítást javította Látóczy Mihály. E művű bölcsősebb állhatott oktatásnak az ókori iródoma legismertebb alkotásai közül való.
66. sz. **Indiai történetek.** Irtá Irtá Rudyard Kipling. Fordította Mikos L. Már ez elbeszélés helyzeme is, az angol India, nagyon érdekes; az író átszámított európaiak életét leírása igazán lebilincsel az olvasó figyelmét.
67. sz. **A csemege kánpok és egyéb történetek.** Irtá Kálmán. A kötet első elbeszélése egy pompás, de a továbbiakban kevésbé fontos részletekkel.
68. sz. **Szaláryi János színműveinek válogatása.** Irtá Kálmán. A kötetben szerepelnek a legfontosabb darabjai, melyek az országos színpadokon is játszódnak.
69-70. **Toldi.** Irtá Arany János. (Iskolai kiadás). Nemzeti hőstörténet klasszikus alkotása minden idők legjezebb magyar költeménye.
71. sz. **A fegyver.** Irtá Visszaemlékezés. Irtá Visszaemlékezés. Irtá Visszaemlékezés. Irtá Visszaemlékezés.
72. sz. **Fekete vér.** Irtá Szinimó 5 felvonásban. Irtá Jókai Albert Mór. Egy reaktív érdekes történetet állít elő a keleti világban, melytől az anyai természetből, de kevés helyett úgy megkapó a sikerrel, oly eleven hangszel, mint író.
73. sz. **Perikles.** Irtá Irtá Perikles. Fordította Kacsó Lajos Kálmán. Az ókori történet legnagyobb lapjai közül Perikles halhatatlan alkotásának a legjezebb részleteit állítja elő a fűzet, melytől az országos színpadokon is játszódnak.
74-75. **Arany János kötelei válogatásából.** Rendeste és bevezetést ellátta Moravcsik Géza. (Isk. kiadás.) Arany legjezebb lírai versei vannak itt közörebbe hozva.
76. sz. **Szavart elbeszéltek tára.** Fordította Szalai Emil. E művű elbeszéltek legkiválóbbjai: Palacio Valdes, Frontaur, Fardo Basan, Alast, jellemző alkotásukban mutatja meg a fűzet.
77-78. **Eten és jógan ál.** Irtá Irtá Nanset, vidtjof. I. rész. A Fram útja. II. rész. A szavart. Számos képpel bővítette fordította dr. Erőzik Károly. Ez a művű Nanset és jógan útjának legjezebb kalandját teljes bővebbségben állítja elő.
79. sz. **A palestekéi mdrálm.** Irtá Irtá gróf Gvadányi József. Sajtó alá rendezte Kardos Albert. A művű a palestekéi mdrálm történetét mutatja meg a fűzet.
80. sz. **Don Pietro Casuso.** Irtá Szinimó 5 felvonásban. Irtá Irtá Fracco.
81. sz. **Kül elbeszélés.** Irtá Irtá Varga. Nézésimó egy Parasztbecsület. Irtá Irtá Varga. Nézésimó egy Parasztbecsület. Irtá Irtá Varga. Nézésimó egy Parasztbecsület.
82. sz. **Henriette.** Irtá Irtá Coppé Ferencz. Fordította Bottlikné Tölgyessy Margit. Egy poetik elbeszélés, melytől a fordítóknak igen jó sikert hozott visszaadása.

STANDARD életbiztosító-társaság
Edinburghban (Angolhon.)
— Alapított 1925-ben —
Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-n. 4.
Korona
Évi bevétel. 25.750.000
Kiutalt nyememényrészek 150.000.000
Vagyon 230.000.000
Hálálesetek folytán kifizetve 478.000.000
A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad vilámkötvények. A kötvények érvényben tartása díjfeltek elmulasztásánál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási étek. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyikőség esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfeltek részére.
Díjtáblázatot kívánatra küldetnek.

Folyt. köv.

Gyengeségi állapotok,
(Impotentia) ellen pártatlan sikerű gyógy-
hatással folytán legmelegebben ajánljuk
Dr. MITZGER TIVADAR
HIRNEVES
hydro-elektroterapeutai rendelő-intézetét
Budapest, VI., Terézkerület 44. I. em.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán
honorárium teljes gyógyulás után fizethető.
Rendelés délelőtt 8—1-ig, d. u. 2—8-ig.

Oh jaj! A ki Éljen!

EGGER MELLPASZTILLA
csak egyszer is használat, meg an gyöző dno aról, hogy azok köhö-
gésnéni, rekedtségnél, cinyát-
ködösodánál, a légzési szervek
minden zavarántól gyors és
biztos hatással. * * *
Doboz: 1 kor. és 3 kor.
Próbadozoz 50 Allor.
Fő- és szotküldési raktár:
NADOR-GYÓGYSZERTÁR,
Budapest, VI., Váci-kerület 17.

Legszébb Legjobb Legelősebb
PAPLAN PAPLAN PAPLAN

1 öszehajtható vasgály 8 db	1 asdi sodrony ágybetét 4	10.—	1 asdi sodrony ágybetét 5	5.—
1 kivonható matrac —	1 tengerifü matrac —	4.50	1 tengerifü matrac —	4.50
1 rouze paplan —	1 afrique —	5.—	1 afrique —	5.—
1 prima —	1 alsók kőper függöny —	13.—	1 alsók kőper függöny —	13.—
1 cachmir paplan —	1 tunis —	1.50	1 tunis —	1.50
1 selyem atlasz paplan —	1 gyapju —	4.50	1 gyapju —	4.50
1 fodros selyem all. papl. 13.90	2 Agy, 1 asztalterítő bouret 5.50		2 Agy, 1 asztalterítő bouret 5.50	
1 jó vázson paplan lepész 2.—	1 nagy szobaszőnyeg —	2.50	1 nagy szobaszőnyeg —	2.50
1 ággy —	1 nagy szobaszőnyeg —	1.—	1 nagy szobaszőnyeg —	1.—
1 finell ággytakaró pokróc 2.50	1 Ágyelöke I. —	0.85	1 Ágyelöke I. —	0.85
1 gyapju —	1 tapaszty Ágyelöke —	1.50	1 tapaszty Ágyelöke —	1.50
1 jó lapkrocc —	1 mir. jó fűzőcsőg —	4.—	1 mir. jó fűzőcsőg —	4.—
1 töl. pokróc —	1 mintázott —	—	1 mintázott —	—
1 szép fali szőnyeg —	1.90		1.90	

GICHNER JÁNOS
paplan, matrac, és kárpitosru gyáros, szőnyeg, függöny, va-
Budapest, VII., Erzsébet-kerület 20.
Aránygyékelt kiváratra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontosan eszkoztökkel, nem tetsző árak kicseréltök-
nek, vagy a pénz visszatadik.

**Rud- és pözna-
acetylen-lámpák,**
valamint kézi-, kert-, udvari-, utcai-, istálló-,
kocsai-, oldali-, Spritzbezen-, vállalkozóknak
éjjeli munkára való
Acetylen-lámpák
kaphatók
Bárdi József-nél BUDAPEST,
VI., Gyár-u. 48.

Magy. kir. államvasutak.
Hirdetmény.
(A bíhári h. 6. vasutaknál fennálló mérésnél, illetékkel közvetlen
díjteleknek a szállási adóköllombzattal való felolomása.)
A bíhári h. 6. vasutak részére engedélyezett szállási
adómentesség folyó évi január hó 31-ével lejárván, a kezelendő
alatt álló h. 6. vasutak árulójaihoz h. 6. év január hó 1-én
kiadott füzérek VI. csoportjának 2. tétel alatt tűzfa és 3. tétel
alatt tűzfa és tölgyfaonk után érvényesített mérésök díjtéle-
két f. év február hó 1-től kezdve 5 százalékkal felolomés alkalm-
masadók.
Ugyazon csoport 1. tétel alatt gabona után érvény-
sített, mérésök díjtéleket valamennyi állománál 100 kg-knt
2 fillérről, a 4. tétel alatt kenderkölyök után fennálló, mérésök
díjtéleket pedig füzék. Köt helyben Özi. és Szekelárd állomások-
nál 100 kg-knt 1-1 fillérről emelendök fel, a kenderkölyök-
vontakozó többi díjtélekenél azonban a felolomés mellőlendök.
Budapest, 1901. január havában. Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem díjaztatik.)

Schenk Lipót dr.
A nomi viszonyokra gyako-
roit befolyás. A híros bécsi
egyetemi tanár a születendő
gyermeknek nemének onkanyes
meghatározásáról szölk emlé-
kelet írta meg ebben a könyv-
ben, melynek megolomása nagy
forgómat idézett elő a világ-
szajtóban. Az állalános értekl
könyv ára 4 kor. Az öszeg elő-
zetes beküldése esetén bér-
mentve küldök meg. Megren-
delhető Lampel Róbert (Wol-
ganer P. és Fia) es. és kir. ud-
vari könyvtároskezesében Bu-
dapest, Andrássy-ut 21. sz.

Csak V., Deák Ferenc-ter 10. sz.
GUMMI
A legolomab-
francia és angol
Roule eredeti dobo-
ban, tucatsja 3, 4, 5
és 6 fti. Roule egyen-
lő kem csomagolva, tu-
catsja: 3, 4, 5 és 6 fti.
Capote americans (ró-
vid) fehér szinű tu-
catsja 5 és 4 fti. ma-
rancia szinű 5 és 4 fti.
Viktoria, tucatsja
4, 0 és 8 fti.
Malkólyag
(Hosszú) tucatsja: 3,
4, 5, 6 fti. Malkólyag
(róvid) tucatsja 4 és
5 fti. Poly Porus
Hesse drupa 2 fti.
Poly Porus szin-
rencia drupa 2.50 fti.
Párisi övspongya
tucatsja 4 és 8 fti.
Tucatsja 3-8 frug.
Nöknek legolomab: DIANAÖV
3-8 frug.
Csalis: Pollitzer Mór és Fianál, BUDAPEST,
Deák-ter 10.
Tessek a címre figyelni!

Meghívó
a „Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcön
Részvény-Társaság”
részvényeseinek 1901. évi február hó 4-én, hétfőn, d. e. 11 órakor
a takarékpénztár 1. emeleti üléstermében (VI., Andrássy-ut 5. szám)
tartandó
VIII. rendes évi közgyűlésére.
Napirend:
1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadosok előterjesztése a felügyelő-bizottság je-
lentése kíséretében.
3. A mérleg megállapítása és a felmentési iránti intézkedés.
4. A nyereség hováfordítása iránti határozathozatal.
5. Egy igazgatósági tag választása.
6. A felügyelő-bizottság tagjainak választása és a bizottság
tisztelődjának megállapítása.
7. A választmány kiegészítése.
Budapest, 1901. január 23-án.
Az igazgatóság.
Azon t. c. részvényesek, kik ezen közgyűlésen részvétetni óhajtának, fel-
kérötnék, miszerint nevikre írott részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében
legkésőbb három nappal a közgyűlés előtt, tehát bezárólag 1901. február 1-ig,
Budapestben a társaság főpénztáránál (VI., Andrássy-ut 5. szám földszint) letenni
sziveskedjenek, hol a letett részvényeikről elismervényt nyernek, mely igazolási
jeggyel szolgál a közgyűlésen való részvételre.
A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint minden részvényt átvala
letett öt darab részvény után egy szavazat illet meg, azonban 30 szavazat-
nál többet sem saját, sem megbízottjának nevében, sem mindkét minőségében,
együtt senki sem gyakorolhat.
A mérleg és a felügyelő-bizottság reá vonatkozó jelentése az alapsza-
bályok értelmében a társulat iradolásielözetben közzesimére ki van téve, s
kiváratra minden részvényesnek egy nyomtatott példány kiszorgtatik.

Női betegségeket,
mint egyáltalában kifolyást és méhnyálk-
túladgyonás gyógyítja az általános
Ezen befecskendező por kitűnő hatással bír küldt és új
fehérforralásnál, anyaméhhurutnál s az anyaméhyul-
ladásnál, valamint minden más tartós női bajnál. 1 doboz
ára 3 korona és egy dupla doboz ára 5 korona.
Erőmegújító-elixir,
hatásban a mai napig utól nem ért szer mindennemű gyön-
geséget beolomál, de különben elgyengült férfiór (imp-
otentia) ellen kitűnő szer, valamint vérszegénység, alpa-
kór, ideggyengeségnél, valamint nők magatlanságánál
és önkénytelen magolomlásnál. Egy kis üveg ára 5 korona és
egy dupla üveg 8 korona.
Injeotio Lysofermin és Capsulae Lysofermin
kitűnő szer gonorrhoeás, kifolyásoknál s húgyszeggyulla-
dásnál, még ha elavultak is, gyorsan és biztosan gyógyít-
hatók, már néhány befecskendezés és Capsulae bevétele
dopondó, hogy a leghevesebb fülvást megelöltsönek. Egy
üveg injeotio Lysofermin 2 korona és 1 doboz Capsulae 2 kor.
Postai megrendelések gondosan eszkoztökkel. — 5 koronán
felüli megrendeléseknél csomagolás nem számítatik. Szá-
mos hálaírat van, kiknek fentebbi szerök segítökök.
Mint egyóddi valódián kapható:
Erős Aladár gyógyszerárában
a Szent Jánoshoz Nagykölkénán 6. szám.

Ingyen cipőtálp
jut annak, ki minden 3-4 héten egyszer
Duratorral a cipőtálpát bekenti, mert ezáltal
5-ször oly tartós és vízhatlan lesz. Ara 1 bádog-
palaeknak használati utatissalál 1 korona és 2
kor. Postán 1.20 kor. beküldése után bérmentve.
Kapható a legtöbb drogéria, füzér s cipőkészekedésben.
Főraktár: Duratorgyár, Budapest,
V., LIPÓT-KÖRÜT 1/b. sz.
Viszontelárusítók kerestetnek.

Ki akar pénzt!!!
megtakarítani, az jól olomab
kártyón! Csupán 30 kr. posta-
költséggel jár, hogy hárs-
magyóddiáért szerelösem on-
póm jószágért. Minden nála
városról cipőért 6 havi jótállás
villakok, nem tetszőek saját
külötegem visszavesszek
és a pórtudámon levon-
ás nélkül visszadom.
Fordí vis-
cipő egy-
darabból
3.—
Fordí vis-
bédies
cipő erős kivitelben 3.30.
Valódi borjúbőr füzés cipő vázson vagy filbélissel — 3.50
Posztócipő oroszakkal, dupla táppal — 4.—
bacsifutóval, háromszoros táppal — 3.50
Oroszlakk, füzés, meleg bédies, elegáns — 4.30
Szalonnakk füzés cipő, gaválér forma — 4.—
Valódi bacsifutócsizma egy darabból, vízhatlan háromszoros
táppal, jótállás mellél — 3.—
Tudós aró posztócipő, bédies, meleg bédies — 8.50
Erdélyi daróc (hálócs) csizma, csuklóig borítottással, da-
rócsal bédies bédies — 7.50
Dardócsizma bédies, meleg kivitelben — 5.—
Füldaróc v. borjúbőr csizma, erős, meleg bédies — 3.50
Posztócipő borjúbédies, erős kivitelben — 3.50
Oroszlakk csizma cipő, posztócsizma — 3.30
Elegáns posztócipő, bacsifutócsizma, félmeleg szizma — 4.—
Médőknek olomab, ha karszavámon 1 fillérlépa egy papírra
rajzolják. Kérlén ártógyszert több száz átváral, melyet ingyen
és bérmentve küldök.

**A ki jó sérvkötöt akar,
forduljon bizalommal
alanti céhez.**
Ajánlja kismórág snajt gyárma-
nyu sérvkötött, kaskötött, egy-
nastarított, suspensoriumait, val-
mint az öszes betegolomások
szükséges közzesimét. Késhí minden
teszteket, Orthopedikusket, má-
bákat és keszeket és minden szka-
mába vágó közzesimét. Hivatkozom
arra, hogy számos éven át a külföldi
kórházakban, mint sebészeti
közzesimét dolgoztam és munkám
a legelő tanakról a legolomab
szinnyel sérvkötő-megrendelésnél ké-
rem a test bédiesét és hogy jobb,
hal vagy köllödal sérvkötő szerke-
ára egy oldala 4 fti-től 6 fti-ig, két
oldalra 8 fti-től 10 fti-ig. Kizárólag
egyóddi füzérek valódi francia és
angol gummi és hálóanyag külöte-
ségében, motha 1.50 fti-től 6 fti-ig.
Párisi övspongya Safot-Sponzes, telja
4 fti-től 6 fti-ig, Poszarium oclasiyum
(mórád), bédieseknél adóköllötehen,
drupa 1.50 fti. Magrendeléseket pon-
tosan eszkoztök a legolomab discretio
mellél!
RADVÁNYI L.
sebészeti közzesim-gyáros
Budapest, VII. ker., Erzsébet-kerület 36.

AGULÁR DÁVID fia
BUDAPEST, Deák-ter 6. sz.

**Malkólyag és gummi, elismert legjobb
francia gyártmányú, eredeti párisi csomaga-
lásban tucatonként: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 korona.
Capot americans (róvid): 6, 8, 10 korona.
Párisi hálgy öv-szivacsokká: 4, 6, 8, 10,
12 korona. Női övszerek (Poly porus), Pes-
zarium oclasiyum. Menzina tanár szor-
int: 5 korona, bevezető hozzá: 3 korona.
Blana-öy (havi közzesim) darabonként: 11 kor.
Dusan felselér raktár: Irrigatorok, Mész,
mindomabó suspensoriumok, valamint a
betegolomások szükségelöltö öszes
cikkek füzérek és nők részére.
Szilid kiszorgatás! Olcsó árak!
Kimerítő árjegyzököket, zárt borítékban, titok-
tartás mellél, díjtalanul küld szét:
KELETI J. orvos-sebészeti mű-
és közzesim-gyár
Budapest, IV., Koronahereg-ter 17/b.
(Alapítatott 1878.) Füzérekkel kérésre a címre jól ügyelni!**

Magyar királyi államvasutak.
Ad. 173430/990. szám.
Hivatalos órák.
Budapest-dunaparti teherpályaudvar, Budapest-nyugoti pályaudvar, Budapest-Li-
pótváros és Budapest-Józsefváros állomásokon.
A) Irodai órák:
a) Április hó 1-től bezárólag szeptember hó 30-ig délelőtt 7 óratól 12 óráig
deután 2 óratól 6-óráig. Raktári órák d. e. 11 óratól 12 óráig
b) október hó 1-től bezárólag március hó 31-ig délelőtt 8 óratól 12 óra-
tól 12 óráig deután 2 óratól 6 óráig délelőtt 7 óratól 12 óráig deután 1 óratól
6 óráig.
B) Szent István király napján hivatalos órák nem tartatnak.
E napon fenti állomásokon áruk sem fel nem adhatók, sem pedig azok ki
nem adatnak, kivéve a hulla, élő állat és robbanékony külötevényeket, melyek
közül a hullák (gyors- vagy teherárúknak) a hétköznapokra megállapított hivatalos
órák ideje alatt fel- és kiadhatók, míg a gyors- vagy teherárúknak elszámolott
élő állat- és robbanékony- külötevények ezen idő alatt csakis kiadhatnak, de fel
nem vétetnek.
C) Vasár- és ünnepnapok: Irodai és raktári hivatalos órák csak gyorsárúk
feladására és kiszorgatására délelőtt 9 óratól 12 óráig tartatnak.
Ezen hivatalos órák alatt kivételosen a teherárúknak szállítandó, sör- és
baromfi külötevények is felvétetnek és a teherárú- külötevények is kiadhatnak.
Egyéb áruk sem fel nem adhatók, sem ki nem adatnak, kivéve a hulla-, élő áll-
lat- és robbanékony külötevényeket, melyek közül a hullák (gyors- vagy teher-
árúknak) a hétköznapokra megállapított hivatalos órák ideje alatt feladhatók és
kiadhatnak, míg az élő állat- és robbanékony- külötevények ezen idő alatt csakis
kiadhatnak, de fel nem vétetnek.
Budapest-Józsefvárosi állomáson és Budapest-nyugoti pályaudvaron a gyors-
árúk hétköznapokon este 9 óráig, vasár- és ünnepnapot megelőző hétköznapon,
valamint országos vásárokat alkalmával hétköznapokon este 10 óráig átvételnek.
A teherárúk a fent nevezett öszes pályaudvarokon vasár- és ünnepnapot
megelőző hétköznapon, valamint országos vásárokat alkalmával hétköznapokon
este 10 óráig átvételnek.
Kivételt képez karácsony, husvét és pünkösöd ünnepek előestéje mikor csak
a rendes hivatalos órák tartatnak.
Figyelmeztetés. Szent István király napján és vasárnapokon az áruk fel-
adása és kiszorgatítása a törvényes munkaszünetre való tekintettel korlátoztat-
ván, e napokon a hirdetőnyelben külön megnevezett árukon kívül más árukat
csak azok az állomások vehetnek fel és adhatnak ki, a melyek erre nézve fel-
szölk engedély alapján külön utatissát nyertek.
Budapestben, 1901. január havában.
A magyar kir. államvasutak igazgatósága.
(Utánnyomtat nem díjaztatik.)

Titkos betegségeket ellen
25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legolomabban ajánljátó
DR. KAJDACSÝ,
v. es. és ki. eszerevonal.
Electrotherapiai rendelő intézete
Budapest, Váci-kerület 4. sz. I. em.
A legolomabgyalombab húgyszeggyulások, leg-
nyolabab húgylólyagbakok, bujakörök sebeket,
ephyllit, az önfertőzötés utóbjait
Elygengült férfierőt
az orvosi világ által legolomabban olyannyira fel-
karolt és hatásában pártatlan sikört
**Electro-Massage
vagy Psychrophor**
által, magolomások, nőknél fehérforlást befec-
kendezés nélkül, a legmarkasabb bédiesbeteg-
eket, valamint ifjúkori bűnök következtében be-
állított ideg és onnek utókövetkenyemékképp létre-
jött hátrógnobakokt gyógyít a legolomab gyógy-
mód szerint alolomab és biztos, állandó sikerrel.
Rendel: délelőtt 9 óratól 4 óráig; este 7—8 óráig.
Nöknek egy mint férfiaknak küllön be és kifjárt.
Külön várótermek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszolotnak; esot-
leg gyógyszerököl is gondoskodva lesz.

